

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa
dzəkən
Yesəw Kəristəw njasa tsasliti
Zhaŋ
Kwəma dza ghwəmməə gha
sənataa dzəkən zliya na**

Zhaŋ zəghwə Zhebede tsasliti na zliya na. Ghəciy, ntsa ta səda Yesəw na. Ma kə mbəzliy, ghala vəghwə tsaa tsasli Zhaŋ zliya nay, ghəci haliy nza na. Piya ka taŋəti məslidə mətsəkə ləy hwəm ya tsa Yesəw tsasli na, kə ghəshi. Ma dī naa gəzəy, Matiye, Markə mba'a Ləwkay, pərba ghəshi tsasliti na ni shi zliyahi kən Zhaŋ.

Mbə zliya nay, kar Zhaŋ gəzə kwəmaa dzəkən tsahwəti ntsa ta səda Yesəw va niy dī Yesəw tərəŋw tsa. Ma dī naa gəzəy, dzəkən ghən tsa ci ka naa gəzə.

Ma kwəma tsasli Zhaŋ zliya na tiy, ta kəəti mbəzli nza ghəshi mbə sənay Yesəw ka Zəghwə Hyala, lə ta mbə ghəshiy sənay dība ghəci na ndə mbəlipə, kə ghəshi. Ma ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa Yesəw tsa vay, ka dzaa zayəw, ta kwəməvə piy tsaa kədī ma dza na (vəh 20:31).

Mba'a kə Zhaŋ tsasliti kwəma mənəhwə Yesəw maɗaŋa maɗaŋa nay, kar naa tsasliti kwəma bənəpə Yesəw dzəkən maɗaŋa mənti na va. A ghwəmməə nighəvə ya tə sa ngaslay Yesəw va mbəzli bələkwə bələkwə cīfə mətsəkə lə peŋ cīfə. Ləy hwəməy, dza na ka bananshi

kaa mbəzli, ma kə ngəshi na: «Yən na peŋ tsaə bə piy kaa mbəzli» kə (vəh 6). Dzəghwa na dibay mba'a zhinikəmə Lazar kwa kwəli, zhini na mba'a bananavəshi kaa mbəzli, a ka na: «Yən na ntsaa zhini mbəzli səəmə kwa kwəli, zhini ka banshi piy dibə» kə (vəh 11). Ma kə Yesəw dibə na: «Yən na waŋ pi tsa mbəzli tikə tə hidfi» kə (vəh 8:12). «Yən na miy ciki» kə (vəh 10:9). «Yən na ndə mbəli shiy tsa katar tsa» kə (vəh 10:11). «Yən na kwal tsa tidif tsa, zhini mba'a saa kwəma piy tsaə kədfi ma» kə (vəh 14:6). Zhini «Yən dəŋw fə, ma dividivi ti na, ghwəy» kə (vəh 15:5).

Ma sa ka Yesəw bananshi shiy kaa mbəzli tsəgha ki na, mbə zləbashi nihwəti mbəzliy nza, ma nihwəti na, kala zləbashi ma.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1 pa' tə vəh 12 Nəwər dzəkən nəy tsa Yesəw Kəristəw kwa jipə mbəzli, lə njasa bananavə na shiy kaa mbəzli, ta mbə məndi sənay, nda a ndə na.

Vəh 13 pa' tə vəh 17 Nəwər dzəkən shiy ghəngħən ghəngħən, shi bananavə Yesəw Kəristəw kaa mbəzli ta səfa ci, lə njasa ditishi na, mba'a dzəkən cə'wə tsa cə'wəhwə na dəy.

Vəh 18 pa' tə vəh 21 Nəwər tsaə dzəkən məti Yesəw Kəristəw lə zhakati tsa ci mbə məti, lə njasa zhini naə təzliy kwa kwəma mbəzli ci.

Ntsa har məndiy «Kwəma gəzə Hyala» na Yesəw Kəristəw

1 Ghala kwataŋata,
 Hyala ghwəla ta nga shi tə hidfi lə shi mə
 ghwəmə gwa'ay,
 ntsa har məndiy «Kwəma gəzə Hyala» tifa.
 «Kwəma gəzə Hyala» vay,
 ghəshi niy nza na lə Hyala, niy təhəvərivashi
 ghəshiw.

«Kwəma gəzə Hyala» va na, Hyala va ghənzə.

2 Ma «Kwəma gəzə Hyala» va kiy,
 ghəshi niy nza na lə Hyala ghala kwataŋata.

3 Ya wa shi ngati Hyala gwa'ay, war lə Kwəma va
 ngatishi na.

Tsahwəti sə tifa ya kwətiŋ,
 mba'a mənəy kala lə Kwəma vaw.

4 «Kwəma gəzə Hyala» va kiy, səəkə mbə səəkə
 piy.

Dza piy tsa va, ka mbərə ka mənipə waŋ pi,
 ta mbə mbəzli tə hidfiy sənata kwəma katanə na.

5 Ma waŋ pi tsa va ki na,
 ka mbərə, ka mənipə waŋ pi mbə kwəsli,
 kala mbay kwəsliy shərkwamti ya jəw nzə.

6 Mba'a Hyala ghwənikə tsahwəti ndə, Zhaŋ, kə
 məndi slən tsa ci, ta nza ghəciy ndə kwal tsa
 nzə. 7 Ghəci na ntsaa səəkəy ta cipə kwəma
 kən kwəma waŋ pi tsa va. Ma nza məndi favə
 kwəma kən, nza məndi mbəə zləbavə gwanashi
 ki. 8 Ma na Zhaŋ nacy, ghəci na waŋ pi tsa vaw.
 A səəkəy na ta ndəgha fətiy dzəkən kwəma kən
 waŋ pi tsa va.

1:1 1:1-2 Ghava 1:1-2:4; Zhŋ 17:5; Flp 2:6; 1Zhŋ 1:1-2; ShiZhŋ
 19:13-16   **1:3** 1:3-4 1:9-10; 5:26; 1Kwər 8:6; Kwəl 1:16-17; Ebr
 1:2; ShiZhŋ 3:14   **1:5** 1:5 Ghava 1:3-4   **1:6** 1:6 Mt 3:1   **1:8**
 1:8 1:20

9 Ma ntsa nza slən tsa ci vaa «Kwəma gəzə Hyala» kiy,
ghəci naa mbərə waŋ pi tsa katan katan tsa.
Mba'a səəkəy dzəti hidfi tikə,
dzəghwa ka mbərə kaa nefer mbəzli gwa'a.

10 «Kwəma gəzə Hyala» vay,
tiba niy nza na tə hidfi,
lə kwəma nzə va ngati Hyala shi ngati na tə hidfi
gwanashi.

Ma na ntsa tə hidfi naci ki na, sənivə kwəma va
naw.

11 Mba'a «Kwəma gəzə Hyala» va səkwata
mba'a nzəyta tə hidfi nzə.

Ma dza mbəzli nzə na, kala zləbati ka'wəvə
ghəshi.

12 Ma nihwəti mbəzli na,
mba'a ghəshi ka'wəvə, ka banavə nefer shi.
Dzəghwa na kaa niy banavə nefer shi va,
mba'a banavəshi bərçi
ta mbə ghəshiy mənishi ka ndərazhi Hyala.

13 Nza tsa nza ghəshi va ka ndərazhi Hyala ba
na, tə sa yakəshi məndi njasa ka məndi vaa
yapə kwa hwər naw, tə sa dfi ndə ngəri na baw,
əhəŋ, sa nzana, mba'a Hyala banavəshi piy tsa
'war'war tsa na.

14 Ma dza «Kwəma gəzə Hyala» va kiy,
mba'a zhəghəta ka ndə, lə vəgha ti,
mba'a səəkətaa nzəyta mbə ghwəmmə.
Mba'a ghəy nay dikə tsa mənī na,

1:9 1:9-10 8:12; 17:25; 1Zhj 2:8   **1:12** 1:12 1Zhj 3:1; Gal 3:26;
4:5   **1:13** 1:13 3:3, 5-6; 1Pi 1:23; 1Zhj 3:9   **1:14** 1:14 Gal 4:4;
Flp 2:7; 1Tim 3:16; Ebr 2:14; 1Zhj 4:2; a ghwəy nay dikə tsa mənī
na: Mt 17:2; Zhj 2:11; 1Zhj 1:1-3

ma dikə tsa nzə va na, nja dikə tsa ka Didi vaa fanati kaa zəkəwəti zəghwə ci ghəci kwətiŋəy və. Ava tə kwəma nzə va sənay ghwəmmə nza tsa nza Hyala

ka ntsa wəzə hwər tsa, lə ka ntsa slar tsa ki.

¹⁵ Dzəghwa Zhaŋ tsaa mənɪ *batem ki, ka gəzəpə kwəmaa dzəkən ntsa va zlanzlan njasa nza na, ma kə na: «A ghwəy niy favə yən gəzəŋwəy kwəmaa dzəkən ndə bay, ava ghəci na ntsa va ki, saa niy nə ya va: “A ndə tɪba taa səəkə lə hwəm yay, a ntsa va taŋətəra tə dikə. Sa nzana, ghəci na naciɪ, ghala mənɪdi ghwəla ta yara na tɪba” pən niy ni» kə.

¹⁶ Ghwəmmə gwanamməy,

a ghwəmmə kwəmavə bəla mbə shi sləkə na gwanashi,

sa nzana, mbə təfəmmə miy tsa nzə ghənzə ghəŋghən ghəŋghən həzlimə həzlimə.

¹⁷ Kwataŋa kiy, a Hyala niy pəhəti kwəma ta nəw mənɪdi, mba'a niy banavə kaa *Məyizə ta bəmmə. Ma kwəma wəzə hwər tsa Hyala tə ghwəmmə, lə kwəma nzə kataŋ na kiy, lə Yesəw *Kəristəw kwəmavə ghwəmmə. ¹⁸ A ghwəmmə sənay, tsahwəti ndə tɪba mba'a səəkəə nata Hyala njasa nza na tepəw. Zəghwə nzə va, zəkəwəti tsa va, saa niy nza va ka ntsa kwətiŋ tsa ghəshi lə Dəy kiy, ghəci citəmmə na njasa nza Hyala.

1:15 1:15 1:24-27, 30; 5:31-34, 36   **1:17** 1:17 7:19; Səvəri 31:18

1:18 1:18 6:46; 14:8-9; Səvəri 33:20; Mt 11:27; 1Tim 6:16; 1Zhn 4:12

*Zhaᅇ ci tsa ci ghən njasa nzana kaa mbəzli
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)*

¹⁹ Ma dza mbəzli dikə dikə ni mbə hwəlfə *ka Zhəwifə mbə məlmə Zherəwzalem na, mba'a ghəshi ghwənashi mbəzli mbə *ka ta Hyala ghəshi lə mbəzli Levi, ta dzaa dəw kwəma va Zhaᅇ, a kə ghəshi taa ni na: «A Zhaᅇ, a kə məndiy: “Wa ndə nza gha na ghaa?” kə məndi» kə ghəshi taa ni. ²⁰ Sa tsəhəshi ghəshi, mba'a ghəshi dəwti kwəma va tsəgha ki, ma kə Zhaᅇ naci kaa zləbanshi, kala mbə maa dzəkən na: «Ma na nee yən Zhaᅇy, yən na *Kəristəw Ntsa tivə Hyala na neyew» kə. ²¹ Ma kə ghəshi ngəci ki na: «Əy wa ndə nza gha na gha kia? *Eli na?» kə ghəshi. «Əm, əhəᅇ, ghəci nzeyew» kə. «Ndə Hyala tsa ndəghə ghəy va nza gha na?» kə ghəshi. «Wa awə baw» kə. ²² Ma kə ghəshi ki na: «War wa ndə nza gha nə gha nana kia? Gəzaᅇy, ta mbə ghəy dzaa zhananshi kaa mbəzliy ghwənaᅇy» kə ghəshi. ²³ Ma kə Zhaᅇ ki na: «Favə tə ghwəy, yənəy, yən na ntsaa gaka va mbə gamba, njasa niy gəzəkə ndə Hyala *Ezay va, niy nə na:

Ava məli ndəə gaka mbə zlapə mbə gamba, a kəy: “Zanamtim kwal tsa dza Ndə sləkəpəə dza kwa bəᅇw wəzə wəzə, ka gəᅇti tidid” kə, kə niy ni» kə.

²⁴ Mba'a nihwəti *ka Farisahi mbə mbəzli ghwənikə məndi va ta dəw kwəma va Zhaᅇ ki. ²⁵ Ma kə ghəshi na: «Ya sa nzana, nza ghaa Kəristəwəw, a nza ghaa Eliw, zhini nza gha ka

Ndø Hyala tsa ndøghø ghøy ßa kiwøy, war njaa njaa mananshi gha *batem kaa mbözlia?» kø ghøshi. ²⁶ Ma kø Zhaŋ kaa zløbanshi na: «Yøn ta na tsee ghønøy, batem tsa mønijwøyee tsa na, kwataka lø yam gwa'a tsøgha mønijwøyee. A tsahwøti ndø tifa, mbø ghwøy ghøci na, kala sənay ghwøy. ²⁷ Ma ghøci na naci kiy, løy hwømee dza naa søkø. Daw nzee ta pøli ya kwataka yidi mbø kwakwahø tsa mbø søða ci» kø.

²⁸ Ma shi va gwanashi kiy, pørißa tø miy høl Zhørdøn ge'i lø mølmø Betani, tø pøtsa møni Zhaŋ batem møniva ghøshi.

Yesəw na *Zøghwø tømøkø tsa Hyala

²⁹ Ma way pi tø høzlimø ki na, mba'a Zhaŋ nay Yesəw ghøci mbø søkøø dzøvøgha. Ma kø war sa nay na tsøgha na: «Ava ghwøy nay *Zøghwø tømøkø tsa Hyala, ghøci dza na ta ßanti kwømashi jikir na køn mbözli tø hidì. ³⁰ Ghøci na ntsaa niy gøzøŋwøy ya va kwøma ci niy nø ya: “A ndø tifa taa søkø løy hwøm yay, aa dzaa taŋøtøra tø dikø. Sa nzanay, ghøci na nacy, ghala møndi ghwøla ta yara na tifa” pøn niy ni. ³¹ Yøn yøn Zhaŋøy, niy sənay ya dibaw. War a søkøree ta møni *batem lø yam kaa hwølfø ka *Izørayel, ta mbø ghøshiy sənay ntsa va gwa'a tsøgha» kø.

³² A kø Zhaŋ difa na: «Mba'ee nay *Safø tsa Hyalaa søkø mø ghwømø nja ghørpøpø, ka

səkwa pa'wəə dzəkən ntsa va ki. ³³ Kwatanay, niy sənay yaw. Mba'a Hyala ghənzə saa ghwənara va ta mēni batem niy gəzara, a kə niy niy: “A Zhaŋ, ma ta nza, sa ka gha nay Safə tsee səkwa mə ghwəmə, ka səkəə pa'wəə dzəkən tsahwəti ndəy, ava ntsa va dza naa mənīnwəy batem lə Safə tsee dēwdew tsa” kə Hyala niy ni ngəra. ³⁴ Dzəghwa sa nay ya tsəgha ki na, mba'ee garəda tə kwəma va lə bərçi katan katan, ava war ghəci na Zəghwə Hyala ki, pən» kə Zhaŋ.

Kwa taja *mbəzli ta səda Yesəw

³⁵ Ma way pi tə həzlimə kiy, mba'a kar Zhaŋ ghəshi lə nihwəti mbəzli ta səda ci bakə tə pətsa va dība. ³⁶ Mba'a Yesəw səkəy kwərakwə ki, ka dzar ghəci vəgha shi. Ma sa nay Zhaŋ Yesəw dzar vəgha shi ki, ma kə na: «Ava ghwəy nay *Zəghwə təmbəkə tsa Hyala va» kə. ³⁷ Sa favə mbəzli ta səda ci va bakə ni kwəma gəzəkə na va na, mba'a ghəshi kafəshi ka nəw Yesəw tsəgha. ³⁸ Tərəd kə Yesəw na, mbəzli ta səda Zhaŋ va bakə ni mbə nəw. Tapə ghəci ta dəw kwəma və shi, a kə na: «A mbəzli ni, a shi pəla ghwəy shəka?» kə. Ma kə ghəshi na: «A Rabi, kwəma nza gha lə nzəy tsa ghaa?» kə ghəshi. (Ma dī slən Rabi tsa va gəzəy «Metər».) ³⁹ Ma kə ki na: «Ndim, səkəm a ghwəy nay!» kə. Mba'a ghəshi kafəshi, mba'a ghəshi dzaa nay pətsa nza na ti. Ma ghala pətsa va na, vici ge'i ge'i lə səkə tsa mbəzli kwamti. Pəkw va hetihwer ghəshi li.

1:34 1:34 Zəhwə Hyala: 1:49; 5:18-23; 10:36; 11:27; 20:31; Mt 3:17; 27:54; SləniKY 9:20   **1:36** 1:36 1:29

⁴⁰ Tsahwəti mbə mbəzli bakə ni va favə kwəma gəzə Zhaŋ niy nəwvə Yesəwəy, Andəre, zəmbəghəy Shimaŋw Piyer niy nza na. ⁴¹ Ma sa dzashi ghəshi ki na, dza Andəre mba'a ghəshi 'wa kwəmay lə zəmbəghəy Shimaŋw Piyer di. A kə ngəci sa kwəmay ghəshi na: «A Shimaŋw, a ghəy kəsay ntsa har məndi vaa Meshi» kə. (Ma dī slən Meshi tsa va gəzəy *Kəristəw Ntsa tivə Hyala.) ⁴² Dza na pəm pəməghə zəmbəghəy tsa va kaa Yesəw. Sa tsəhəshi ghəshi na, dza Yesəw ka nighə Shimaŋw, ma kə kaa ngəci na: «Shimaŋw zəghwə Zhaŋ nza gha bay, dzaa nza kwa kwəmay, Kefasə, dza məndiy ni kaa slən tsa gha» kə. (Ma dī slən Kefasə tsa va gəzəy, Kəlbə.)

Njasa harvə Yesəw kar Fəlipə lə Natanayel

⁴³ Ma tə həzlimə ki na, mba'a Yesəw madiy ta zhəghəvaa zhəti hidī ka Galile. Dza mba'a ghəshi kwəmay lə tsahwəti ndə, Fəlipə, kə məndi slən tsa ci. Ma kə kaa ngəci na: «A Fəlipə, nəwra dzam!» kə. ⁴⁴ Ma Fəlipə tsa va kiy, ntsa mbə məlmə Betəsayda niy nza na, mbə məlmə kwətiŋ na ghəshi lə kar Andəre lə zəmbəghəy Piyer.

⁴⁵ Ləy hwəm jəw ki na, mba'a kar Fəlipə kwəmay ghəshi lə Natanayel kwərakwə. A kə ngəci na: «A Natanayel, a ghəy kəsay Ntsa gəzə *Məyizə va kwəmaa dzəkən kwəma ci mbə zliya *kwəma pəhəti Hyala, zhini tsəgha nihwəti mbəzli ka Hyala gəzəpə kwəmaa dzəkən kwəma

ci diba. Ma ntsa vay, Yesəw zəghwə *Zhezhefə, ndə ka Nazaretə na» kə. ⁴⁶ Ma kə Natanayel na: «Mbə məlmə ka Nazaretə na, ka nza shi wəzə ni tsahwəshi tsəgha kiy?» kə. Ma kə Fəlipə na: «E yaŋ, ndi nighəti na gha ɓa shi!» kə. Əŋkwa kə, mba'a maɗiy ta dzaa nighəti.

⁴⁷ Ma sa nay Yesəw Natanayel mbə sar dzəvəgha na, tapə ghəci ta gəzə kwəmaa dzəkən, a kə na: «Ava ndə ka *Izərayel tsa karkar tsaa sar. Məni kwəma gwəfə gwəfə na mbə nəfə ciw» kə. ⁴⁸ Dza Natanayel ka dəw və, a kə na: «Njaa gha ghaa sənara shəkara ntsa?» kə. Ma kə Yesəw na: «Ghala pətsaa nza gha va ta daskwa, Fəlipə ghwəla ta harŋay, cəke' niy naŋee» kə Yesəw. ⁴⁹ Ma kə Natanayel ki na: «A Metər, waa ni yaw, gha na Zəghwə Hyala! Gha na mazə tsa hwəlfə ka *Izərayel!» kə. ⁵⁰ Ma kə Yesəw na: «War tə sa nə ya ngəŋa: “Ya ghala pətsaa nza gha va ta daskway cəke' naŋee” pən na, mba'a gha zləbavə kwəmee na. Ghwəla gha ta nashi niy dzaa taŋamti nini shiy tə dikə diba sa» kə. ⁵¹ Zhini ma kə ɓa na: «Nay ghwəy tsəy, ə gəzaŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ta nata ghwəmə dza ghwəy ghwənita, ka ghwəy nighəy, ka kwal Hyala ka dzəmə, ka səkwa, ka dzəmə, ka səkwa dzəkənee, yən Zəghwə yakə ndə ngəri» kə.

2

Pəhə makwa tə hidī ka Kana

¹ Ma sa mēnta vici mahkan løy hwəm nava kwəma ki na, mba'a mēndi harashi mbəzli ta zəmə shiy mbə pəhə makwa mbə məlmə Kana tē hidī ka Galile. Mba'a mbəghəy Yesəw tifa kwərakwə ki. ² Dza mba'a mēndi harashi kar Yesəw lə *mbəzli ta səda ci ta zəmə shi va.

³ Ma ghəshi mbə sa shiy na, mba'a shi sa kədishi. Ma sa nay mbəghəy Yesəw shi sa va kədishi tsəgha, a kə na: «A zəghwee, gwa'a na shi sa və shi» kə. ⁴ Ma kə Yesəw na: «A mə, wa kwəma gha na mbə kwəmee tay, səkəy tsee vəghwə nee diw» kə. ⁵ Ma kə mbəghəy kaa mbəzliy ghəra sləni va mbə zəmə shi va ki na: «A mbəzli ni, ya wa kwəma dza naa gəzanwəy gwa'ay, mēni tə ghwəy» kə.

⁶ Dzəghwa mba'a ce'wer niy nza tifa kwanj, nja tsəham nja tsəham, shi ka mbəzli *ka Zhəwifəə ga yam dzəti shi ta ga'wəva li shi, ta nza dəwdəw njasa ka ghəshiy mēni mbə kwəma jiji shi ndimndim. Ma dikə dikə tsa ce'wer vay, kwətij tsa ci na, kar naa bəhwə yam gar ləytər dəghəsə mətəkə, tsahwəti na gar bələkwə bakə mətəkə ghən kən.

⁷ Ma kə Yesəw kaa mbəzliy ghəra sləni mbə zəmə shi va ki na: «A mbəzli ni, gatim yam pəya' pəya' tə deghwer va dibiy» kə. Dza mba'a mēndi gatishi. ⁸ Ma kə sa gamtishi mēndi ki na: «Nana kiy tishim, a ghwəy bənsi kaa ntsaa nighəə dzəkən zəmə shiy ki» kə. Dza mba'a mēndi bənavəshi njasa gəzəkə na va. ⁹ Dzəghwa ntsa va ki, gwərətə, hwətəmiyshi. Fa na na, ka shi sa

wəzə ni ghəshi, a sənay tə pətsa səəkə ghəshiw, war mbəzliy ghəra sləni va gati yam va shiy sənata kwəma va gwa'a tsəgha. 'Wakəvə ntsa va da' harvə zal makwa tsa va. ¹⁰ Ma kə ngəci na: «Ni wəzə ni shi saa gwəramti 'yaghwakə ni ka məndiy 'wa bənsi kaa mbəzli harvə məndi ta zəmə gəzləbə, dza sa ka ghəshiy ghyamtəvashi ki na, ma ka nza məndi bənsi, ya ni ndalakwə ni nza. Mbalaa a gha mbələy shiy gwəramti 'yaghwakə ghala məcana pəkwnana na gha ki na» kə.

¹¹ Ava tsəgha mənta kwa tənə kwəma mađənə gha Yesəw məni, mbə məlmə Kana tə hidī ka Galile. Mba'a cinti kaa mbəzli ta səđa ci njasa nza dikə tsa məni na tsəgha ki. Mba'a ghəshi zləbati kwəma ci.

¹² Dzəghwa ghəshi ləy hwəm kwəma va, ghəshi lə kar mbəghəy lə ngwarməhiy, lə mbəzli ta səđa ci gwa'a, ka dzashiy dzəmbə məlmə Kapernahwəm, mba'a ghəshi nzəyshi mbə gar vici jəwə.

Kwəma Yesəw lə mbəzliy dəl shiy mbə *ciki Hyala

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Ma vici *makwaghwa Pakə ka Zhəwifə ndəkwə ndəkwə na, mba'a Yesəw mađiy dzəmbə məlmə Zherəwzalem. ¹⁴ Sa tsəhəy na na, mba'a dzəmbəy mbə ciki Hyala. Ma dzəmbə na na, mbəzliy dədəl shiy mbəba. Ka dəl slay, lə

2:11 2:11 shi mađənə mađənə ni: 2:23; 3:2; 4:54; 6:26; 11:47-48; 20:30; SləniKY 2:22; Rm 15:19   **2:12** 2:12 Mt 4:13   **2:13** 2:13 6:4; 11:55; 12:12; Səvəri 12:1-14

tenkesli, læ kwëkwër palayhi. Mba'a ka mbæørë gëna mbëba mënzëy mënzëy kwa kwëma tebeler shi difa. ¹⁵ 'Wakëvë na tsëgha kaa zhi'wë'wë mba'a jakëtishiy mbërätishi bëlbël, nja kwërëpë. Mba'a dzëmbëy mbë shi, ka tihëshiy sëvëri læ shi shi va gwa'a, kar tenkesli, læ slay shi, mba'a kikihwëvëri gëna shi va, ka dzëdzëpati tebelerhi shi va të hidfi. ¹⁶ Ma kë kaa mbëzliy dël kwëkwër palay va na: «Katamtim shi ghwëy va të pëtsa va, ka zhëghëra ciki tsa Dirë tsa ghwëy ka ciki ka zhëghë dëvë ma» kë. ¹⁷ Dzëghwa kwëma va, mba'a ßanavëshi zëzë kwëma kaa mbëzli ta sëfa ciy dzëkën kwëmaa tsaslita va mbë Zliya Hyala, saa ni va: «A Hyala, tërëñwfa dïtee ghi tsa gha tsa gar mëtira ti» kë.

¹⁸ Ma sa nay mbëzli dikë dikë ni mbë *ka Zhëwifë Yesëw tihë mbëzli ki, ma kë ghëshi ngëci na: «A Yesëw, a kwëma madäña dza ghaa mënti, ta mbë ghëy sënay, katanëy, a Hyala ndäña kwal ta mëni tsëgha, pë ghëya?» kë ghëshi. ¹⁹ Ma kë Yesëw na: «Ghënzë tsëghay, ngëzla pë ghwëy ngëzlamti ciki Hyala tsa, a ghwëy nay ma yën zhiniy ngakati war tsëgha mbë vici mahkan» kë. ²⁰ Ma kë ka Zhëwifë na: «Piya fadë mëtsekë kwantï mëndi mënti mbë nga ciki tsa na, ma gha na, war gwa'a gha taa ngakati mbë vici mahkanta na?» kë ghëshi.

²¹ Ma na Yesëwëy, vëgha ci na sa ßëti na va nja ciki Hyala. ²² Ma lëy hwëm sa pësliti

---

2:16 2:16 Lk 2:49   **2:17** 2:17 Cem 69:10   **2:18** 2:18 2:11
2:19 2:19 Mt 26:61; 27:40; SlëniKY 6:14   **2:21** 2:21 1Kwër 6:19
2:22 2:22 1:45; 12:16; 14:26; Lk 24:6-8, 27

məndi Yesəw, mba'a zhakatiy mbə məti ləy hwəm vici mahkan ki na, dza mbəzli ta səfa ci mba'a ghəshi madiy zəzəvə kwəma va njasa niy gəzanakəshi na va. Dzəghwa mba'a ghəshi zləbavə kwəma tsatsasliti məndi mbə Zliya Hyala lə kwemerəy niy gazanshi Yesəw ngəshi gwa'a, ka shi katan ni ki.

Gwa'a sənata Yesəw təkə kwəma mbə nəfə tsa ndə ngəri

²³ Ma Yesəw mbə məlmə Zherəwzalem, ge'i lə *makwaghwa Pakə na, mba'a mbəzli dāŋ tərəŋw nata kwəma maɗaŋa mənti na, mba'a nefer shi hənishi ta kwəma ci. ²⁴ Ma Yesəw naci ki na, banavəshi nəfə tsa ci na, sa nzana gwa'a gwa'a ghəci niy sənashi gwanashiw. ²⁵ Diɓa na, di tsahwəti ndə na ta canci kwəma təkə ndə ngəri mbə nəfə tsa ciw, sa nzanay, gwa'a gwa'a sənashi na ke ngəri.

3

Gəzə kwəma kar Yesəw lə Nikwədem

¹ Mba'a tsahwəti *ndə Farisa niy nza tifa, Nikwədem, kə məndi slən tsa ci, ndə dikə ghəci mbə *ka Zhəwifə. ² Dza ntsa va tə nahwəti vici həvir, ndəs tsəhəy vəgha Yesəw. Ma kə ngəci na: «A Metər, a ghəy sənay, gha na ntsa ghwənikə Hyala ta cinjəy kwəma. Sa nzanay, tsahwəti ndə tifa mbay mənti kwəma maɗaŋa na nja sa məni gha na, kala war ntsa nza Hyala liw» kə. ³ Ma kə Yesəw na: «A gəzaŋee, ta na

---

2:23 2:23 2:11; 6:29; 7:31; 8:30; 9:38; 10:42; 11:45; 12:42; 20:29, 31; 16:9   **3:1** 3:1 Nikwədem: 7:50; 19:39   **3:2** 3:2 Mt 22:16; Zhaŋ 2:11   **3:3** 3:3 1:13

navay, tsəgha na, kala zhini kə ndəə yay kwa baka səday, ka kwəməvə tsəhə ndə mbə mbəzli sləkə Hyalaw» kə. ⁴ Ma kə Nikwədem na: «A Metər, ya ntsaa halantəvay kiy, njaa dza naa yay kwa baka səda cia? Njaa dza naa zhiniy mbay zhay zhəghwa hwər mbəghəya?» kə. ⁵ Ma kə Yesəw ngəci na: «A gəzanjēe, ta na navay, tsəgha na, kala yay kə ndə lə yam, mba'a lə *Safə tsa Hyalay, ka kwəməvə tsəhəy ndə mbə mbəzli sləkə Hyala tepəw. ⁶ Sa nzanay, ma vəgha yakəm ndə ngəri li tikə tə hidiy, war vəgha ndə ngəri tsa va vay na gwa'a tsəgha. Ma naa yata va vəgha lə Safə tsa dəwdəw tsay, vəgha lə piy tsa Safə tsa dəwdəw tsa na. ⁷ Əntaa kwəma nə ya va: “War ghəwəy yanwəy 'war'war” pən, mənija nja madanə ma. ⁸ Kar ghaa nay, mba'a kə safəə viyəy, səəkə dza kwa pətsa di na ka naa viy, war ka favə gaka ci ghaa nza. Ma ki na, ka sənay gha tə pətsa ghava na, ya dzəti pətsa dza naw. Ava war tsəgha na lə kwəma ntsaa yay səəkə dzar kwa Safə tsa Hyala kwərakwə ki» kə. ⁹ Ma kə Nikwədem na: «Njaa njaa ka nava kwəma mbay məntəvata tsəgha kia?» kə. ¹⁰ Ma kə Yesəw na: «Gha ndə bənipə kwəma tsa dikə tsa mbə ka *Izərayel na, kala sənata kwəma tsəgha na gha na? ¹¹ A gəzanjēe, ta na navay, tsəgha na, ghəy ta na tsa ghəy ghənəy, kwəma gəzənwəy ghəyəy, kwəma sənata ghəy na, ka gəzanwəy kwəmaa dzəkən shi nashi ghəy lə mətsəhi ghəy. Ma ghəwəy ki na, a di ghəwəy zləba kwəma gəzənwəy

ghøyew. ¹² Ya sa nzana ki, kala di zløba ghwøy, ghala pøtsa gøzanwøyee kwøma shi tø hidfiy, njaa dza ghwøy mbay zløba kwømee ghala pøtsa dzee madi ta gøzanwøy kwøma ni mø ghwømø shia? ¹³ Tsahwøti ndø tifa mba'a sækøø nza mø ghwømø kala war yøn yøn ntsaa sækø va sækø møba, yøn Zøghwø yakø ndø ngøri kiw. ¹⁴ Niy nza kwamti mbø gambay, a *Møyizø ni vasøti *shishi, mba'a zlanølati tø tsøm. Njasa niy mønti Møyizø vay, ava war tsøgha dza møndiy favøghara, yøn Zøghwø yakø ndø ngøri vøgha tsøm kwørakwø. ¹⁵ Ta way, ta mbø ya tsamaba ntsaa ndara nøfø tsa ciy kwømavø piy tsaa kødi ma. ¹⁶ Sa nzanay, tøरणwta diti Hyala mbøzli tø hidfi, dza na mba'a banakøshi Zøghwø nzø, zøkwøti ghøci vø. Ta mbøø nza, ya wa ntsaa banavø nøfø tsa ci kaa Zøghwø nzø vay, kala dza ghøciy zay ma, mba'a kwømavø piy tsaa kødi ma.

¹⁷ Ma na Hyalay, ghwønikø Zøghwø nzø na tikø tø hidfi ta basø ngwøvøø dzøkøn mbøzliw. War ta mbø ghøshiy kwømavø mbølishi tø mbørkø ghøci gwa'a tsøgha. ¹⁸ Ma ntsaa banavø nøfø tsa ci kaa Zøghwø Hyala vay, ka dza ngwøvøø nza kønøw. Ntsaa banavø ma nøfø tsa ci na, køsø køsø tsava ndø va ngwøvø Hyala. Sa nzana, kala di ghøciy bø nøfø tsa ci kaa Zøghwø Hyala va, zøkwøti tsa nzø. ¹⁹ Tø wa køsøy ngwøvø Hyala va mbøzliy, tø sa nzana mba'a pøtsa wanj tsa sækøy

---

3:12 3:12 12:32; 14:1-3; 17:5   **3:13** 3:13 Fir 30:4; Rm 10:6
3:14 3:14 Bøla 21:9; Zhj 8:28; 12:32-34; 18:32   **3:15** 3:15
20:31   **3:16** 3:16 3:36; 5:24; Rm 8:32; 1Zhj 3:1; 4:9-10; 5:11, 13
3:17 3:17 12:47   **3:18** 3:18 5:22   **3:19** 3:19 8:12

va Hyala kaa mbözli tē hidfi, dzəghwa mbözli dība na, nzəy tsa shi va mbə kwəsli ghəshi dī kən nza mbə pətsa waŋ tsa. Sa nzana, war *kwəma jikir na ghəshiy mēni. ²⁰ Ya wa ntsaa dī mēni kwəma jikir nay, ka dī nzəy na tē pətsa waŋ tsa ya jəwəw, war tē pətsa zhəkwətə tsa ka naa dī. Sa nzana, mbə hazlənī ghəci vantaa kwəma ci va jikir na ghavəə citaa dzətī ngwəla. ²¹ Ma na ntsaa mēni na slar na kwəma kiy, war pətsa waŋ tsa ka naa dī, ta mbə mbözli gwanashiy nata na ci va slənī mēni na. Sa nzana mba'a ghərati lə dī fəti ci va Hyala» kə Yesəw.

Kwəma kən Zhaŋ tsa mēni *batem lə kwəma kən Yesəw

²² Ma ləy hwəm ki na, mba'a Yesəw ghəshi lə *mbözli ta səda ci madishi ka dzashiy dzətī hidfi ka Zhəwde. Dza na mba'a hyayvay tē pətsa va li shi, ka mēni batem ghəci kaa mbözli.

²³ Ma ghala pətsa va kwərakwə ba na, mbə mēni batem Zhaŋ mbə məlmə Ayənən, ndəkwə ndəkwə vəgha məlmə Salem. Sa nza yam dāŋ kwa həl tsa va gar mēni batem. War ka səkə mbözliy nza və tē pətsa va ki, ka mananshi batem ghəci. ²⁴ Ghala pətsa va na, mēndi ghwəla ta kəsə Zhaŋ dzəghwa fərshina dī.

²⁵ Dza nihwəti mbözli ta səda Zhaŋ mba'a ghəshi ghavə ngərə ghəpə kwa jipə shi lə tsahwəti ndə *ka Zhəwifəə dzəkən kwəma yabə vəgha dēwdēw, njasa nza kwəma jiji shi. ²⁶ Ma kə ghəshi kaa Zhaŋ na: «A Metər, zəzəvə ntsaa

niy nza ghwøy va li gha përiŋa përiŋa tē miy hël Zhërdeŋ, ntsaa niy gëzanøy gha va kwëma ci. Ma ghëci kiy, batem mëni na kaa mbëzli kwërakwë, mbëzli gwa'a gwa'a dza na vë» kē ghëshi. ²⁷ Ma kē Zhaŋ na: «Nay ghwøy tsøy, ndë tifa mënti shiy, kala war shi kanavë Hyala ghëshiw. ²⁸ Ma ghënzë nja tsee ghën kiy, ghwøy dë'wë ghën tsa ghwøy dza naa ndëgha fëti tē ya, sa nzana, mba'a ghwøy niy favë njasa niy gëzëkee: “Ma yën ta na tsee ghëny, *Këristëw Ntsa tivë Hyala nzeyew! Æ na na ghwënikëra mëndi ta 'wanci kwal” pën niy ni. ²⁹ Kwëma va sanay, njasa ka ndë vaa nza ghëciy dī bë mali ci, mba'a madigay tifa, ma ntsaa bë mali vay, ghëci ka naa nzaa ndë mali. Ma na madigay tsa vay, war ta nzøyøy ghëci vëgha madigay, ka fa kwëma gëzë na, ka naci kwëmaa nza. Ma sa ka na favë gëzë kwëma ntsaa bë mali va ki na, ka vëshi ghëci tërëŋw. Ava tsëgha nzee sana kwërakwë ki, tërëŋw tëhëree va vëshi, sa favee gaka ci. ³⁰ War mëtsëhë kē tsa ci dikëë mëtsëhë këli dza kwa kwëma, ka zhøy tsee løy hwëm» kē Zhaŋ.

Ntsaa sëäkëy më ghwëmë slëwa na shiy gwa'a

³¹ Ma ntsaa sëäkëy më ghwëmëy, ghëci na sa kën ghën shiy gwa'a gwa'a. Ma tsaa yay ndë tikë tē hidī kwërakwë na, ntsa hidī va na tsava ndë. Ya kwëma gëzë na na, war kwëma tifa tē hidī

va ghənzə ɓa. Ma na ntsaa səəkəy mə ghwəmə kiy, ghəci na sa kən ghən shiy gwa'a gwa'a. ³² Ya kwəma gəzə na na war kwəma shi nashi na, lə ni favə na gwa'a tsəgha. Ya tsəgha nzə ki na, ndə tifa ya kwətiŋ yivə kwəma ci vaw. ³³ Ya wa ntsaa zləbavə kwəma gəzə na vay, a tsava ndə sənay: «Kataŋ na kwəma gəzə Hyala» kə. ³⁴ Ma ntsa ghwənay Hyalay, war kwəma Hyala ka naa gəzə. Sa nzana, mba'a Hyala va təhay lə Safə tsa nzə. ³⁵ A Didi diti Zəghwə ci, dza na mba'a ɓanavə bərɓi ngəciy dzəkən shiy gwanashi. ³⁶ Ya wa ntsaa zləbati kwəma Zəghwə ci vay, a tsava ndə kwəməvə piy tsaa kədi ma. Ma na ntsaa dzaa di ma fəti ta kwəma gəzə Zəghwə vay, ka kwəməvə piy tsaa kədi maw. War ngwəvə sati nəfə tsa Hyala na saa dzaa nza kən ya hwəmba.

4

*Yesəw lə mali ka *Sahari*

¹ Dzəghwa mba'a *ka Farisahi favə məndiy gəzə: «Mbə məni *batem na Yesəw, dfaŋ tərəŋw mbəzli ka səəkə və, dfaŋba nici mbəzliy nəw mənishi kən ni Zhaŋ» kə məndi ngəshi. ² Na Yesəw də'wə ghən tsa ci kiy, niy mənəhwə batem na kaa ndəw, mbəzli ta səfa ci niy məni na.

³ Dza Yesəw sa favə na kwemer gəzə məndi va tsəgha, mba'a ɓarvay tə hidfi ka Zhəwde ta zhay zhəti hidfi ka Galile. ⁴ Ta dzaa zhəmbə

3:32 3:32 3:11   **3:35** 3:35 5:20; 10:17; 13:3; 14:10; 17:2; Mt 11:27; 28:18   **3:36** 3:36 3:16   **4:1** 4:1-2 3:22   **4:4** 4:4 4:9; Lk 9:52; 17:11, 16; SləniKY 8:4-25

Galile va ki na, dzəvəri tə hidī ka Samari ghəci dzaa taŋə.

⁵ Ma ghəci mbə taŋə dzəvəri tə hidī ka Samari va ki na, mba'a tsəhəy mbə nahwəti məlmə tə hidī va, Shikar, kə məndi slən tsa nzə. Məlmə va na, vəgha vəh tsaa niy bənavə *Zhakwapə va kaa zəghwə ci *Zhezhefə ghənzə. ⁶ Ma mbə vəh tsa va kiy, mba'a Zhakwapə niy lati yam. Sa daliy Yesəw va dza ki na, mba'a nzəyəy ka dəkəva miy yam va, ge'i lə vici kwa ghən.

⁷ 'Wakəvə nahwəti mali ka Samari ndəs səəkəta ta ga yam ghala vici va ki. Ma sa səəkəta na na, dza Yesəw ka gəzanta kwəma: «A mali, samiyrə yam va di» kə. ⁸ Ma ghala pətsa va kiy, *mbəzli ta səfa Yesəw dzashi ta papa shi zəmə dzar mbə məlmə niy nza na. ⁹ Ma kə mali va kaa Yesəw na: «A ntsa, ndə *ka Zhəwifə gha, mali ka Samari yən kiy, tawa dəw gha yam vəya ta sashi kia?» kə. Ma kwəma gəzə na vay, sa nzana, kalaa niy tsəbə ghən tsa ka Zhəwifə ghəshi lə ka Samari ghala pətsa va ya jəw nzə, va tsəgha gəzə na tsəgha. ¹⁰ Ma kə Yesəw zləbanta na: «A mali na, mbala na gha sənay gəla ni dī Hyala vəlīpə shiy nza, mba'a gha sənay, nda wa ntsaa dəw yam tsa va gha nzay, gha na saa niy dzaa təbəə dəw yam və. Ma nza ghəci bəŋa yaməə bəpə piy tsaa kədi ma nza» kə. ¹¹ Ma kə mali va na: «A Metər, kərakə yam kwəba, zhini saa ga yam va ghaw na, kwəma dza ghaa bəkə niva yaməə bəpə piy tība sənəvna kia? ¹² Yam nashi gha

---

4:5 4:5 Ghava 33:19; 48:22   **4:9** 4:9 2Mezh 17:29-41; Esd 4:1-3; Mt 10:5; Lk 9:52-53   **4:10** 4:10 4:26; 7:37   **4:12** 4:12 8:53

niy, jijimmə *Zhakwapə latəŋəyshi na. Ghəci də'wə ghən tsa ci, lə ndərazhi ci, mba'a dəbəkə tsa ci gwa'ay, yam ni niy sa ghəshi. Naa ə nzana mba'a gha taŋəti jijimmə Zhakwapə tə dikə nə gha ki shəkəna?» kə. ¹³ Ma kə Yesəw na: «A mali, ya wa ntsaa sahwə nini yaməy, war ta zhini dza ndir ghəranci ba. ¹⁴ Ma ni dzee vaa bānshi yam kaa mbəzli kiy, ntsaa dzaa sahwə shi na, ka zhini ndir ghəranci kaa tsava ndə ghwəla tēpəw. Yam dzee vaa bānavəy, mbər ka shənifə yam dza ghəshiy nza mbə, ta bānci piy tsaa kədi ma ghəshi» kə.

¹⁵ Ma sa favə mali va tsəgha, ma kə kaa Yesəw ki na: «A Metər, gavəra gəla niva yam di, e sahwəshi, nda kee mbəlira va zhini ndir ghərada kala dzee zhiniy zhəkə tikə ta ga yam ghwəla» kə. ¹⁶ Ma kə Yesəw na: «Tsəgha na, mbala harkə zaŋa, a ghwəy səəkə li tikə» kə. ¹⁷ Ma kə mali va na: «Zal vəyaw» kə. Ma kə Yesəw na: «Ge'i ge'i na kwəma nə gha va: “Zal vəyaw” pə gha. ¹⁸ Sa nzanay, cifə na zhər səəkə gha ti shi ghəŋghən ghəŋghən. Tsa nza gha tsa və zal sənzanvanay, zaŋa tsa slar tsa naw, dzərvə mbə kwəma gəzəkəra gha vaw» kə. ¹⁹ Dzəghwa ma kə mali va ki na: «A Metər, wa nee sənay nana ki, ndə Hyala nza gha. ²⁰ Ghəy ghəy ka Samariy, tikə mə ghən dəlagwa niy va jijihinəy tsəfəkwə ta pəra'wanta dividivi shi kaa Hyala. Ma pə ghwəy ghwəy ka Zhəwifə na ghwəy ki na: “War mbə məlmə Zherəwzalem gwa'a tsəgha na

pøtsa ka mēndi pēra'wanta dōvə ti kaa Hyala” pə ghwəy» kə. ²¹ A kə Yesəw ngəta na: «A mali, zləbavə kwəma dzee na ta gəzəŋa: Mbə səkə na tsahwəti vəghwə, mbə vəghwə tsa vay, ka dza ghwəy pēra'wanci dividivi ghwəy kaa Didi Hyala ya tikə mə dəlagwa na, ya mbə məlmə Zherəwzaleməw. ²² Ghwəy ghwəy ka Samari talay, sənay ntsa pēra'wanci ghwəy dividivi ghwəy ghwəyəw. Əy, ma na ghəy ghəy ka Zhəwifə kiy, a ghəy sənay ntsa pēra'wanci ghəy dividivi ghəy. Sa nzanay, səkə mbə hwəlfə ka Zhəwifə dza ntsaa dzaa mbəlipəə tsahwə. ²³⁻²⁴ A tsahwəti vəghwə dzaa səkə, ya sana nzəy, aa mənuy. Ghalabay, lə *Safə tsa Hyala dēwdēw tsa, mba'a lə nəfə tsa katanj tsa dza ka pēra'wə dōvə slar niy pēra'wanci dōvə kaa Didi. Sa nzanay Safə na Hyala. Mbəzliy di pēra'wanta dividivi shi kaa Hyala kwərakwə kiy, lə bərçi Safə tsa nzə, mba'a lə nəfə tsa katanj tsa dza ghəshiy pēra'wanta dividivi shi. Sa nzanay, gəla mbəzliy pēra'wanta dividivi tsəgha na shi di Hyala» kə Yesəw.

²⁵ Ma kə mali va ki na: «Talay, e sənay, ta səkə dza Ntsa tivə Hyala, ntsa nə mēndi va, *Kərīstəw, kə mēndi. Sa ka na səkəyəy, ta pəraslavəŋəy kwəma Hyala dza naa dza gwa'a gwa'a» kə. ²⁶ Ma kə Yesəw ngəta na: «Ava yən na ki, yən ntsaa gəzəŋa kwəma tsa sənzənva» kə.

²⁷ Ghala pøtsa va ki na, mba'a mbəzli ta səfa

Yesəw zhəghəkəvashi mbə məlmə. Ma səəkə ghəshi na, Yesəw mbə gəzə kwəma lə mali, mba'a nava kwəma səəti məhərli shi. Ya tsəgha nzə ki na, ndə tifa mbə shiy dəw: «A mali na, wa shi dī gha və shəka?» kəw. Ya ka dəw va Yesəw na: «Gha kiy, a kwəma gəzə ghwəy lia?» kə baw.

²⁸ 'Wakəvə mali va tsəgha, mbərəkə zlata tsaghwa nzə tifa miy yam, ka zhəghəvaa jighi ta dzaa gəzanshi mbəzli. A kə kaa mbəzli sa tsəhəta na na: ²⁹ «A mbəzlia, wa ndim nighətimam tsahwəti ndə tikə, mba'a gəzəkəra shi mənəhwee ghala mbəradzə gwa'a gwa'a. Nda ghəci na Kəristəw Ntsa tivə Hyala vay? Əndaw» kə. ³⁰ 'Wakəvə mbəzli mbə məlmə va tsəgha takwəs madishi ta dza ta nighə Yesəw ki.

³¹ Ləy hwəm sa dzata mali vaa dzəmbə məlmə ki na, mba'a mbəzli ta səfa Yesəw madishi ta cə'wə Yesəw, a ghəci zəməhwə shi zəmə di, ma kə ghəshi na: «A Metər, zəhwə shi zəmə» kə ghəshi. ³² Dzəghwa ma kə ngəshi na: «Kadiwəm na ghwəy di, a ni ya shi zəmə vəya zəməshee, shi zəmə sənashi ma ghwəy» kə. ³³ Tapə mbəzli ta səfa ci va dzəmbəshi mbə dəwdəw kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «Ə nzana mba'a tsahwəti ndə banakə shi zəmə shəkəna?» kə ghəshi. ³⁴ Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «Ma na ni ya shi zəmə gəzanwəy yay, ghəshi na dī fəti ta kwəma gəzəkə ntsaa ghwənara, mba'a kəramti sləni ndara na ta məni nzə. ³⁵ Tir fadə tərə na məndi dzaa məni shi

zəmə səəkə kwamti, pə ghwəy sana bay? A gəzanjwəy ya nee ki, nighətim njasa nza pətsa kwamti, gwa'a gwa'a nakamtəvashi shi zəmə. Tərə na war mənishiy jighi. ³⁶ Ndə məni shiy jighi kiy, mbə kwəma zhəmə ci na, ka na dza kaa hwəlfə shi vay, basə basə basətishi, mba'a dzaa gwəmaghwashi kwa gəzəm, ta kwəma piy tsaa kədi ma ghəshi. Ta mbə kar ntsaa zati shi va ghəshi lə tsaa mənəkəshi vaa jighi nza lə vəshi bakanashi. ³⁷ A kwəma va mbəə nza nja kwəma fir tsaa niy gəzə va, ma kə na: “Kwətij ndə tsənjwə shiy na, kwətij tsaa mənishiy jighi” kə. ³⁸ Sa nzanay, ghwəniy ghwəniywəy ya sana, ta dza ghwəy məni shi zəmə tsənjwəti ma ghwəy jighi. Kwətishi na mbəzliy, zati shi va. Mba'ee ghwənanjwəy kwərakwə ki tə mbərkə sləni shi va» kə.

³⁹⁻⁴⁰ Ma sa tsəhəshi mbəzli mbə məlmə ka Samari va vəgha Yesəw na, dānj mbəzli mbəba banavə nefer shi ki, tə mbərkə kwəma gəzanshi mali va va, nə na: «Gwa'a gəzara na kwəmaa niy mənəhwee ghala mbəradzə» kə. Dza ghəshi ka cə'wə Yesəw, a ghəci hyayvay mbə shi. Dza Yesəw mba'a zləbati mba'a hiy mbə shi gar vici ci bakə. ⁴¹ Sa favə ghəshi kwəma gəzanshi na lə miy tsa ci də'wə ghən tsa shi na, dzəghwa mətsəhə nihwəti mbəzliy banavə nefer shi zhiniy mətsəhə shi ki. ⁴² Ma kə ghəshi kaa maliy harashi va ki na: «A mali, kwataka tə sa gəzanjəy gha va gwa'a tsəgha banavə ghəy nefer ghəy kaa Yesəw nana kiw. Sa nzana, mba'a

ghøy favø kwøma gøzø na lø miy tsa ci ngøñøy dè'wø ghøn tsa ghøy. Dzøghwa mbø kwøma va na, mba'a ghøy sənay katanj katanj, ghøci na Ndø mbøli mbøzli tø hidfi, pø ghøy, va tsøgha ßanavø ghøy nefer ghøy diba» kø ghøshi.

Kar Yesøw lø ndø ghøra sløni ngwømnna tsa dikø tsa

⁴³ Løy hwøm vici mønti Yesøw va bakø na mbø mølmø *Samari kiy, dza na mba'a zlay tsava piy søvøriy, ka dzay dzøti nici hidfi, hidfi ka Galile. ⁴⁴ Kwatanj ay aa niy gøzøkø, a kø niy niy: «Ka fati dikø møndiy dzøti ndø Hyala njasa tøbø na mbø mølmø ciw» kø niy ni. ⁴⁵ Ya tsøgha nzø kiy, ma sa tsøhøy na tø hidfi ka Galile na, dzøghwa mbøzli tø hidfi va mba'a ghøshi ka'wøvø wøzø wøzø tørønjw. Sa nzana mba'a ghøshi søkø mbø mølmø Zherøwzalem ta *makwaghwa Pakø, mba'a ghøshi nashi shi mønøhwø Yesøw mbø makwaghwa va lø møtsø shi njasa mønishi na gwa'a.

⁴⁶ Dzøghwa Yesøw mba'a zhøghøghøvay zhimbø mølmø Kana, tø hidfi ka Galile. Mbø pøtsaa niy zhøghøti na va yam gømshi ni ka tay. Dzøghwa mba'a tsahwøti ndø ghøra sløni ngwømnna tsa dikø tsa tifa mbø mølmø Kapernahwøm gwørapøy zøghwø ci. ⁴⁷ Ma sa favø na, a Yesøw zhøghøkøvay tø hidfi ka Zhøwde dzøti hidfi ka Galile, kø møndi na, dza na mba'a dzaa kəsay ta cø'wø, a kø na: «A Metø; titihwø dzam a gha dzaa mbølitøra zøghwøe ghøci gwørapøy mbø mølmø Kapernahwøm, tøre na

jəw sana ta məti» kə. ⁴⁸ Ma kə Yesəw ngəci na: «Yaŋ tsəgha na, ghwəy di na bəra nefer ghwəy kala war ghwəy nay na yən mənti shi maɗaŋa maɗaŋa ni, lə shiy cipə kwəma ɓa na.» kə. ⁴⁹ Ma kə ndə sləni ngwəmna tsa va ngəci na: «A Metər, yaŋ pə gha, ndi mbata ghaa dzakə ghi tsee di na gha, əntaa zəghwee va mətiy» kə. ⁵⁰ Ma kə Yesəw ngəci na: «A pə gha məntiy, mbalaa jighi, mbəli mbəli na zəghwə gha» kə. Dza na: «Yaŋ» kə zləbavə kwəma gəzanci Yesəw va, war ka dzay.

⁵¹ Ma war ghəci ghwəlay kwa kwal mbə jighəy, mba'a mbəzliy ghəra sləni kəghi tsa ci səkəshi ta ka'wə, ka gəzanci: «A zəghwə gha va mbəliy ɓay» kə shi. ⁵² Ma kə na: «Ge'i ge'i lə vici njaa gha naa mənti gəja' baya?» kə. Ma kə mbəzli va na: «Mbəra sa səkəwata vici kwa ghən gha naa kwəmavə gəja'a» kə ghəshi. ⁵³ Dzəghwa ndə ghəra sləni ngwəmna tsa va mba'a sənay tsəgha, war ge'i ge'i ghala vici gəzanci Yesəw va nə naa ni: «Mbala, mbəli mbəli na zəghwə gha va» kə, zəghwə ci va kwəmavə gəja'a. Dzəghwa na, ghəci lə mbəzli kəghi tsa ci gwanashi, mba'a ghəshi ɓanavə nefer shi kaa Yesəw ki.

⁵⁴ Ava, ghənzə na kwa baka kwəma maɗaŋa maɗaŋa na mənti Yesəw tə hidfi ka Galile, ghala pətsaa səvəriy na mbə hidfi ka Zhəwde dzətiy ti shi.

5

Yesəw ghəshi lə ntsa məti məti vəgha tsa mbə

4:48 4:48 Mk 13:22; 1Kwər 1:22   **4:53** 4:53 2:23   **4:54** 4:54
2:11

məlmə Zherəwzalem

¹ Ma ləy hwəm kwəma va na, mba'a nahwəti vici makwaghwa *ka Zhəwifə mənta, mba'a Yesəw dzay dzəmbə məlmə Zherəwzalem ta makwaghwa va kwərakwə ki. ² Ma mbə məlmə va na, mba'a kwəfa lati məndi tifa ndəkwə ghənzə vəgha miy dəgha ka tənkesliy dzəmbə məlmə va kwa. Slən tsa kwəfa va lə kwəma ka *Ebərə na: «Betizata.» Cifə məndi lalati geshikiki vəgha. ³ Ma mbə geshikiki va na, mba'a mbəzli gwərapə gwərapəshi ni niy basəyvashi đaŋ tərəŋw, ghwələfesli, lə vədevəder, mba'a mbəzli məəti məəti vəgha ni gwa'a. [Ka ndəghə dazləbə tsa dza yam vaa dazləbayvashi. ⁴ Sa ka naa nzay, bərkəti ma *ndə kwal tsa Hyala na, kar naa səkway dzəghwa kwəfa vaa dazləbata. Ma ndə zəlghwə tsaa dzaa 'waa dzəghway dzəghwa kwəfa va, ya zəlghwə ka wa niy nza sa ci na, mbəli mbəli ghəci.]

⁵ Mba'a tsahwəti ndə niy nza tifa məhəni mbə gaska va, gwərapəy gar piya ci, mahkan mətsəkə dəghəsəti. ⁶ Sa nay Yesəw tsəgha məhəni, mba'a niy sənay gwərapəy na ghala ndimndim kə na, dza na ka đəw kwəma və, a kə na: «Ka đi ghaa mbəliŋa na?» kə. ⁷ Ma kə ntsa gwərapəy tsa va na: «A Ndə sləkəpə, ava war tsəgha kee nza tifa. Tsee ndə tə ya gar bəvəraa fambəra mbə yam taŋtaŋ, ghala pətsa ka ghəshiy dazləbəshiw. Sa kee dza kaf kafəra, ka dza ta dzəghə dzəmbəshiy, kee madiy tsəhə na, tsahwəti ndə 'wati kwal dzəghway kənee» kə. ⁸ Ma kə Yesəw na: «Sati,

pøerø kəshəðə tsa gha, mbala» kə. ⁹ Nza'jəw tsəgha, kwəriŋ, ntsa va mbəliy. Dza na mba'a pøerəvə kəshəðə tsa ci, ka dza.

Ma vici məniva shi va ti kiy, fəca *vici dəkəva ka Zhəwifə ghənzə. ¹⁰ Ma kə mbəzli dikə dikə ni mbə ka Zhəwifə kaa ntsaa mbəliy va na: «Gha kiy, kwal va gha ta bə kəshəðə tsa gha tsa, njana nzana mahalakə ghəra sləni va ghwəmmə ndatsə nzaw» kə ghəshi. ¹¹ Ma kə kaa zləbanshi na: «Waa ntsaa mbəlītəra va, nə naa ni: “Sati pøerø kəshəðə tsa gha a gha dzaa” kə sa» kə. ¹² Zhini ma kə ghəshi ngəci fa na: «Yaŋ, wa slən tsa tsava ntsaa gəzaŋa va tsəgha nacyi?» kə ghəshi. ¹³ Ma na ntsa mbəlītim va naci kiy, niy sənay ntsaa mbəlīti va naw. Sa nzanay, a Yesəw niy farvay tə pətsa va, mba'a dzay sa nza mbəzli dāŋshi tība.

¹⁴ Dzəghwa ləy hwəm shi va ki na, mba'a Yesəw dzaa kəsay ghəci mbə *ciki Hyala. Ma sa kəsay na tsəgha ki na, dza na mba'a gəzanci, ma kə ngəci na: «A ntsa, avanay sənəzənvay, a gha mbəlīŋa, nana kiy, ya tə gha ghən tsa gha va zhiniy mənī *kwəma jikir na. Vantaa nahwəti kwəma zhataa dzəkən gha, taŋ kaa na kwataŋa va» kə. ¹⁵ Dzəghwa ntsa va mba'a dzaa gəzanshi ka mbəzli dikə dikə ni mbə ka Zhəwifə: «Wa Yesəw mbəlītəra na ki» kə.

¹⁶ Tə kwəma va dī ma mbəzli ka Zhəwifə dikə dikə ni mətə Yesəw ki, sa mbəlīti na va ntsa va fəca vici dəkəva shi. Mba'a ghəshi ghāti

---

5:9 5:9 5:16, 18; 7:21-22; 9:14; Mk 2:27-28   **5:10** 5:10 Səvəri 20:8-10; Zher 17:21-22   **5:13** 5:13 6:15; 11:54; 12:36; Mt 8:18; 13:36   **5:14** 5:14 Mt 9:2; Zhk 5:16   **5:15** 5:15 9:11

ghözli ci tsøgha. ¹⁷ Ma kə Yesəw ngəshi na: «A mbözli ni, Dirəy, vici va vici va na mbə ghəra sləni. Yən kwərakwə kiy, war tsøgha ghəree» kə. ¹⁸ Tə mbərkə kwəma gəzəkə Yesəw va tsøgha na gwəra mbözli dikə dikə niy bəti nəfəə dzəkən Yesəw tərəŋw ka pəla kwal pəəsli ci. Kwataka va ntsa mbəliti na va fəca vici dəkəva naw, əhəŋ, gaw tə sa nə na va: «Dirə na Hyala» kə, ka zhəghəti ghən tsa ci yəm lə Hyala na.

Bərçi banavə Hyala kaa Zəghwə nzə

¹⁹ Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «A mbözli ni, a gəzanwəy ya, ta na navay, tsøgha na, ya wa shi nashi ghwəy va Zəghwə məntiy, shi mənti na də'wə ghən tsa ci ghəshiw. Shi nashi na Dəy mbə mənishi na, shi va mənti na. Ya nimaba shiy na shi məni Didi va gwa'ay, ghəshi na shi məni Zəghwə ci kwərakwə. ²⁰ Sa nzana mba'a Didi diti Zəghwə ciy, dza na mba'a cinti məni shi ka naa məni gwa'a ngəci. Ta zhini dza naa canci ghəra sləniy taŋamti nana tə dikə tərəŋw difa, nza Zəghwə ci mbəə ghəra, ma nza ghwəy nighə nava kwəma, nja kwəma dimədimə na ki. ²¹ Sa nzanay, njasa mbay Didi vaa zhanakati mbözliy bəkwəshi zhakati mbə məti, ka zhanambə piy tsa shiy, tsøgha dza Zəghwə ciy mbay bānci piy tsaa kədi ma kaa ya tsama ntsa dza naa di gwa'a kwərakwə ki. ²² Na Didiy, ka basə ngwəvə naa

---

5:18 5:18 ka pəla pəəsli ci: Mt 14:5; Zhj 7:1, 25; 8:37, 40; 11:53; Dirə na Hyala: 1:34; 3:35; 8:16-19; 10:17-18, 29-38; 14:8-11, 20, 28; 15:9-10; 16:27-28; vəh. 17   **5:19** 5:19 1:34   **5:20** 5:20 3:35
5:21 5:21 Rm 4:17; Ef 2:5; Zhj 11:25   **5:22** 5:22 3:18; 5:27, 30; 9:39; 12:47-48; SləniKY 10:42; 1Zhj 2:28

dzəkən ndə ya kwətiŋ naciw. War kaa Zəghwə ci ɓanavə na kwal ɓasə ngwəwə. ²³ Ta mbə ndə ya tsamaba ciy fal Zəghwə ci va, njasa fal ghəshi va Didi kwərakwə. Ntsaa dzaa dī ma fal Zəghwə ci vay, ava tsəgha dza naa fal ma Dəy tsaa ghwənay va kwərakwə.

²⁴ Avanaŋ sənənvaŋ, ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya tsamaba ndə favə na kwəma gəzee, dza na mba'a zləɓavə kwəma ntsaa ghwənaray, a tsava ndə kwəmavə piy tsaa kədi ma. Ka kəsəy tsava ndə ngwəwəw. A taŋəy dzəghwa kən məti, mba'a dzay dzəmbə piy tsaa kədi ma. ²⁵ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, a tsahwəti vəghwə tiba dzaa səkə, ya sənənvaŋ, aa səkəy, vəghwə tsa vay, vəghwə tsa dza mbəzli bəkwə bəkwə niy favə gaka məli Zəghwə Hyala ti na. Mbəzliy dzaa favə gaka məli ci va kiy, ta piy dza ghəshi. ²⁶ Sa nzanay, njasa nza Didi va lə bərɓi və ta ɓə piy kaa ndə na, tsəgha ɓanavə na bərɓi va kaa Zəghwə ci a ghəci ɓanashi piy kaa mbəzli kwərakwə. ²⁷ Mba'a ɓanavə kwal tsaa ɓasə ngwəwəwə dzəkən mbəzli gwa'a kaa ngəci, sa nzana Zəghwə yakə ndə ngəri ghəci. ²⁸ Əntaa ghwəy dzaa nighə nja maɗaŋa sa ka tsahwəti vəghwə səkəy ma. Ghala vəghwə tsa vay, mbəzli kwa kwəli gwa'a gwa'a dza naa favə məli ci, ²⁹ ka ghəshi dza na, mba'a ghəshi zhi kəməshi kwa kwəli. Ma mbəzliy niy nza mbə məni kwəma wəzə nay,

---

5:23 5:23 Flp 2:10-11   **5:24** 5:24 3:16; 5:22; 6:35; 8:51; 10:28; 11:25-26; 14:6; 17:2; 20:31; 1Zhnj 2:25; 3:14   **5:25** 5:25 11:43; Mk 5:41; Lk 7:14   **5:26** 5:26 1:4   **5:29** 5:29 11:24

səəmə tsa shi na, ta kwəməvə piy tsa kədi ma, ma niy niy məni war *kwəma jikir na na, ka səəmə ta dzəti ngwəvə.

³⁰ Na neyey, sa mbay ya məni də'wə ghən tsee, njasa tarəvee tibaw. Ya ngwəvə njasa slee nay, njasa gəzara Hyala slee. Ngwəvə slee vay sa tsərtsər na na, sa nzana, kala pəla fambə nee kwəma dəe yən dzəmbə, war njasa di ntsaa ghwənara yən məni» kə.

Shiy ndəgha fəti ta bərqi va Yesəw mbə sləni ci

³¹ Ma kə Yesəw difa na: «Na neyey, mba'a pən ni, e ndəgha fəti ta ghən tsee, pənəy, fəti katan na naw dza mbəzliy ni. ³² Nanzə kiy, a ndə tifa, ntsaa dzaa ndəgha fəti tə ya. E sənay, fəti ndəgha ntsa vaa dzəkən yay, ndəgha fəti lə kwal tsa katan tsa na. ³³ A ghwəy niy ghwənashi mbəzli kaa Zhaŋ tsa məni *batem ta dəw kwəma və. Dza Zhaŋ mba'a ndəghamti fəti ta kwəma katan na va. ³⁴ Ma na nee ta na tsee ghən kiy, dəw ndee a ghəci mbəə ndəghatəra fəti, pənəw. War tə mbərkə ghwəy gəzee kwəma ndəgha fəti Zhaŋ, ta mbə ghwəy zləba, ma nza ghwəy mbəliŋwəy. ³⁵ Sa nzana Zhaŋəy, nja gərkəwa ka ghwə vaa nza waŋə kwa, ka mbərə kaa mbəzli ghəci niy nza. Dzəghwa mba'a ghwəy niy vəshiŋwəy ge'i lə tsava vəghwə gar jəwə tsətsə, ta kwəma waŋ tsa mən na va.

³⁶ Na nee dibay, a nihwəti shiy dzaa ndəgha fətiy dzəkənee tifa, tərəŋwəba na shi va ndəgha

fəti kən na Zhaŋ. Sləni gəzara Dirə va, ta ghəray, ghənzə ndəgha na fəti tə ya. Sləni mənəe vay, ti dza mbəzliy sənay, Dirə tsa mə ghwəmə ghwənikəra na, kə ghəshi. ³⁷ Dzəghwa Dirə tsa ghwənikəra va ba na, mbə ndəgha fəti ghəci də'wə ghən tsa ci tə ya. Ma ghwəy ta na tsa ghwəy ghən ki na, səəkə ghwəy favə gaka məli ciw, səəkə ghwəy nata mətə ciw, tsəgha. ³⁸ Njana dī ma ghwəy zləba kwəma ntsaa ghwənaray, kwəma ci mbə nəfə ghwəyəw dī naa gəzə.

³⁹ Dzəghwa ghwəy mba'a ghwəy jahambəvaŋwəy tərəŋw dzəmbə jangə zliyahī Hyala, sa bərkəti ghwəy: “Ta kəsata kwəmaa cipə njasa dza məndiy kwəmavə piy tsa kədi ma dza ghəy mbə” pə ghwəy. Mbalaa dzəkənee gəzə kwəmer mbə zliyahī va va kwəma nashi ki. ⁴⁰ A ka dī ghwəy səəkə vəya ta kwəmavə tsa katan tsa piyəw.

⁴¹ Ma na nēe, ta na tsee ghənəy, nə yaa ni, war ndə ngəri faltəra, pənəw. ⁴² E sənəŋwəy, ka dī Hyala ghwəy ya jəw mbə nefer ghwəyəw. ⁴³ Vanay sanay, e səəkəra tikə, ta kwəma ghwənikəra Dirə, dzəghwa ghwəy na, a dī ka'wəra ghwəyəw. Ka ghwəy nighə taa nza kiy, mba'a kə tsahwəti ndə səəkəy lə kwəma tarəkə na, də'wə ghən tsa ci na, ka ghwəy dza, ka'wə ka'wəvə tsava ndə tsəgha. ⁴⁴ War fal tsa dza ndə ngəri, nja ghwəy faltəŋwəy sa pala ghwəy gwa'a

---

5:37 5:37 1:34; Səvəri 20:19; Nəw 4:12   **5:38** 5:38 16:9   **5:39** 5:39 Lk 24:27, 44; SləniKY 13:27; 17:11; 2Tim 3:15-16; 1Pi 1:10-11
5:41 5:41 7:18   **5:44** 5:44 5:41

tsəgha, kala pəla fal tsa dza Hyala kwətita a faltəŋwəy. Njaa dza ghwəy zləbavə kwəmee nə ghwəy kia? ⁴⁵ Əntaa ghwəy təkə na, nja yən dza naa hakanwəy dzəti ngwəvə kwa kwəma Dirə, pə ghwəy nee ki ma. *Məyizə tsa sənay ghwəy va fəy ghwəy ghən tsa ghwəy tiy, ghəci dza naa harŋwəy dzəti ngwəvə. ⁴⁶ War mba'a pə ghwəy niy zləbavə kwəma Məyizə lə nəfə tsa karkar tsa nzay, a ghwəy niy dzaa zləbavə nee va kwəma nza kwərakwə ki, sa nzanay, kwəmaa dzəkənee na sa niy tsasliti Məyizə va. ⁴⁷ Kwa vəghwə tsa njana, kala zləbavə na Məyizə va kwəma ghwəy kiy, njaa dza ghwəy ghaa zləbavə nee kwəma nee paraa?» kə Yesəw.

6

Yesəw lə mbəzli bələkwə bələkwə cifə mətəkə

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

¹ Ma ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a Yesəw kafəy tanəy dzəvəri na pəriḃa pəriḃa bəla həl Galile tsa har məndi vaa həl *Tiberiyadə. ² Ma sa nay məndi ghəci dzay na, tapə vərəm ndə ngəri mbə nəw ci, sa nay məndi kwəma maḃaŋa maḃaŋa na mbə mbəli tsa mbalamti na va mbəzli gwərapə gwərapəshi ni. ³ Dza kar Yesəw ghəshi lə mbəzli ta səḃa ci mba'a ghəshi dzəməshi mə kəlaŋ tıḃaa nzəyshi mə. ⁴ Ma ghala

---

5:45 5:45 Nəw 31:24-29   **5:46** 5:46 Nəw 18:15, 18; Lk 24:27; Zhŋ 6:14; SləniKY 3:22; 7:37   **5:47** 5:47 Lk 16:29-31   **6:2** 6:2 Mt 6:25; Zhŋ 2:23   **6:3** 6:3 kəlaŋ: Mt 5:1; 15:29; Mk 3:13; 6:46; Lk 22:39   **6:4** 6:4 2:13

pətsa va ki na, *makwaghwa Pakə ka Zhəwifə ndəkwə ndəkwə ta məniva.

⁵ Sa nə Yesəw njə'wə, kə na, ndə ngəri dafj tərənjw basəkəvay, ka səəkəə dzəvəgha. Sa nashi na mbəzli va, ma kə kaa Fəlipə na: «A Fəlipə, kwəma dza ghwəm pakə shi zəmə tə pətsa sana gar bənsi kaa mbəzli ni gwanashia?» kə. ⁶ Ma gəzə na kwəma va tsəghay, war ta mbəə favə na dza Fəlipəə zləbanci kwəma gwa'a tsəgha. Ma ghəci na nacy, gwa'a sənata na njasa dza naa məni. ⁷ Ma kə Fəlipə na: «A Metər, ya war mbəl gar bələkwə bələkwə bakəə bəvə ghwəm pavə shi zəmə tiy, daw dza ghəshiy nza ta kwəmavə ngəmiy shi mbəzli ni jəw jəw gwanashi» kə. ⁸ Ma kə tsahwəti mbə mbəzli ta səda ci, Andərə, zəmbəghəy Shimanjw Piyer na: ⁹ «Avanay tsahwəti zəghwə tikə jəwə lə pej cifə mba'a kərpi bakə və. Nanzə kiy, wa shi dza niva shiy ghakə ta gəla mbəzli dafj ni ni tsətsə kia?» kə. ¹⁰ Ma kə Yesəw ngəshi na: «Gəzanshim mbəzli va, a ghəshi nzəyshi mənəy na ghwəy» kə. Ma pətsa vay, lə gwəzən ti gar nzəyshi mbəzli. Mbəzli va ki na, mba'a ghəshi mənəti gar bələkwə bələkwə cifə mətəkə. Dza ghəshi mba'a ghəshi nzəyshi ki. ¹¹ Sa nashi Yesəw mbəzli va nzəyshi gwa'a na, dza na tsafj bəvə pej, ka məni 'wəsa kaa Hyalaa dzəkən. Sa manamti na 'wəsa na, mba'a banavəshi kaa mbəzliy nzəyshi va gwanashi a ghəshi zəmə. Tsəgha mənəti lə kərpi va ba. Ya wa də mbə shi na, mba'a kwəmavə shiy zəhwəshi

gar məkanci. ¹² Ma løy hwəm sa zəhwə mbəzli va shi zəmə gwanashi bəhə bəhə kiy, mba'a Yesəw gəzanshi mbəzli ta səfa ci, a kə ngəshi na: «A pə ghwəy mənti kiy, basətim tsaə tərmbə va va mbəzli va, əntaa tsahwəti dzaa danjərey mbə» kə. ¹³ Dzəghwa məndi basə basə məndi basəti tsaə tərmbə peŋ mbə sa cifə tsa va sa zəməvə məndi, ghwani məŋ lə bakə məndi təhay li gyadə gyadə.

¹⁴ Mba'a ghəshi nata njasa mənti Yesəw kwəma dimədime na va gwanashi tsəgha, a kə ghəshi ki na: «Ntsa na ndə Hyala tsa gəzə məndi va dzaə səəkəə dzəti hidī» kə ghəshi. ¹⁵ Mba'a Yesəw sənay tsəgha, «Ndal tərmbə ghəshi ta səəkə ta kəsəra lə bərçi ta pəərəfa ka mazəw» kə. Mba'a zhiniy zhay zhimə kəlanj tsa va kwətuy, mba'a dzaə nzəyey mə difa.

*Njasa dza Yesəw dzəy tə ghən yam lə səfa ci
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)*

¹⁶ Sa mənuy tihwer na, mba'a *mbəzli ta səfa Yesəw dzashiy dzəməy həl. ¹⁷ Mba'a ghəshi dzəghwashi kwa kwambəwal, ka tanjə dzəvəri tə həl tsa va ta dzəmbə məlmə Kapernahwəm. Pa' ka mənta vərđi war ghəshi mbə tanjə, kala səəkəy Yesəw kəsashi. ¹⁸ Mba'a safə mađiy ta viy dzəy tə kwəfa va lə bərçi tərəŋw. War pasla'wə yam pasla'wəva dalala tsəgha ki. ¹⁹ Ma sa kabə ghəshi kwambəwal tsəgha, mba'a ghəshi kəətivə dza gar kiləwmetər cifə, ya gar kwanj kiy, nighə ghəshi na Yesəw səəkəy

ndəkwə ndəkwə lə kwambəwal, ka dza lə səfa ci dzəy tə yam. Dzəghwa mba'a her shi dzashi və. ²⁰ Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «Waa yən na, ka hazləni ghwəy ma» kə. ²¹ «Ənkwa» kə ghəshi. Dza ghəshi ka dī ka'wəə dzəghwa kwambəwal, war ghwəla tsəgha na, ndəs kwambəwal kəsashi hidi pəri həlbə tsa dī ghəshi va dzaa dzəti.

Vərəm mbəzli lə Yesəw

²² Ma way pi tə həzlimə na, gha' mbəzliy niy bəsəshi va ghati zəzə kwəma Yesəw tə pətsa nza na. Sa nzana mba'a ghəshi sənay, mbəray war kwətinqta kwambəwal niy nza tə pətsa va, mba'a *mbəzli ta səfa Yesəw niy dzəghwashi kwa. Ma ghala pətsa dzəghwa ghəshi va na, niy nay Yesəw ghəshi dzəghway li shiw, war mbəzli ta səfa ci va shiy niy dzashi ja'ja'a.

²³ Ma ghəshi mbə zəzə kwəma Yesəw tsəgha ki na, mba'a nihwəti kwambəwalerəə səəkə mbə məlmə *Tiberiyadə dzakə dzashi tə pətsa va, tifa ndəkwə lə pətsa zəmə məndi va pej tsa mənti Yesəw va 'wəsa kaa Hyala məndiy zəmə.

²⁴ Sa nay ghəshi, kala Yesəw tifa, zhini kala mbəzli ta səfa ci tifa kwərakwəy, mba'a ghəshi dzəghwashi kwa kwambəwaler va, ka dzashiy dzəvəri məlmə Kapernahwəm ta pala Yesəw.

Yesəw na dəfaa bəpə piy

²⁵ Dza ghəshi ndəs ghəshi kəsay Yesəw pəriβα ki. Ma sa kəsay ghəshi na: «A Metər, hwəm səəkəja gha tikəa?» kə ghəshi. ²⁶ Ma kə Yesəw na: «Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, sa nzana mba'a ghwəy favə kwəma dī shi

maɗaŋa məntee va ciŋwəy palara ghwəyəw. Sa nzana, mba'a ghwəy kwəməvə shi zəmə vəya, ka zəhwəshi bəhə ghwəy, va tsəgha palara ghwəy. ²⁷ Ka kəslimbə ghən ghwəy war kən ghəra sləni ta shi zəməə dzaa gwəravəə yidfishi gəm ki ma. Ta niy dzaa nza ndimndim ni shi zəmə ka ɓanci piy tsa kəfi ma kaa ndə pə ghwəy ghəra sləni. Shi zəmə vay, yən Zəghwə yakə ndə ngəri, yən sa fati Dirə Hyala lamba nzə tə ya, dza naa ɓəŋwəyshi» kə Yesəw.

²⁸ Tapə mbəzli va ta ɗəw kwəma və ki, a kə ghəshi na: «War njaa njaa dza ghəy mənti dza ghəy mbay ghərati sləniy dzaa təɓanta kaa Hyalaa?» kə ghəshi. ²⁹ Ma kə Yesəw zləɓanshi na: «War ndara ma ghwəy nefer ghwəy, yən ntsa ghwənay nay, ghənzə na ghəra sləni wəzə na ɗi na va ghwəy» kə. ³⁰ Zhini ma kə ghəshi na: «A kwəma maɗaŋa mənti gha gar nata ghəy, ta mbə ghəy ndaŋa nefer ghəya? Naa a sləni mənti ghaa? ³¹ A gha sənay ghala pətsaa nza jijihimmə kwamti mbə gambay, a ghəshi niy kwəməvə shi zəmə nə məndi *manə, kə məndi, mba'a ghəshi zəhwəshi, njasa gəzəkə kwəma mbə Zliya Hyala, ma kə na: “Mba'a ɓanakəshi na shi zəmə səəkə mə ghwəmə” kə» kə ghəshi.

³² Ma kə Yesəw na: «Ə gəzaŋwəy ya, ta na navay tsəgha, *Məyizə ndaŋwəy na shi zəməə səəkə mə ghwəməw, Dirə na saa dzaa ɓəŋwəy ni kataŋ kataŋ ni shi zəməə səəkə mə ghwəmə. ³³ Sa nzanay, ma ni ɓəkə Hyala shi zəmə mə

ghwəməy, shi ka bānshi piy kaa mbəzli tə hidfi na ghəshi» kə. ³⁴ Ma kə mbəzli va na: «A ntsa dikə tsa, bənjəy niva gəla shi zəmə həzlimə həzlimə di» kə ghəshi. ³⁵ Ma kə Yesəw na: «Yənəy, yən na shi zəməə bəpə piy. Ya tsamaba ndə səəkəy na vəyay, ka dza maa ghərānciw. Ntsaa ndara nəfə tsa ciy, ka ghərānci ndir ghwəlaw.

³⁶ Nanzəy, e niy gəzəkəŋwəy: A ghwəy nara ngar na, a ndara nəfə tsa ghwəy ghwəyəw, pən niy ni. ³⁷ Ya tsama ndə na mbə ni ndara Dirə va mbəzliy, ta səəkə dza naa dzəmbə dəvee, ka tihəti tsaa dzaa səəkəy va ndəə dzəmbə dəvee ya tepə kiw. ³⁸ Sa nzanay, səəkəree mə ghwəmə ta məni kwəma war njasa dī yaw, ta məni kwəma dī ntsaa ghwənara səəkee. ³⁹ Kwəma dī ntsaa ghwənara vay, war mba'ee ndəghwəti mbəzli ndara na va mbə dəvee gwanashi. Kala zay ndə mbə shi ya kwətīŋ nɔ. Mba'ee dzaa zhanakatishi mbə məti gwanashi, fəca dza hidfiy kərə. ⁴⁰ Ma kwəma dī Dirəy, ya wa ntsaa nara, yən Zəghwə ci, dza na mba'a ndara nəfə tsa ciy, mba'a tsava ndə kwəməvə piy tsaa kədi ma, zhini mba'ee dzaa zhanakati mbə məti fəca dza hidfiy kərə» kə Yesəw.

⁴¹ 'Wakəvə *ka Zhəwifə ga' ta ngwəzliməə dzəkən Yesəw, sa nə na va: «Yən na shi zəməə səəkəshi mə ghwəmə» kə. ⁴² Ma kə ghəshi na: «Yesəw sasa tsəy? Ghəci zəghwə *Zhezhefə va tsəy. Ntsa sənay ghwəmmə kar dəy lə mbəghəy

---

6:34 6:34 4:15; Mt 6:11   **6:35** 6:35 4:13-14; 6:48-58; 7:37   **6:36** 6:36 16:9; 20:29   **6:37** 6:37 17:2, 24   **6:38** 6:38 4:34; Mt 26:39
6:39 6:39 10:28; 17:12; 18:9   **6:40** 6:40 5:24; 6:44, 54; 11:24
6:42 6:42 Mt 13:55

ghöci ki na. Njaa njaa naa ni: “Mə ghwəmə səəkee” kəa?» kə ghəshi. ⁴³ Ma kə Yesəw na: «A mbəzli ni, ka ngwəzlimə ghwəy kwa jipə ghwəy gəm ma. ⁴⁴ Ndə tifa mba'a dzaa mbay səəkəy dzəvəghee, kala war ntsa haray Didi tsaa ghwənikəraw. Yən kiy, ta zhanakati dzee mbə məti fəca dza hidiy kərə. ⁴⁵ A mbəzliy gəzə kwəma Hyala niy tsasliti kwəma mbə Zliya Hyala, a kə ghəshi niy niy: “Ta bananavəshi kwəma dza Hyala kaa mbəzli gwanashi” kə ghəshi niy ni. Ntsaa dzaa fəti ghən ta kwəma dza Didiy bananci, dza mba'a zləbavə kwəma bənipə na va kiy, ta səəkə dza tsava ndə dza vəya. ⁴⁶ Mbə gəzə kwəma vay, ə nə ya: A tsahwəti ndə tifa, mba'a səəkəə nay Didi, pənəw. War yən kwətira yən saa səəkə va mə Hyala na saa nay Didi.

⁴⁷ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya wa ntsaa ndara na nəfə tsa ciy, aa kwəməvə piy tsaa kədi ma. ⁴⁸ Yən na shi zəməə bəpə piy. ⁴⁹ Njasa gəzə ghwəy vay, a jijihijwəy niy zəhwə shi har məndiy manə kwamti mbə gamba, ya tsəgha nzə kiy, gwanashi bəkwəshi ghəshi. ⁵⁰ Ma na shi zəməə səəkə mə ghwəmə nashi kiy, ya wa ntsaa dzaa zəhwəshiy, ka məti tsava ndəw. ⁵¹ Yən na shi zəməə səəkə mə ghwəmə, ka bəpə piy. Zəhwə ma ndə niva shi zəməy, ta nza dza na lə piy ta kwa ndimndim jiji. Vəghee də'wə ghən tsee na shi zəmə dzee vaa bānci kaa ntsa va. Ta zlatanavə vəghee va dzee kaa məti, tə mbərəkə

mbözli tē hidfi, ta mbē ghēshiy kwēmavē piy» kē Yesəw.

⁵² Ma sa favə ka Zhəwifə kwəma gəzəkə Yesəw va tsəgha na, mba'a kafəkə ghəpə kwa jipə shi, a kē ghēshi na: «Njaa njaa ka ntsa mbay ndammə vəgha ci, ta zəmə ghwəmmə nə na kia?» kē ghēshi. ⁵³ Dzəghwa ma kē Yesəw ki na: «A mbözli ni, a gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, war dza ghwəy kala zəhwə vəghee ghwəy, yən Zəghwə yakə ndə ngəri, kala sahwə miymiy ya ghwəyəy, ka dza ghwəy kwēmavə piyəw. ⁵⁴ Ma na ntsaa zəhwə vəghee, mba'a sahwə miymiy yay, aa kwēmavə piy tsaa kədi ma. Ta zhanakati dzee mbē mēti ci fəca dza hidfiy kədi. ⁵⁵ Sa nzanay, vəghee va na ni katanj ni shi zəmə, zhini miymiy ya na, ni katanj ni shi sa. ⁵⁶ Ma ntsaa zəhwə vəghee va, mba'a sahwə miymiy yay, jakəjakə nza ghəy li. Mbə ya na, mbee piy kwərakwə. ⁵⁷ Dirə tsaa ghwənaray ghəci bəpə na piy. Tə mbərkə ghəci piyee sana. Ava tsəgha dza ntsaa zəhwə vəghee nza lə piy tə mbərkee kwərakwə ki. ⁵⁸ Ma na shi zəmə mə ghwəmə nashi kiy, yəm na ghēshi lə niy niy zəhwə jijihijwəy va shi zəmə mbəradzə kwamtiw. Ya tsəgha niy zəməhwəshi ghēshiy, a ghēshi niy bəkwəshi na nashi. Ma ntsaa dzaa zəhwə nini shi zəməy, ta nza dza na lə piy tsa ci, ta kwa ndimndim jiji» kē Yesəw.

⁵⁹ Yesəw mbē bananshi kwəma kaa mbözli mbē ciki basə va tsa ka Zhəwifə, mbē məlmə Kapernahwəm, gəzəkə na kwəma na.

Mbözliy zləbavə nəw Yesəw lə mbözliy zləbavə ma

⁶⁰ Ma sa favə mbözliy nəw Yesəw va kwemer gəzəkə na va tsəghay, d̄aŋ nihwəti mbözli ghati ngwəzlimə, a kə ghəshi na: «Kay, ata gəla nana kwəmay, caslakəta na. Ka dza ndəə mbay nəwtiw» kə ghəshi. ⁶¹ Mbalaa gwa'a sənay Yesəw njasa ngwəzlimə ghəshiy dzəkən. Ma kə ngəshi na: «A mbözli ni, njaa baya ə zhəŋwəy kwəma na na? ⁶² Ya sa dza ghwəy nara yən Zəghwə yakə ndə ngəri, yən madiy dzara dzəmə ghwəməə zhəti pətsaa niy nzee kwatanja kiy, njaa dza ghwəy təkə ghalabaa? ⁶³ *Safə tsa Hyala naa bə piy kaa ndə, tsahwəti sa mbay ndə ngəriy ghakə tifa ya wabaw. Ma kwemer gəzaŋwəy ya niy, Safə tsa Hyala na ghəshi, piy ghəshi difa. ⁶⁴ Ya tsəgha nzə kiy, a nihwəti mbözli mbə ghwəy kala d̄i ghəshiy zləba kwəma va» kə. Sa gəzə Yesəw va tsəghay, aa niy sənashi mbözliy dzaa zləba ma kwəma ci ghala kwatanjata, lə ntsaa dzaa nga d̄afa ti gwa'a. ⁶⁵ Ma kə Yesəw bə na: «Va tsəgha niy nə ya ngəŋwəy kiy: Ndə tifa mba'a taa səəkəy dzəvəghee, kala ntsa pəməvə Dirəw, pən» kə.

⁶⁶ Ma sa favə mbözliy nəw va kwəma gəzəkə na va tsəgha ki na, mba'a nihwəti mbözli d̄aŋ mbə mbözliy nəw zlay dzashi. ⁶⁷ Ma kə Yesəw kaa mbözli ta səda ci va mən lə bakə ni ki na: «A mbözli ni, njaamə shəka, ə d̄i ghwəy zlaraa dzaŋwəy kwərakwə na?» kə. ⁶⁸ Ma kə Shimanjw

Piyer na: «A Ndø sløkəŋəy, va wa ghəy dza kia? A ghəy sənay, kwəma gha na saa bəpə piy tsaa kədi ma. ⁶⁹ A ghəy zləbavə kwəma gha, mba'a ghəy sənay gha na ntsa Hyala d'ewdew tsa ghwənikə na, pə ghəy» kə. ⁷⁰ Ma kə Yesəw na: «Ghwəy ghwəy mbəzli ta sədee ni mən lə bakə ni na, yən təravəŋwəy tsəy? Ya tsəgha nzə kiy, *ndə jaka tsa Hyala na tsahwəti ndə mbə ghwəy kwətiŋ» kə. ⁷¹ Kwəma gəzə Yesəw va tsəgha nay, dzəkən Zhəwdasə zəghwə Shimanjw Isəkariyətə gəzə na. Sa nzana, ya tsəgha na Zhəwdasə mbə mbəzli ta səfa ci va mən lə bakə niy, ghəci dza na ta nga dafa ta Yesəw.

7

Kar Yesəw lə ngwarməhiy

¹ Ma ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a Yesəw dzay ta təwrə mbə məlməhi tə hidfi ka Galile. Kalaa niy dfi dza ghəciy dzəti hidfi ka Zhəwde, sa nzana mbə dfi pəəsli ci mbəzli dikə dikə ni mbə *ka Zhəwifə niy nza.

² Ma sa nza vici *makwaghwa ka ka Zhəwifə vaa tsə ta Gaska ndəkwə na, ³ dza ngwarməhiy ka gəzanci kwəma kaa Yesəw, ma kə ghəshi na: «A Yesəw, bərvanə tikə, mbalaa dzəti hidfi ka Zhəwde, a gha dzaa ghəratl sləni maɗanə na, ta mbə mbəzli ta səfa ghaa nata kwərakwə. ⁴ Sa nzana, mba'a kə ndəə dfi mbəzli gwa'aa sənayəy, kar ndəə mənli kwəma tə mbəw. Ma njana nzana, mba'a ghaa mbata ghəra sləni

tsəgha na naghay, war ghəra pə gha dzaa ghərati kwa mətse mbəzli gwanashi!» kə ghəshi. ⁵ Ya ngwarmbəghəyshi kiy, niy banavə nefer shi ghəshiw, va tsəgha gəzə ghəshi tsəgha. ⁶ Ma kə Yesəw ngəshi na: «Ta na neyey, səəkəy tsee vəghwə nee diw. E sənay, na na ghwəy na ghwəyəy, ya hwəmba na, war yəməy na vəghwə va ghwəy. ⁷ Sa nzana, ma ghwəy ta na tsa ghwəy ghənəy, a mbəzli tə hidiy dī mətse ghwəy. Na nee nee kiy, ka dī mətsee ghəshiw. Sa nzana, mbə gəzanshee sləni jikir naa mənī ghwəy, pən ngəshi. ⁸ Zlaram, mbalam ta makwaghwa ghwəy na ghwəy, na neyey, ka dzee tsəhəra mbə diw, sa nzanay, ghwəla na tsee vəghwə» kə Yesəw. ⁹ Ma sa gəzanakəshi na kwəma va tsəgha na, dza na mba'a nzəyəy tə hidī ka Galile.

Yesəw mbə *makwaghwa ka ka Zhəwifə vaa tsə ta Gaska

¹⁰ Ma sa dzashi ngwarməhiy Yesəw ta tsə makwaghwa Gaska va ki na, mba'a Yesəw madiy ləy hwəm shi, ta dza ta tsə va kwərakwə nja mbəmbə, kala ci ghən tsa ci kaa mbəzli.

¹¹ Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə ka Zhəwifə ka papala dzar mbə mbəzli mbə tsə va. A kə ghəshi na: «Kwəma na kia nə ghwəmməy?» kə ghəshi. ¹² Ma vərəm ntsaa basəy ta tsə makwaghwa naci ki na, bakə mbə təhəvərivay tə mbərkə kwəma ci, ka ngwəngwəliva kwa jipə shi. Ma kə nihwəti na: «Kay, ma ntsa vay, wəzə na kwəma ci tərəjw» kə ghəshi. A kə nihwəti

fa na: «Kay, tifaw, ndə mbə tepəw. Mbəzli na ni dakə na» kə niva fa. ¹³ Ya tsəgha nzə ki na, a mbə ghəshiy gəzəkəvəri kwəma va pa'i pa'i dzəti ngwəla, sa hazləni ghəshi va mbəzli ka Zhəwifə dikə dikə niw.

¹⁴ Ma sa mənta vici məntim mbə tsə va yəmyəm lə naa tərmbə ki na, 'wakəvə Yesəw irətsə dzəmbəy mbə *ciki Hyala, ka bananshi shiy kaa mbəzli mbəfa. ¹⁵ Ma sa favə ka Zhəwifə kwəma bənipə na va na, mba'a nava kwəma səəvəri məhərli shi. A kə ghəshi na: «Aya, njaa sənata tsatsa ndə kwəma mbə zliya kala səəkə ghəci mbə bəni nzə kia?» kə ghəshi. ¹⁶ Ma kə Yesəw ngəshi na: «A mbəzli ni, nay ghwəy na, kwəma bəniḡwəy ya nay, kwəmaa səəkə vəya də'wə ghən tsee naw. Kwəmaa səəkə va Hyalaa ghwənara va na. ¹⁷ Ma ntsaa tarəti məni kwəma di Hyala mbə nəfə ciy, ta mbay dza tsava ndəə sənata, niy nza kwəma gəzee na, ka kwəmaa səəkə va Hyala karkar, ya ka kwəmaa səəkə vəya də'wə ghən tsee na. ¹⁸ War mba'a pə ghwəy nay ndə dzətiy tə gəzə kwəmaa səəkə və də'wə ghən tsa ciy, fal tsa ciy pəla tsava ndə kaa ghən tsa ci. Ma na ntsaa pəlanci fal kaa ntsaa ghwənəkəy, ava ntsa katarj tsa, dzərvə mbə kwəma ci tepəw.

¹⁹ A *Məyizə niy ndanḡwəy *kwəma pəhəti Hyala. Ya ndə kwətiḡəy ntsaa nəwti kwəma pəhəti na va mbə ghwəyəw. Wa shiy mənishi pəla ghwəy kwal tsa pəəslira kia?» kə Yesəw.

7:13 7:13 9:22   **7:15** 7:15 Mt 13:54; Lk 2:47   **7:16** 7:16 12:49; 14:10   **7:18** 7:18 5:41; 8:50; 12:43   **7:19** 7:19 1:17; SləniKY 7:53; Rm 2:17-24

²⁰ Dzəghwa, ma kə vərəm tsaa basəy va tə pətsa va ngəci na: «Gazlaka kəsəvəŋa na shəkəna? Wa ntsaa pəla pəəsliŋa tībaa?» kə ghəshi. ²¹ Ma kə Yesəw na: «A ghwəy nay war sa məntee sləni kwətij gwa'a tsəghay, mba'a səəvəriŋwəy məhərli ghwəy. ²² Sa gəzanwəy Məyizə *slanshi fə'yasa kaa ndərazhiy zhər ghwəy mənti ma ghəshi hi dəghəsə ghala yakəshi məndiy, ya fəca *vici dəkəva məniva kwa dəghasa vici va na, kar ghwəy slanshi fə'yasa kaa ndərazhi ghwəy. Mbalaa kwəma ghakə Məyizə na sava tala naci kiw, kwəma gəzəkə Hyala kaa jijihijwəy ghala mbəradzə na. ²³ Ya sa nzana mbə slanshi fə'yasa ghwəy nza kaa ndərazhi ghwəy ya pa' fəca vici dəkəva, sa dī ma ghwəy dzəghwanwəy kən kwəma gəzəkə Məyizə kiy, war tawa bə ghwəy nəfə dzəkənee, sa mbəlantee ndə fəca vici dəkəva mbə ngəra'wə tsa kən, nza vəgha ci mbəə nza kwəriŋ kia? ²⁴ A pə ghwəy məntiy, ka bə fəti ghwəy kaa ndə, war tə shi nashi ghwəy ghəci mənti kwa mətsə ghwəy gwa'a tsəgha ma. Sənay tə ghwəy kwal tsa kwəma, ka ghwəy madī ta bə fəti kaa ndə» kə Yesəw.

Yesəw na *Kəristəw Ntsa tivə Hyala va ta mbəli mbəzli

²⁵ Ma kə nihwəti mbəzli mbə mbəzli mbə məlmə Zherəwzalem sa nay ghəshi Yesəw mbə gəzə kwəma na: «Aya, wa ntsa sa pala məndi va ta pəəsli ci sham sa? ²⁶ Avanay mbə gəzə kwəma tə ngwəla parahwə kala ntsaa gəzanci ya kwəma

---

7:20 7:20 8:48   **7:21** 7:21-23 5:9   **7:22** 7:22 Ghava 17:9-14;
 SləniTaH 12:3   **7:23** 7:23 5:9   **7:24** 7:24 8:15   **7:25** 7:25
 5:18   **7:26** 7:26 4:25; 18:20

tifa ni? Naa ə nzana mba'a mbəzli ghwəmmə dikə dikə ni sənay “Ghəci na Kəristəw ntsa tivə Hyala va” kə ghəshi shəkəna? ²⁷ Sa ka Kəristəw səkəy na nacy, ka dza məndiy sənay nda ndə ka wa naw. A na tsatsa ndə naci kiy, a ghwəmmə sənay tə pətsa səkə na» kə ghəshi.

²⁸ Ghala vəghwə tsa gəzə mbəzli va va kwəma vay, Yesəw mbə bəni shiy kaa mbəzli mbə *ciki Hyala na. Dza na, ka zlapə kwəma zlanzlan, a kə na: «Njaa pə ghwəya? A ghwəy sənara, ka sənay ya tə pətsa səkəe, pə ghwəy? Katan sənara ghwəy na? Yən nee ki e gəzanwəyəy, səkə tsee tsa na, yən səkəra na lə dee də'wə ghən tseyew, ndə ghwənara na. Ntsa va kiy, ntsa slar tsa na, ghwəy na na ghwəyəy, sənay ntsaa ghwənara va ghwəyəw. ²⁹ Na nee nee kiy, e sənay, sa nzanay, ghəy li niy nza na. Dza na mba'a ghwənəkəra sana ki» kə Yesəw. ³⁰ Ma sa favə ghəshi kwəma gəzəkə na va tsəgha ki na, mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə pəla kwal tsaa kəsə ci. Kala ntsaa mbay dapati dəvə ti tifa ya jəw nzə. Sa nzana, ghwəla tsa ci vəghwə niy nzaa səkə. ³¹ Daŋ mbəzliy zləbavə kwəma ci mənishi mbə mbəzliy basəshi va. Ma kə ghəshi na: «Sa ka Kəristəw tsa va səkəy na, war pərba ghəci dzaa məniti kwəma maɗaŋa maɗaŋa na kən ntsa ki shəkəna?» kə ghəshi.

Mbəzliy ndəghwə *ciki Hyala lə Yesəw

³² Ma sa favə *ka Farisahi mbəzli tifa dāhwə dāhwə gəzə kwəma Yesəw na, dza ghəshi mba'a

ghøshi jakøti miy tsa shi læ mbøzli dikø dikø ni mbø *ka ta Hyala, mba'a ghøshi ghwønashi mbøzliy ndøghwø ciki Hyala, ta dza ghøshiy kəsøti Yesøw. ³³ Ma sa tsøhøshi ghøshi, ma kø Yesøw na: «Vici ðañ tørmøbø nzøy tsa ghwømmø læ ghwøy yøn dzaa maði ta dzaraa dzøvøgha ntsaa ghwønøkøraw. ³⁴ Ta palara dza ghwøy dza, kala dza ghwøy nara. Ka dza ghwøy mbay tsøhøjwøy tø pøtsa dzee nza dibaw» kø Yesøw. ³⁵ Ma kø *ka Zhøwifø kaa ðøw kwøma kwa jipø shi na: «Wa sløn tsa nana kwøma kia? Kwøma dza na ta dzay, nø na: “Ka dza ghwøy naraw” køa? Ə nzana ta dzay ghøci dzaa dzømbø hwølfø mbøzli ghwømmø ka Zhøwifø va dzashiy dzømbø hidfi ka *Gørekø, ta dza ta ðananshi kwøma kaa ka Gørekø shøkønaa njaa? ³⁶ Wantsa hwølfø gøla kwøma gøzøkø na na, nø na: “Ta palara dza ghwøy dza kala dza ghwøy nara, ka dza ghwøy mbay tsøhøjwøy tø pøtsa dzee nzaw” køa? Am, sønata hwølfø gøla kwøma ði na na gøzø ghwømmøw» kø ghøshi.

Møtsø yamøø ðø piy kaa mbøzli na Yesøw

³⁷ Mbø makwaghwa vay, tø kwa kørni vici nzø ka bamaa gwøramti. Dzøghwa Yesøw føca kwa kørni vici va ki, gar garøy kwa kwøma vørem tsaa ðasøy va tø pøtsa va gwanay, dza na ka gøzø kwøma zlanjlanj, a kø na: «Mba'a kø ndir ghørancì kaa ndøy, søkø ghøci vøya, a ghøci sa yam. ³⁸ Ya wa ntsaa ndara nøfø tsa ciy, a nøfø tsa ci taa zhøghøy ka møtsø yam ðañ ni ðøpø

7:33 7:33-36 8:14   **7:33** 7:33 13:33; 16:5   **7:34** 7:34 8:21; 13:36   **7:37** 7:37 SløniTaH 23:36; Zhj 4:10, 14; ShiZhj 22:17

piy, njasa gəzəkə məndi va mbə zliy Hyala» kə Yesəw. ³⁹ Ma kwəma gəzə Yesəw va tsəgha nay, dzəkən *Safə tsa Hyala dəwdəw tsa dza mbəzliy banavə nəfə tsa shiy kwəməvə ta nza, gəzə na. Ghala pətsa va di na, kalaa niy kwəməvə ghəshi, sa nzana, ghwəla Yesəw niy nza ta dzəmbə dikə tsa ci.

Tihəva tə mbərkə kwəma Yesəw

⁴⁰ Ma kə nihwəti mbəzli mbə vərəm tsaa basəy va sa favə ghəshi kwəma gəzəkə Yesəw va na: «Ma ntsa katanəy, ndə Hyala tsa ndəghə ghəy va na» kə ghəshi. ⁴¹ Ma kə nihwəti na: «Əhəŋ, *Kəristəw Ntsa tivə Hyala va na» kə ghəshi. Ma kə nihwəti ba na: «Am awə, Kəristəw kə na, ka səəkə na tə hidi ka Galile nzaw. ⁴² Niy favə ghwəy njasa gəzəkə Zliya Hyala sa: “Mbə hwəhwə tsa mazə *Davitə dza Kəristəw səəkə, mbə məlmə Betəlehem, tə pətsaa niy nza mazə Davitə tsa va va” kə sa» kə ghəshi ⁴³ Mba'a mbəzliy basəshi va tərəŋw ni tihəvərivashi tsəgha ki, tə mbərkə kwəma Yesəw.

⁴⁴ Mbə dī kəsə ci nihwəti mbəzli niy nza mbə shi na, ndə tifa mbə shiy dapati dəvə ci tiw.

Caslakə ghən tsa mbəzli *ka Zhəwifə dikə dikə ni

⁴⁵ Dzəghwa ka ndəghwə *ciki Hyalaa niy ghwənashi məndi va ta kəsə Yesəw, ndəs ghəshi zhəkəshiy dzəvəgha mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala lə *ka Farisahiy niy ghwənashi va ki, kala səəkəshi ghəshi li. Ma kə ghəshi

kaa mbözli va sa nay ma ghöshi Yesöw na: «Kwöma zhini ghwöy zlay, kösö ma ghwöy söökö baa?» kə ghöshi. ⁴⁶ Ma kə ka ndəghwö ciki Hyala ngöshi na: «Ghala nza mändi na söökö tsahwöti ndö gözökö kwöma nja sa ci vaw» kə ghöshi. ⁴⁷ Ma kə ka Farisahi ki na: «Waa ö ngödəhwönwöy na kwörakwö ba lö ghwöyñwöyshi na? ⁴⁸ Nay ndö ghwöy ya kwötin mbö mbözli ghwömmö dikö dikö ni, ya mbö ka Farisahi yivö nöw kwöma ci va na? ⁴⁹ Nay ghwöy, kəray mbözliy sönata ma kwöma pöhöti *Möyizö va shiy yivö nöw kwöma ci va sa? Mbözli bözla bözla ni na niva mbözli» kə ghöshi.

⁵⁰ Ma mbö ka Farisahi vay, Nikwödem, kə mändi niy ni kaa tsahwöti. Saa niy söökö va hövir mbö döw kwöma va Yesöw niy nza, ⁵¹ ma ka na naci ki na: «Nanzöy, ndammö kwal tsa bö föti kaa ndö kwöma pöhöti ghwömmö, kala sa ka ghwömmö famti kwöma gözökö ndö gwa'a, mba'a ghwömmö sönata kwöma mönti naw» kə. ⁵² Ma kə ghöshi ngöci na: «Ö nza ghaa ndö ka Galile kwörakwö shököna? Mbala bövö Zliya Hyala, a gha jangöti di, ndata dza ghaa kösay slön tsa ndö Hyala tsa tözliy söökö mbö mbözli ka Galile mböba ya kwötin» kə ghöshi. ⁵³ [Ma löy hwöm kwöma va ki na, mba'a ghöshi ndanivörivashi, kwötin kwötin, ka dzashiy jighi.

8

Yesöw lö ka Fairsa mba'a mali kösövö mändi mbö möni ghwörghwör

¹ Ma dza Yesəw naci ki na, mba'a dzay dzəmə kəlanj *'Wəlivə nzəyəy. ² Way pi tə həzlimə va pəətə ki na, mba'a Yesəw səkway məbaa dzay dzəmbə *ciki Hyala. 'Wakəvə vərəm ndə ngəri tərənjw, mba'a basəkəvay dzəvəgha mbəba ki. Dza na das nzəyəy mənəzəy, mba'a ghati bananshi shiy.

³ Ma sa ghati na bananshi shi va na, dza *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala, ghəshi lə *ka Farisahi, ndəs ghəshi səəkəshi tə pətsa va lə mali sa kəsəvə ghəshi ghənzə mbə mənə ghwərghwər. Səəkə ghəshi, gar ghəshi garəy tə jipəjipə mbəzli gwanashi. ⁴ Ma kə ghəshi kaa Yesəw na: «A Metər, mali nay, ə kəsata ghəy ghənzə mbə həni lə tsahwəti zal, ka mənə ghwərghwər. ⁵ Tə kwəma gəzəkənjəy *Məyizə mbə zliya kwəma pəhəti Hyalay, gəla mali tsətə na na, war ka pə'wamti ka mbəri lə hərəzli gwa'a tsəgha na kwəma nzə. Nda njaa na va gha na gha kiy, əndaw?» kə ghəshi. ⁶ Ma kwəma gəzə ghəshi va tsəgha nay, kəlanja na sava ngənəy ghəshi kaa Yesəw ta mbəə kəsəy lə fəti tə kwəma dza naa zləbakə.

Ma sa famti Yesəw kwəma shi va na, nzənjw nzənjwəy, ka tsasli shiy dzar tə hidfi lə dəvə ci. ⁷ Dza ghəshi ka dəw kwəma va və tsəgha zhənti zhənti ki. 'Wakəvə Yesəw mba'a kafəti kwəma ci, ma kə ngəshi na: «Ghənzə tsəghay, ə kə ntsaa səəkə maa mənəti *kwəma jikir na mbə ghwəy ghati pə'wə mali va lə hakwə» kə. ⁸ Zhini na nzənjw nzənjwəy diba, war ka tsasli shi ci va

8:2 8:2 Mt 26:55   **8:5** 8:5 Nəw 22:22-24   **8:6** 8:6 Mt 22:15

8:7 8:7 Nəw 17:7; 13:10

mēcana lə dəvə ci dzar tə hidfi. ⁹ Ma sa favə mbəzli va kwəma gəzəkə Yesəw va na, kwətiŋ, kwətiŋ, kwətiŋ ghəshi 'wati ghəlivaā səvəri, ka dzashi, pərba mətikwəkwər 'wati kwal, ka kəray niy tərmbə. Tərə na war mali va tifa didiŋ məgarə kwa kwəma Yesəw bakəshi ghəshi li.

¹⁰ 'Wakəvə Yesəw kafə kafəti kwəma ci, ma kə kaa mali va na: «A mali, kwəma dzashi mbəzli ni shəka? A kama ntsaa kəsəyŋa tifa mbə shi lə ngwəvə shəkəna?» kə. ¹¹ Ma kə mali va na: «Am, ndə tifa ya kwətiŋəw Metərəw» kə. Ma kə Yesəw ki na: «Yən kwərakwə kiy, ka basə ngwəvee dzəkən ghaw. Mbala, əntaa gha zhiniy məni kwəma jikir na ghwəla ma» kə Yesəw ngəta.]

Yesəw na waŋ pi tsaa mbərə kaa mbəzli tə hidfi

¹² Zhini Yesəw ka gəzə kwəma kaa vərəm tsaa basəy va. Ma kə na: «Favə tə ghwəy, waa yən na waŋ pi tsaa mbərə kaa mbəzli tə hidfi gwanashi. Ntsaa nəwvəray, ka dza naa nza mbə kwəsliw. Ta kwəmavə waŋ tsaa dzaa canci kwal, ta kwəmavə piy tsaa kədi ma dza na» kə. ¹³ Ma kə *ka Farisahi ngəci na: «Ava ghaa ndəgha fəti ta kwəma gəzə gha də'wə ghən tsa gha sana, kwəma mbə kwəma gəzə gha vaw» kə ghəshi. ¹⁴ Ma kə Yesəw na: «Ya ə ndəghee fətiy dzəkən kwəma gəzee də'wə ghən tseyey, war kwəma katan na na sa gəzee. Sa nzanay, e sənay tə pətsa

---

8:9 8:9 Mt 22:22   **8:11** 8:11 5:14   **8:12** 8:12 1:5, 9-10; 3:19; 9:4-5; 11:9-10; 12:35-36, 46; Ezay 49:6; Mt 5:14; Lk 2:32; 2Kwər 4:4, 6; Ef 5:8-14; 1Zhrj 1:5-7; 2:8; 3:14   **8:13** 8:13 5:31-32   **8:14** 8:14 3:2; 7:28-29, 33-36; 8:21-22, 42; 13:1, 33; 16:5, 10, 28; 17:8; 20:17

səəkee, zhini mba'ee sənay zhəti pətsa dzee zha fa. Na na ghwəy na ghwəy kiy, sənay ghwəy tə pətsa səəkə yaw, sənay ghwəy nda kwəma dzee dibaw. ¹⁵ Na na ghwəyəy, dza kwa zəzə kwəma ke ngəri sla ghwəy na ghwəy ngwəvə. Na nee ta na tsee ghən nee kiy, ka basə ngwəvee kaa ndəw. ¹⁶ Ya ə niy nzana, mba'ee harati ndə tə ngwəvə, mba'ee banavə fətiy, fəti lə kwal tsa nzə na, tə kwəma mənti na. Sa nzanay, war yən kwətira dza naa nza mbə sla ngwəvə vaw. Bakanəjəy dza ghəy nza mbə sla nzə ghəy lə Dirə tsaa ghwənəkəra. ¹⁷ Njasa nzana va tsəgha kwəma va tsaslita mbə zliya pəhəti ghwəy: “War mba'a kə mbəzli bakə ndəghakən fəti kwətij naa dzəkən kwəmay, ndəgha fəti katanə na dza nava ndəgha fətiy nza” kə. ¹⁸ Tsəgha na, fətiy ndəghee ta kwəmee də'wə ghən tsee, mbə ndəgha na Dirə tsaa ghwənara vaa dzəkənee kwərakwə diba» kə. ¹⁹ Ma kə ka Farisahi na: «Kwəmaa Dəjaa?» kə ghəshi. Ma kə Yesəw na: «Sənara ghwəyəw, sənay Dirə ghwəy baw. Ava tsəgha na. Mbala a ghwəy sənara nzay, a ghwəy dza sənay Dirə nza kwərakwə» kə Yesəw.

²⁰ Yesəw mbə ciki Hyala mbə bəni shiy kaa mbəzli gəzə na kwemer ni gwanashi. Ghəci tə pətsa ka məndiy fə gəna kaa Hyala ti. Ghala pətsa vay, ndə tifa niy mbay kəsəti, sa nzana, ghwəla vəghwə tsa ci niy nzaa səəkəw.

Ka dza ghwəy mbay tsəhəjwəy tə pətsa dzee nzaw

²¹ Zhini ma kə Yesəw kaa ngəshi diba na: «Nay ghwəy na, ta dzara dzee. Ka ghwəy dzay, ka palara. Ka dza ghwəy mbəə tsəhəŋwəy tə pətsa dzee va nzaw. Ta bəkwə dza ghwəy tifa lə kwəma ghwəy jikir na» kə Yesəw. ²² Ma kə *ka Zhəwifə kwa jipə shi ki na: «Əy kwəma dza na ta dzay shəka? Ta dzaa pəəsliti ghən tsa ci dza na shəkəna? Njaa na nava kwəma, nə na: “Ka dza ghwəy mbəə tsəhəŋwəy tə pətsa dzee nzaw” kəa?» kə ghəshi. ²³ Ma kə Yesəw sa favə na kwəma təkə ghəshi ki na: «A mbəzli ni, ma ghwəyəy mbəzli tə hidi nza ghwəy. Yən nee kiy, mə ghwəmə səəkee. Ghwəyəy, mbəzli tə hidi ni tikə nza ghwəy. Yən nee kiy, ntsa tikə nzeyew. ²⁴ Va tsəgha nə ya ngəŋwəy kiy, tifa dza ghwəy nza, ka bəkwə lə kwəma ghwəy jikir na, pən. Kala zləbati pə ghwəy mbə nefer ghwəy, yən na ntsa nzee ghəci, pə ghwəyəy. Ta bəkwə dza ghwəy lə kwəma ghwəy jikir na» kə Yesəw.

²⁵ A kə ghəshi na: «A ndə nza ghaa?» kə ghəshi. Ma kə Yesəw na: «Yən na sa kee vaa gəzəŋwəy ndimndim ghala ghatee gəzəŋwəy bəsa. ²⁶ Nay ghwəy na, yənəy, dafj na kwemer vəya gar gəzəshee, ya gar bəsəŋwəy ngwəvə nza. Ma ki na, mba'ee sənay, ntsaa ghwənara vay, kwəma katanj na na sa ci, pən. Ə dzee gəzənsi kwəma gəzara na gwa'a tsəgha kaa mbəzli tə hidi» kə Yesəw. ²⁷ Mbəzli va nashi ki na, sənay ghəshiy dzəkən Dəy Hyala gəzəŋwəy Yesəw kwəma na, kə ghəshiw. ²⁸ Ma kə ngəshi ki na: «Ghala pətsa dza ghwəy kafakatəra yən

Zəghwə yakə ndə ngəriy, ghalaba dza ghwəy sənay, yən na Ntsa nzee ghəci, pə ghwəy. Ta sənay dza ghwəy diba, shiy tiba mba'ee məni lə dī tsee njasa dī yaw, ya namaba kwəma na sa gəzə yay, war kwəma banavəra Dirə na, pə ghwəy. ²⁹ War ghəy na kwa zəərə lə ntsaa ghwənara va, ka zlara na kwətiraw. Sa nzanay, ya hwəmba na, war kwəmaa təbanci kee məni» kə Yesəw. ³⁰ Ma sa favə mbəzli kwəma gəzəkə Yesəw va tsəgha ki na, dfaŋ nihwəti banavə nefer shi.

Ndərazhi yaya ni lə mevivi

³¹ Ma kə Yesəw kaa *ka Zhəwifəə banavə nefer shi va ki na: «Ghwəy na ghwəy kiy mbəzli niy, mba'a pə ghwəy kəsəvə kwəma bəniŋwəy ya na mbə nefer ghwəy katan katanəy, ka ni ya mbəzli ta sədee dza ghwəy nza katan katan. ³² Ta sənata na katan na kwəma dza ghwəy. Ka kwəma katan na va dzay, mba'a pəlantəŋwəy səvəri mbə mevivi ka gwəra ghən tsa ghwəy ghwəy» kə. ³³ Ma kə ka Zhəwifəə ngəci na: «A Metər, ghəy kiy, jijihiy *Abəraham nza ghəy, səəkə ndəə mənəhwə mava tə ghəy ghala nza ghəyəw. Njaa njaa ka gha ni na: “A kwəma katan na va dzaa pəlantəŋwəy mbə mevivi ka gwəra ghən tsa ghwəy ghwəy” pə ghaa?» Kə ghəshi. ³⁴ Ma kə Yesəw na: «Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya wa ntsaa məni *kwəma jikir na ya hwəmbay, mava tsa kwəma jikir na va məniiy na. ³⁵ A ghwəmmə sənay, ya hwəm kiy, ka

mbay mēndiy bēlati mava, ka zēghwə kēghi mbə ndərazhi yaya niw. Ma tsa yakə mēndi yaya tsa zēghwəy, ntsa kēghi na tsava ya hwəmba naci. ³⁶ Va tsəgha na ki, mba'a pən yən Zēghwə kēghi pəlantəŋwəyəy, ghalaba na mbəzliy gwəra ghən tsa shi dza ghwəy nza kwagwa'a kwagwa'a ki.

³⁷ E sənay jijihiy Abəraham nza ghwəy nanzə. Ya tsəgha nzə ki na, mbə pəla pəəslira ghwəy. Sa nzana, kala zləbavə kwəma bəniŋwəy ya ghwəy. ³⁸ Yən nee kiy, dzəkən shi citəra Dirə gəzee kwəma. Ghwəy kwərakwə na, kwəma gəzanwəy dəŋwəy ghwəy məni» kə Yesəw. ³⁹ Ma kə ghəshi zləbanci na: «Wa Abəraham na jijinəy sa» kə ghəshi. Ma kə Yesəw na: «Mba'a pə ghwəy niy nzaa jijihiy Abəraham katanə nzay, ta ghəra sləni niy dza ghwəy njasa niy ghərahwə Abəraham va nza. ⁴⁰ Vanay sana, ya tsəgha bəniŋwəy ya kwəma katanə na, njasa banavəra Hyala kwagwa'ay, mbə zhini nza ghwəy pəla kwal tsaa pəəslira fa. Gəla kwəma vay, səkəkə Abəraham mənəhwə ghala nza naw. ⁴¹ Ghwəyəy, sləni ghəra dəŋwəy na sa ghəra ghwəy va» kə Yesəw. Ma kə ghəshi na: «Ghəyəy, ndərazhi yakə mēndi kwa ciki kala sənay dəshim nza ghəyəw. Hyala na tsa ghəy Dəŋəy kwətin» kə ghəshi.

⁴² Ma kə Yesəw na: «E gəzanwəy kwəma na, dəŋwəy kə Hyala nza katanə katanəy, ta dīra niy dza ghwəy nza, sa nzana, va Hyala yən madī səkəkə tikə. Ə tarəvee səkəkəra sana də'wə ghən

tseyew, ghənzə ghwənikəra na. ⁴³ Sənzənva kiy, wa shiy mənishi favə ma ghwəy kwəma dfee na gəzanjwəy sanaa? Sa nzana, kala mbay ghwəy fa kwəma gəzanjwəy ya. ⁴⁴ Sa nza ghwəy ndərazhi *ndə jaka tsa Hyala. Dzəghwa ka dī mēni shi dī dənjwəy ghwəy ki. Dənjwəy tsa vay, ndə bəkwəpə na ghala kwatanjata na naci. Səəkə naa gəzəkəvəri na katanj na kwəma səvəri mbə miy tsa ci ghala nza na ya kwətiŋəw. Sa nzanay gəzə na katanj na kwəma vəw. Na dzərvə dzərvə na va kwəmay, ghənzə na naci gəzə kwəma sənabəy na mbə, sa nzana didi dzərvə ghəci. ⁴⁵ Na nee kiy, kwəma katanj naa na gəzee. Va tsəgha zləba ma ghwəy nee va kwəma. ⁴⁶ Wa ntsaa kəsara mbə ghwəy yən mbə mēni kwəma jikir na, gar nə ghəci na: “Ava tə pətsa tsa' tsa nanjəe mbə mēni kwəma jikir na nee” kəa? Əy kala tsəgha, war kwəma katanj na kə sa gəzee nay, tawa dī ma ghwəy zləba kwəmee kia? ⁴⁷ A na tsa Hyala ndəy, ta fa kwəma nzə va dza na. Sa nzana kala mbəzli Hyala ghwəy, va tsəgha fa ma ghwəy kwəma va» kə Yesəw.

Gha məndiy ya Abərahaməy, Yesəw tiba na

⁴⁸ Ma kə *ka Zhəwifə kaa Yesəw na: «Nay gha katanj kwəma gəzanja ghəy va, nə ghəy: “Ndə ka *Samari nza gha, zhini ndə gazlaka gha” pə ghəy kəsa» kə ghəshi. ⁴⁹ Ma kə Yesəw na: «Ndə gazlaka nzeyew. Yənəy, dikə na sa fee dzəti Dirə, ma ghwəy na, kala dī ghwəy fə dikəə dzətee.

8:44 8:44 Ghava 3:1-5; 1Zhj 2:4; 3:8   **8:46** 8:46 2Kwər 5:21; 1Pi 2:22; 1Zhj 3:5   **8:47** 8:47 10:27; 18:37   **8:48** 8:48 4:9; 7:20; 10:20; Mk 3:21-22

⁵⁰ Pəla dikee kaa ghən tsee na na yaw, a ntsaa pəlara tsee dikə tība. Ntsa vay, ghəci dza naa sla ngwəvə kən mbəzli dība. ⁵¹ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, war mba'a kə ndə kəsəvə kwəma gəzee na mbə nəfə tsa ciy, ka nata məti tsaya ndə naciw» kə.

⁵² Ma kə ka Zhəwifə ngəci ki na: «Yawaa, nana kiy, a ghəy sənay karkar, ndə gazlaka nza gha, pə ghəy. Ma kar *Abəraham ghəshi lə ka gəzə kwəma Hyala mbəradzə, mba'a ghəshi bəkwəshi gwa'a na, ka nata məti ntsaa kəsəvə kwəma gəzee na mbə nəfə tsa ciw, pə gha na.

⁵³ Ma Abəraham ghəci jijinjəy naci ki, mba'a mətiy na, war tərəjwəba tsa gha va dikə tsa məni gha kən tsa ci va na? Ya ka gəzə kwəma Hyala mbəradzəy pənjw bəkwəshi ghəshi. Ndə ka wa bəti gha ghən tsa gha na gha kia?» kə ghəshi.

⁵⁴ Ma kə Yesəw na: «War mba'a pən fal ghən tsee də'wə ghən tseyey, ka dza bamaa nza tə kwəma fal tsa vaw. Dirə tsa mə ghwəmə falra na tsee fal. Dirə tsa nə ghwəy va: “Hyala ghəy na” pə ghwəy. ⁵⁵ Zhini kala sənay ghwəy ba. Yən nee kiy, e sənay. Mba'a pən ni, sənay yaw, pənəy, ndə dzərvə dzee zhəghəra kwərakwə ki, njasa nza ghwəy va. E sənay ta na tsee ghən, mba'ee kəsəvə kwəma ci mbə nəfə tsee. ⁵⁶ Ndə nja jijinjwəy Abəraham tsa gəzə ghwəy tsa sanay, dalala niy vəshiy na, ta nata vici dzee təzli ti. Ma sa tsəhəy vəghwə tsa va mba'a nayəy, dza na mba'a vəshiy dalala» kə. ⁵⁷ Ma kə ka Zhəwifə na: «Ghaa wa nə gha, shanj gha ta mənti ya piya cifə

mətsəkə ghala yakəŋa məndi na, hwəm nay gha Abərahamaa?» kə ghəshi. ⁵⁸ Ma kə Yesəw na: «Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ghala məndi ghwəla ta ya Abərahamey, yən tiba na» kə.

⁵⁹ Ma sa favə ghəshi Yesəw zləbakə kwəma va tsəgha na, mba'a nəfə tsa shi satiy. Tapə ghəshi mbə basə hərezli, ta pə'wə li shi. Dza Yesəw naci mba'a mbəy və shi. Mba'a ghəlikəvərivay səvəri mbə *ciki Hyala.

9

Kar Yesəw lə ntsa yakə məndi ka ghwəlfə

¹ Ma sa tsəhəy Yesəw ge'i lə tsahwəti pi ghəci mbə dza na, mba'a nay tsahwəti ndə, ghwəlfə ghəci, ghala yakə məndi. ² Ma kə *mbəzli ta səfa ci na: «A Metər, wa shiy mənishi yakə məndi ntsa tsətsə ka ghwəlfə tay? Va na ci *kwəma jikir na ghwəlfəy na tanaa? Naa va na mənti mbəzliy yakə na?» kə ghəshi. ³ Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Məniy ghwəlfə tsa kən ntsa tsa va kwəma ci jikir na, ya va na mənti mbəzliy yakəw. War ə yakə məndi tsəgha, ta mbə bərci Hyalaa civaa dzəti ngwəla kaa mbəzli, tə mbərkə kwəma ci. ⁴ Nay ghwəy na, ghala nza pi ghwəlay havəghwə, ka mbərə viciy, ghəra pə ghwəmməə ghəra sləni ntsaa ghwənikəra. Sa ka vərđi səəkətay, ka dza ndəə mbay ghəra sləniw. ⁵ Ghala pətsa nzee tsa tikə tə hidfi diy, yən na wan pi ta mbəzli tə hidfi» kə Yesəw.

8:58 8:58 1:1; 17:5   **8:59** 8:59 10:31   **9:2** 9:2 Səvəri 20:5; Ezhek 18:20; Lk 13:2, 4   **9:3** 9:3 11:4   **9:4** 9:4 5:17   **9:5** 9:5 8:12

⁶ Ma sa gəzəkə na kwəma va tsəgha na, dza na pe' təfati ndighwər tə hidfi, dza hwad hwadivəshi lə dəvə ci jəwə, mba'a sadatishi tə mətəshi ghwəlfə tsa va. ⁷ Ma kə ngəci ki na: «Mbala pishə kwəma gha kwa kwəfa nə məndi va Shiləwe, kə məndi slən tsa nzə» kə. (Ma di slən Shiləwe tsa vaa gəzəy, ntsa ghwənay məndi.) Mba'a ghwəlfə dzay dzəghwa kwəfa va, mba'a pishə kwəma ci. Ma zhəghəva naa səkə na, ghəci mbə nay pi dīwenj dīwenj.

⁸ Ka ghalahiy, lə nihwəti mbəzliy niy nay ghəci mbə cə'wə shiy nza na, mba'a ghəshi nay mbə nay pi. Sa nay ghəshi na, dza ghəshi ka dəfəw kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «Ntsa sa ka ghwəmmə vaa nay mənəy vəgha kwal ka cə'wə shiy tsəy?» kə ghəshi. ⁹ Dzəghwa bakə mbə mbəzli təhəvərivashi ta zləba kwəmaa dzəkən: «Ghəci na» kə nihwəti. «Awə, ghəci naw, tsahwəti ndə na sava nzana wa'i ghəci» kə ghəshi. Ma kə də'wə ghən tsa ci ki na: «Waa yən na» kə. ¹⁰ Ma kə məndi ngəci ki na: «njaa njaa səkə na, ghwənishi mətəshi gha, ka nay pi gha nana shiki?» kə məndi. ¹¹ Ma kə na: «Waa ntsa nə məndi va, Yesəw, kə məndi slən tsa ci hwadivə na hidfi lə dəvə ci jəwə, mba'a manatərashi tə mətəshee, ma kə ngəra na: “Mbala pishə kwəma gha kwa kwəfa Shiləwe” kə. Ənkwa pən, mba'ee dzaa pishə. Ma sa pishə ya, tsa' pən na, yən mbə nay pi tsəgha» kə. ¹² Ma kə ghəshi na: «Kwəmaa ntsa va sənəzənva tsəy?» kə ghəshi. «A' sənay ya nda kwəma naw» kə ntsa va.

*Ka Farisahi læ ghwölfə tsa ghwənita mətšə ci

13-14 Ma fəca vici hwadivə Yesəw va hidī jəwə, mba'a sadatishi tə mətšə ghwölfə tsa va mba'a mbəliyəy, fəca *vici dəkəva niy nza na. Dza məndi mba'am pəmanakəshi ntsa va kaa *ka Farisahi. ¹⁵ Dzəghwa ka Farisahi kwərakwə ki, ka dəw kwəma va ghwölfə tsa va, a kə ghəshi na: «A ntsa, ya sa niy nzana ghwölfə gha niy nza kala nay piy, njaa njaa səkə na zhini ghaa nay pi nanaa?» kə ghəshi. A kə ghwölfə tsa va na: «Waa hidīy sadati na tə mətšəhee jəwə. “Mbala pishamtishi” kə. Ma sa dzee pishishi na, mba'a mətšəhee ghwənishi diwen, ka nay pee» kə. ¹⁶ 'Wakəvə nava kwəma bakə mbə tihəvəri ka Farisahi kwa jipə shi ki. Ma kə nihwəti mbəzli mbə shi na: «Ma ntsaa ghəratī sləni vay, ntsa Hyala naw, mba'a kə ntsa Hyala nzay, ka dza naa məni sləni tsəgha na fəca vici dəkəva nzaw» kə ghəshi. Ma kə nihwəti na: «njaa njaa ka ntsaa kamaa ntsa Hyala mbay mənti sləni madəŋa madəŋa na va tsəghaa?» kə ghəshi.

¹⁷ Dzəghwa ka Farisahi va ka zhiniy dəw kwəma va ntsa ghwənita mətšə ci va dība, a kə ghəshi na: «A ntsa, njaa na kwəma gəzə ghaa dzəkən ntsaa ghwənantəŋa mətšəhi gha ni naghaa?» kə ghəshi. A kə ntsa va na: «Ma ta vəyay, ndə Hyala na, nə ya na nee» kə. ¹⁸ Ma mbəzli dikə dikə ni mbə *ka Zhəwifə nashi ghalaba na, dī zləba ghəshi, katanj niy nza ntsa vaa ghwölfə na ghwənishi mətšəhi ci, kə ghəshi, kala war sa ghəshi dəwti va mbəzliy yakəw.

Dza ghèshi mba'a ghèshi harashi mbèzliy yakè ki. ¹⁹ Ma sa sèekèshi ghèshi na, tapè ghèshi ta dèw vè shi, a kè ghèshi na: «Zèghwè ghwèy na sasa katanj na mbèzli ni? Katanj katanj sènay ghwèy, ka ghwèlfè ghwèy yakè na? Ya sa nzana tsèghay, njaa mènti na madì naa nay pi sana kia?» kè ghèshi. ²⁰ Ma kè mbèzli va na: «A na na ghèyèy, a ghèy sènay zèghwè ghèy na, ka ghwèlfè ghèy yakè. ²¹ Ma ghwèni tsa ghwènishì mètshè ci, madì na ta nay pi sanay, nda wantsaa ghwènamtishi na, sènata nava ghèyèw. Dèwèw nava vè, dikè na gar zlèba kwèma ghèci dè'wè ghèn tsa ci» kè ghèshi. ²² Va wa gèzè ghèshi kwèma va tsèghay, sa nzana mbè hazlèni ghèshi va mbèzli dikè dikè ni va mbè ka Zhèwifè. Sa nzana, mba'a ghèshi niy gèzèti kwa jipè shi: «Ntsaa dzaa ni: “*Kèristèw Ntsa tivè Hyala na Yesèw” kèy, ta banti dzam sèvèri mbè ciki basè va tsa ka Zhèwifè» kè ghèshi niy niy. ²³ Va tsègha nè mbèzliy yakè zèghwè va va: «Dèwèw vè, aa kèliy gar zlèba kwèma dè'wè ghèn tsa ci» kè ghèshi.

²⁴ Zhini ka Farisahi da' ghèshi harvè ntsaa niy nza vaa ghwèlfè, ka zhiniy dèw kwèma vè kwa baka sèdà diba, a kè ghèshi na: «Ntsa, sènzènvay, kwa kwèma Hyala nza ghwèmmè, gèzè pè gha gèzèkèvèri kwèma tsèrtsèr. A ghèy sènay, ndè mèni *kwèma jikir naa ntsa va, pè ghèy» kè ghèshi. ²⁵ Ma kè ntsaa niy nza vaa ghwèlfè na: «Am, a na neyey, sènay ya nee, nda ndè mèni kwèma jikir na na, nda kala

tsəgha naw. Ma na neyey, shiy kwətiŋ na shi sənashēe, ghwəlfə niy yakəram, ma nanay, mbə nay pee» kə. ²⁶ Ma kə ghəshi ngəci na: «njaa məntəŋa na tay? A shi mənti na mađi mətsə gha vaa ghwənitaa?» kə ghəshi. ²⁷ Ma kə ntsa va na: «A mbəzli ni, e gəzanjwəy kwəma na ngar nanzə məcanata gwa'a bay? A shi đi ghwəy ni mbə kwəma va, zhini ghwəy đəw bayaa? Naa, ə đi ghwəy məniŋwəy ka mbəzli ta səđa ci kwərakwə shəkəna?» kə. ²⁸ Sa gəzəkə ntsa va tsəgha na, dza ghəshi ka tsəərə, a kə ghəshi na: «Nighəvəŋəy tə gha wəzə. Gha ka na nzaa ntsa ta səđa tsava ndə, pə gha. Lə ghəynjəyshi na ghəyəw. Ghəy na na ghəyəy, mbəzli ta səđa *Məyizə nza ghəy. ²⁹ A ghəy sənay, a Hyala niy gəzanci kwəma kaa Məyizə. A na tsatsa ndəy, sənay ghəy nda dzəghwa tima təzlikəvay naw» kə ghəshi.

³⁰ Ma kə ntsaa niy nza vaa ghwəlfə na: «Kwəma mađəŋa mađəŋa naa nava ki, sa nzana va kala sənay pətsa səəkə na ti ghwəy, zhini mba'a ghwənantəra mətsəhēe? ³¹ Nanzə kiy, a ghwəmmə sənay, kar Hyalaa yəmanshi kwəma mbəzliy məni kwəma jikir naw, war ntsaa ha'wə ti, ka məni kwəma đi na, na sa ka naa mananci kwəma đəw na. ³² Ghala nza ghwəmmə sana tə hidiy, səəkə ghwəmməə favə məndiy gəzə tsahwəti ntsaa ghwənanamti mətsə ntsa yakəm ka ghwəlfəw. ³³ Kala va Hyala kə ntsa səəkə nzay, shi dza naa mbay mənti tifa ya jəw nzəw»

9:29 9:29 7:27; 8:14   **9:31** 9:31 Cem 66:18; Fir 15:29; Ezay 1:15

9:33 9:33 3:2

kə. ³⁴ «Gha sa yakəm mbə kwəma jikir na, mba'ana gha mbə pa' ndatsə na, zhini gha saa dzaa banavəŋəy kwəma na?» kə ghəshi. Mba'a ghəshi banti mbə ciki basəva tsa shi ki.

Yesəw yəmə mbəzli caslakə nəfə ni lə ghwəlfə

³⁵ Ma sa favə Yesəw məndiy gəzə, a ghəshi banti ntsa mbəliti na va mbə ciki basəva, kə məndi na, mba'a ghəshi kwəmay li. Ma kə ngəci sa kwəmay ghəshi na: «A ntsa, banavə nəfə tsa gha gha kaa Zəghwə yakə ndə ngəri na?» kə.

³⁶ Ma kə ntsa va na: «A Ntsaa sləkəra, gəzara nda wa ndə na, nzee mbəə banavə nəfə tsee» kə. ³⁷ Ma kə Yesəw ngəci na: «Ava ghəci na saa gəzaŋa kwəma tsa sənzənva, yən yən sa nighə gha tsa» kə. ³⁸ Ma sa favə na tsəgha, a kə na: «A Ntsaa sləkəra, e ndaŋa nəfə tsee» kə. Tsəfəkwə tsəfəkwəy kwa səda Yesəw.

³⁹ Ma kə Yesəw ki na: «Ta mbə shiy zhəghəshi səkəree dzəti hidī, a mbəzli ghwəlfə ghwəlfə ni nay ma pi mbəə nay pi, ma ka mətsəə nay pi na, mbər niva ka ghwələfesliy nay ma pi» kə. ⁴⁰ Ma sa favə nihwəti *ka Farisahi tiba vəgha Yesəw, ghəci mbə gəzə kwəma va na, tapə ghəshi ta dəw kwəma və, a kə ghəshi na: «Ghwələfesli nza ghəy sana sənzənva kwərakwə tsəna?» kə ghəshi. ⁴¹ Ma kə Yesəw na: «War mba'a pə ghwəy: “Ghwələfesli nzay” ka dza fətiy nza kən ghwəy nzaw. Sa nə ghwəy va ki: “Mbəzliy nay piy gə ghəy na ghəy” pə ghwəyəy, va tsəgha nza fəti kən ghwəy» kə Yesəw.

10

Fir dzækən ndə lə tenkesli ci

¹ Dza Yesəw mba'a gəzəkə kwəma kwa fir, a kə na: «Ə gəzanjwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya wa ntsaa dza maa dzəghwa səmə tənkəsli kwa miy pətsaa dzəghwa səmə, dza na mba'a dzəghway tə kələm dzəghwa səməy, ndə ghəli na tsava ndə, zhini ndə zləghwə ghəci dīfa.

² Ma na ntsaa dzəkə kwa miy pətsaa dzəghwa səməy, ghəci na ndə tenkesli tsa slar tsa. ³ Ta ghwənanamti səmə dza ntsaa ndəghwə ghi tsa va. Ka na dza na, ka haka tenkesli ci vaa səvəriy dzəti ngwəla, lə slən lə slən ki. Sa nzana gwa'a gwa'a tenkesli va sənata məli ci na, war ka dānci fəti ghəshiy səvəri. ⁴ Ka na dza, sa ka na harkəvərişi gwanashiy dzəti ngwəla na, ka 'wanshi kwal, ka nəw ghəshiy dzəmti. Sa nzana, gwa'a ghəshi sənabəhwə məli ci. ⁵ Ma na ntsa sənabəshi ma ghəshi liy, ka dī ghəshiy nəwəw. A ka ghəshiy hwəhwəshi və, sa sənabəshi ma ghəshi li» kə.

⁶ Tsəgha bəlanakəshi Yesəw fir tsa va. Ma ki na, favə kwəma va ghəshi nda dzəkən wa dī Yesəw gəzanshiw.

Yesəw na ndə ndəghwə shiy tsa wəzə tsa

⁷ Zhini ma kə Yesəw bə na: «Ə gəzanjwəy ya, ta na navay, tsəgha na, yən na miy pətsaa dzəghwa səmə kəli məndi tenkesli kwa. ⁸ Mbəzliy 'wakə kwal vaa səəkəshi pərba ghəshi kaa ngəra gwanashiy, ka ghəli na ghəshi, zhini ka zləghwə

ghøshi difa. Sa sækøshi ghøshi na, kala fa kwøma tenkesli vø shi. ⁹ Yøn na miy døgħa. Mba'a kə ndə dzakəy kwayay, a tsava ndə taa mbəliy. Ta mbə dza naa dza, ka dzakə, ka səvəriy, ka kwəmvə shi zəmə ci. ¹⁰ A na ndə ghəli naci kiy, nay għa ghəci sækəy na, war ta ghəli shiy, ka bəkwə shiy, ka ladamtishi gwa'a tsəgha ka naa sækə. Yøn na nee kiy, ta mbə mbəzliy kwəmvə piy sækəree. Piy tsa va na, ta kwa ndimndim, kala kəfi ma.

¹¹ Yøn na ndə ndəghwə shiy tsa wəzə tsa. Ndə ndəghwə shiy tsa wəzə tsay, kar naa zlay piy tsa ci tə mbərkə tenkesli ci. ¹² Ma na ndə ndəghwə shiy tsaa ndəghwə shiy war ta kwəmvə gəna ci, kala ndə ndəghwə shiy tsa katanj tsa ghəci, zhini kala shi ci tenkesliy, war nay ma na dəghwava jezl tsahwəy mbə tenkesli na, bəvbəpə ka naa hwəy zlashi tenkesli tifa. Ka dəghwava jezl dza na, ka zliy dzəmbə shi, mba'a zlərhəvəri tenkesli ki. ¹³ Va wa hwəy na tsəgha zlashi tenkesli va kiy, sa nzana war ta gəna ghəci ndəghwə shiy gwa'a tsəgha, kala kwəmaa shashanci tifa ta tenkesli. ¹⁴⁻¹⁵ Yøn na ndə ndəghwə shiy tsa wəzə tsa. Njasa nzana va, mba'a Dirə sənara, mba'ee sənay kwərakwəy, tsəgha sənashēe tenkeslee, mba'a ghøshi sənara kwərakwə. Ta zlay piy tsee dzee

---

10:9 10:9 14:6; Cem 23:2; Ezhek 34:14   **10:11** 10:11 ndə tenkesli: Cem 23:1; Ezhek 34:11-16; Zher 23:3; Mt 18:12-14; Ebr 13:20; ShiZhnj 7:17; zləbavə məti: 15:13; Rm 5:8; 1Zhnj 3:16
10:12 10:12 SləniKY 20:29   **10:14-15** 10:14 10:27; 2Tim 2:19
10:14-15 10:15 Mt 11:27

tə mbərkə ti shi. ¹⁶ A nihwəti tenkeslee tifa tə ngwəlashi, kala tsəhəshi kwa səəmə difa. Ta dza dzee basəkəshiy dzəghwa səəmə, nza ghəshi favə gaka məlee, nza ghəshi jakəshi ka garəwa tenkesli kwətinj. Nzee nzaa ndə ndəghwəshi kwətira ki.

¹⁷ Tərəjw diti Dirə kwəmee sana, sa nzana mba'ee zləbati zlanay ghən tsee kaa məti, ma nzee zhiniy zhakatira taa nza difa. ¹⁸ Ndə tifa ka mbay bəhwə piy tseyew. Yən lə dī tsee zləbati na zlanay ghən tsee kaa məti. A bərciy zlanay ghən tsee kaa məti vəya, zhini lə bərciy zhakatira mbə məti vəya difa. Ava tsəgha na kwəma ndara Dirə ta mənee» kə.

¹⁹ Sa gəzəkə Yesəw tsəgha na, dza bakə mbə *ka Zhəwifə zhiniy təhəshi, tə mbərkə kwəma ci va gəzəkə na. ²⁰ Ma kə nihwəti mbəzli dāj mbə shi na: «A shiy mbə ghən ci, ndə gazlaka na, tawa fafa ghwəy kwəma ci va tay» kə ghəshi.

²¹ Ma kə nihwəti na: «Ka mbay ndə shi mbə ghən gəzəkə kwəma tsətsə naw. Ndə gazlaka na, mba'a mbay ghwənamti mətsəhi ghwəlfə na?» kə ghəshi.

Ka Zhəwifə kala dī ma kwəma Yesəw

²² Dza *ka Zhəwifə mba'a ghəshi mənti makwaghwa zəzəə dzəkən ghwəni *ciki Hyala tsa mbə məlmə Zherəwzalem, sa mənta vici va ki. Kəghəli, ghala tir tasli ka makwaghwa vaa nza.

²³ Dza Yesəw mba'a tsəhəy mbə tsə va. Dza na

ka tæwræ dzar mbæ gërka nø mændi va «Gërka *Saləmanjw» kə mændi mbæ ciki Hyala tsa va. ²⁴ 'Wakəvə ka Zhəwifə basə ghəshi basəkəvashi, dəzlətsəbə ghəshi tsəbay Yesəw. Ga' ghəshi ta dəw kwəma və, a kə ghəshi na: «A Yesəw, pa' hwəm dza ghaa nza mbə səəŋəy məhərli ghəy tay, wəzəba kəslatəŋəy gha na slən tə kwəma na, niy nza ghaa *Kəristəw ntsaa tivə Hyala va sa» kə ghəshi. ²⁵ Ma kə Yesəw ngəshi na: «Ghala ndatsə gəzanjwəy ya kwəma vaw, ghwəy na shiy dī ma zləba. Ya kwataka sləni ghəree na madaŋa madaŋa na lə bərçi bəra Dirəy, mbə ndəgha fəti naa dzəkənee. ²⁶ Ya tsəgha nzə kiy, ndara nefer ghwəy ghwəy, sa kama ghwəy mbə tənkesliy yaw. ²⁷ Ma ni ya va tənkesliy, a ghəshi sənabəhwə nee məli. Ka nəwra tə səəbee. Mba'ee sənashi shi ya kwərakwə. ²⁸ Ta banavəshi piy tsaa kədi ma dzee, ka dza ghəshiy zashi tepəw. Tsahwəti ndə tifa dzaa mbay zləghwəhwəshi mbə dəvə yaw. ²⁹ A Dirə tsaa ndarashi va mbə dəvee tanəti shiy gwa'a gwa'a tə dikə. Tsahwəti ndə tifa mba'a dzaa mbay zləghwəhwə shi mbə dəvə ciw. ³⁰ Na na ghəy ghəy lə Dirə kiy, ndə kwətij nza ghəy» kə Yesəw.

³¹ Dza ka Zhəwifə ka zhiniy imə hərəzli ta pə'wə Yesəw li shi difa. ³² Ma kə Yesəw ngəshi na: «Ya sa nzana sləni wəzə na yən ghərati kwa kwəma ghwəy lə bərçi ndara dirə, mba'a ghwəy nata kiy, ta nama mbə kwəma va dī ghwəy

zhiniy pə'wəra lə hərezli kia?» kə.

³³ Ma kə ka Zhəwifə na: «Va sləni wəzə na mənti gha dī ghəy pə'wəna lə hərezliw. Ma kwəma pə'wəna ghəy tiy, sa dzəmbəna gha va mbə gəzə kwəma sawaa dzəkən Hyala. Ndə ngəri gha na, dza gha ka dī zhəghə ghən tsa gha ka Hyala» kə ghəshi. ³⁴ Ma kə Yesəw ngəshi na: «A məndi tsasliti mbə zliya kwəma pəhəti ghwəy, ma kə Hyalay: “Ghwəy na hyalahi” kə. ³⁵ Zhini dība kiy, a ghwəmmə sənay, ma kwəmaa gəzəkəvata mbə Zliya Hyalay, ka mbay ndəə bashamtiw. A Hyala fanati slən gwa'a kaa mbəzli bənakəshi na va kwəma nɛ: “Ghwəy na hyalahi” kə ngəshi. ³⁶ Yən sana kiy, Hyala təravəra na mba'a ghwənəkəra tikə tə hidi ni. Njaa njaa ka ghwəy ni bə na: “Kwəma sawaa gəzee dzəkən Hyala” pə ghwəy ki, yən patsənwəy kwəmaa dzəti ngwəla: “Zəghwə Hyala nzee” pən kia? ³⁷ Mba'a kə sləni ghəratee, kala sləni Dirəy, ghalaba na ka bəra nefer ghwəy ghwəy ma. ³⁸ War sləni Dirə karkar kə sa ghəree vay, ya kala bəra nefer ghwəy ghwəy na, zləbatim sləni ghəratee va gwa'a tsəgha. Ghalabay, ta sənay dza ghwəy njasa nza Dirə mbə ya, yən kwərakwə na, mbee» kə Yesəw.

³⁹ Zhini ka Zhəwifə tapə zhimbəshi mbə pəla kwal tsaa kəsə ci dība, dza na mba'a mbəliy və shi. ⁴⁰ Mba'a dzaa tanəy dzəvəri tsahwəti həlbə tsa həl Zhərdenj, ge'i tə pətsaa niy məni Zhanj

---

10:33 10:33 SləniTaH 24:16; Mt 26:65   **10:34** 10:34 Cem 82:6
10:36 10:36 1:34   **10:38** 10:38 10:25   **10:39** 10:39 7:30; 8:20
10:40 10:40 1:28

va *batem. Dza na mba'a nzøyøy. ⁴¹ Dzøghwa đañ nihwəti mbəzli səəkəshiy dzəvəgha. A kə ghəshi na: «A ghwəmmə sənay, mənəhwə kwəma mađaña mađaña na Zharj ya kwətiñəw. Nanzə kiy, ya namađa kwəma gəzəkə naa dzar ntsa gwanata na, tsəgha ghənzə» kə ghəshi. ⁴² Đañ mbəzli tə pətsa va đanavə nefer shi kaa Yesəw.

11

Məti Lazar

¹ Dza zəlghwə mba'a kəsəvə tsahwəti ndə mbə məlmə Betani, Lazar, kə məndi slən tsa ci. Betani vay, məlmə nza kar Marəy va, ghəshi lə zhambəghəta Martə mbə na. ² Ma Marəy vay, ghənzə na maliy niy đasliti shidshid Ndə sləkəpə va lə 'wərđi, zhini mba'a niy sadamtishi lə shiti mbə ghən nzə. Zəmbəghəta Lazar na sa gwərapəy tsa va. ³ Dza ghəshi lə zhambəghəta bakanashi ki, ghwəni ghəshi ghwənay ndə ta dza ghəciy gəzə kaa Yesəw. A kə taa ni na: «A Ndə sləkəpə, wa vanay madigəña tərəy gwərapəy, kə məndi» kə taa ni. ⁴ Ma sa favə Yesəw bar tsa zəlghwə tsa Lazar va ki, a kə na: «Nay kwəma zəlghwə tsa Lazar va ghwəy na, mənəy zəlghwə tsa vaa zəlghwə ta mətiy ghəci və bətəw. Zəlghwə tsaa dzaa ci dikə tsa Hyala tərəñw tsa ci, lə ta mbə məndiy fə bamaa dzəti dikə tsa Zəghwə Hyala na» kə.

⁵ Yesəw kiy, tərənɥ niy dī na kar Martə lə Marəy mba'a zəmbəghəshi Lazar. ⁶ Ya tsəgha nzə, ləy hwəm sa favə na zəlghwə tsa Lazar va na, mba'a mənti vici bakə dība tə pətsa nza na va.

⁷ Ma kə kaa *mbəzli ta səda ci lə hwəm vici bakə na va ki na: «A mbəzli ni, zhəghəva ghwəmməə zhəti hidī ka Zhəwde» kə. ⁸ Ma kə ghəshi na: «A Metər, a gha nay nanzə hiy hi dən ghala səəkə *ka Zhəwifə mbə pəla pəəsliŋa lə hərəzliw, zhini a ghwəmmə zhaa zhəmbə ɓa, pə gha na?» kə ghəshi. ⁹ Ma kə Yesəw na: «A ghwəy sənay tsahi mən lə bakə na wən pi mbə vici kwətiŋ. Mba'a kə ndəə dza havəghwəy, ka tsati təhwəni tə səda ciw. Sa nzanay, mbə nay pi na, va wən tsa havəghwə. ¹⁰ Ma mba'a kə ndəə dza həvirəy, ta tsa dza təhwəni tə səda ci ghalaba. Sa ka na nay ma pi, sa nzana kala wən pi və» kə.

¹¹ Tsəgha gəzanakəshi Yesəw kwemer va, zha ma kə ləy hwəm ki na: «A madigammə Lazar ɓəti hi, nanzəy, ta dza dzee fərghakati» kə. ¹² Ma kə mbəzli ta səda ci na: «Əy, a Ndə sləkənəy, ma ghənzə tsəgha tə hi kəy, ta mbəliy dza na» kə ghəshi. ¹³ Ma na Yesəw nacy, a Lazar mətiy, na kwəma dī na gəzanshi. Ma mbəzli ta səda ci na, favə kwəma va ghəshiw, hiy ɓəhwə na katan, kə ghəshi. ¹⁴ Zhini ma kə Yesəw bazhə bazhə ngəshi na: «Wa mətiy mətiy Lazar. ¹⁵ Dalala vəshiree ta kwəma kən ghwəy sa mətiy na va, kala tsəhəree vəgha, nza ghwəy mbəə ndara

nefer ghwøy. Nana kiy, dzammëm dzøvøgha!»
kø.

¹⁶ Ma kø Tømasø tsa har mëndi vaa ihwøli kaa nihwøti *mbözli ta søða Yesøw na: «Dza ghwømmø kwørakwø, a ghwømmø dza ta bøkwe kwasøbø Ndø sløkømmø» kø.

Yesøw na ntsaa zhini mbözli zhakati mbø mæti, ka ðanshi piy tsa kædi ma kaa mbözliy bækwæshi

¹⁷ Dzøghwa kar Yesøw lø mbözli ta søða ci ki ndøs tsøhøshi mbø mælmø Betani. Ma madfi ghøshiy tsøhø na, mëndi lamti Lazar, ka mænti vici ghæci fadø kwa kwøli. ¹⁸ Mælmø Betani vay, ndækwe ndækwe na lø Zherøwzalem, gar kiløwmetør mahkanøy na kwa jipø shi gwa'a tsøgha. ¹⁹ Dza *ka Zhøwifø, mba'a ghøshi sækøshi tifa ðan, ta sækwe kar Martø lø zhambøghøta Marøy, lø ta døpanshi nefer shi va kwøma mæti zøbøghøshi va ki.

²⁰ Ma kø mëndi kaa Martø na: «A Yesøw sækøy, mbø sækø na» kø mëndi. Ma sa favø na na, dza na pølhøm kaføta, ka dza ta ka'wø kwa kwal. Ma Marøy nanzø ki na, gwønjøta mænzyø køghi. ²¹ Ma sa kø 'wøvø Martø Yesøw ki, ma kø na: «A Ndø sløkøra, a is, mba'a pø gha niy nza tifa nza na, ka mætiy zømørø tsa nzaw. ²² Ya tsøgha nzø kiy, e sønay, ya sana nzø døw gha shiy, ya nimabø va Hyalay, ka zlay bønashiw» kø. ²³ Ma kø Yesøw ngøta na: «Ta zhøkømey dza zømønja kwa kwøli pøra Martø, e gøzænja» kø. ²⁴ Ma kø Martø na: «Yæn, e sønay ta zhøkømey dza na kwa kwøli fæca dza nihwøti mbøreketiy

səəmə kwa kwəli, fəca dza hidiy kərə» kə. ²⁵ Ma kə Yesəw na: «Martə, yən na ntsaa zhini mbəzli zhakati mbə məti, ka bānsi piy tsaa kədi ma kaa mbəzliy bəkwəshi. Ntsaa ndara nəfə tsa ciy, tə ghwəməy dza naa nza, ya ə mətuy na. ²⁶ Ntsa tə ghwəməy tsa dibay, mba'a kə ndara nəfə tsa na, ka məti na bətə teepəw. Zləbavə kwəma va gha tsəgha na, pə gha sa?» kə Yesəw. ²⁷ Ma kə Martə na: «Yə tsəgha na Ndə sləkəra, e zləbavə, gha na *Kəristəw Zəghwə Hyala, saa niy gəzəm va dzaa səəkəə dzəti hidi» kə.

Yesəw wahə

²⁸ Ma sa gəzəkə Martə kwəma va tsəgha na, mba'a dzaa kəsata zhambəghəta Marəy. A kə ngəta dāhwə dāhwə na: «A Marəy, a Metər tsa ghwəmmə səəkəy, mbə harŋa na» kə. ²⁹ Ma sa favə Marəy kwəma va tsəgha na, pəlhəm kafəta, ka diva ta dzəvəgha Yesəw. ³⁰ Ghala pətsa va na, Yesəw ghwəla ta tsəhə mbə məlmə di, ghəci war tibay tə pətsa kwəmə Martə va li.

³¹ Ma sa nata *ka Zhəwifəə niy nza va vəgha Marəy ta dəpanta nəfə tsa nzo ghənzəə səvəri lə diva na, dza ghəshi ka nəw tə səəbə. «Nda dzəti kwəli dza na ta wahə» kə ghəshi.

³² Ma sa tsəhəta Marəy tə pətsa nza Yesəw va, mba'a nay na, dza na tsəfəkwə tsəfəkwəta tifa kwa səda Yesəw. Ma kə ngəci na: «A Ndə sləkəra, a is, mba'a pə gha niy nza tifa nzay, ka mətuy zəmərə tsa nzaw» kə. ³³ Ma sa nay Yesəw ghənzə mbə wahə, zhini tsəgha ka Zhəwifəə

səəkəshi va kwasəbə mbə wawahə kwərakwə
 ba na, dza hwər tsa ci ka madi ta slanci ti shi
 tərənɔw tərənɔw, gar tanjanti bərçi. ³⁴ Dza na
 ka dəw və shi, a kə na: «Kwəma lamti ghwəy
 sənzenva tsəy?» kə. Ma kə məndi ngəci na: «A
 Ndə sləkəpə, vanta kwəli ci tikə, ndi natama»
 kə məndi. ³⁵ Dzəghwa Yesəw ka wahə. ³⁶ Ma
 kə ka Zhəwifə tifa sa nata ghəshi nava kwəma
 na: «Kay, nighətim njasa diti Yesəw ntsa di» kə
 ghəshi. ³⁷ Ma kə nihwəti mbə shi na: «Ya sa
 nzana mba'a ghəciy mbay ghwənamti mətəhi
 ghwəlfə kiy, tawa niy daməti ma na məti va bə
 Lazara?» kə ghəshi.

Yesəw ghəshi lə Lazar

³⁸ Zhini mətəhə hwər tsa Yesəw mətəhəti
 slanci ta Lazar tifa tərənɔw tərənɔw, pəkw dzay
 dzəti kwəli. Mbə ləgwə niy nza kwəli va, mba'a
 məndi kalay lə hərəmbəzli. ³⁹ Ma sa tsəhəy
 Yesəw ki, a kə kaa mbəzli tifa na: «Kafantim
 hərəmbəzli va mbəzli ni» kə. Ma kə Martə,
 zhambəghəy Lazar tsaa mətuy va na: «A Ndə
 sləkəpə, tawa kia! Mbə zən dza naa nza
 sənzenva. Sa nzanay, kwa fadə vici ci na ndatə
 ghala lamti məndi» kə. ⁴⁰ Ma kə Yesəw na: «A
 Martə, niy gəzanee: “War ndara ma gha nəfə
 tsa ghay, ta nay dikə tsa Hyala dza gha?” pən
 sa» kə. ⁴¹ Mba'a məndi bənti hərəmbəzli va
 ki. Ma sa bənti məndi na, 'wakəvə Yesəw kaa
 kwəma ciy dzəta ghwəmə mba'a kafata, tapə
 ta cə'wə Hyala, a kə na: «A Didi, 'wəsa nə
 ya ngəɲa, sa nzana, mbə fəra kwəma dəwee

ghaa dzəghwa. ⁴² E sənay, mbə fəra nza ghaa dzəghwa, ya hwəm diba. Va wa gəzee tsəghay, ta mbə mbəzliy tsəbayra ni tikəə favə, mba'a ghəshi zləbati tsərtsər, gha ghwənikəra na, kə ghəshi» kə Yesəw. ⁴³ War sa gəzəkə na kwəma va tsəgha, a kə zlanjzlanj na: «Lazar, səəmə!» kə. ⁴⁴ 'Wakəvə mbəri mba'a səəməy, pəərə pəərə shidshid ci lə dividivi ci lə məgapa, mba'a gəjer mbə kwəma ci. Ma kə Yesəw kaa mbəzli tifa na: «Palamtim shi va ti a ghwəy zlay dzay!» kə.

*Məndi mbə pəla kwal tsaə kəsə Yesəw
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)*

⁴⁵ Mbə *ka Zhəwifəə niy səkəshi va ta nighə kar Marəyəy, mba'a nihwəti dən banavə nefer shi kaa Yesəw sa nata ghəshi kwəma mənti na va madəna madəna na. ⁴⁶ Ma nihwəti mbəzli mbə shi na mba'a ghəshi dzaa gəzanshi shi mənti Yesəw va gwa'a kaa *ka Farisahi. ⁴⁷ Dza ka Farisahi lə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala basə ghəshi basətəvashi lə *ka sləka kwəma mbə ka Zhəwifə, ta sləka kwəmaa dzəkən Yesəw. A kə ghəshi na: «njaa njaa dza ghwəmməə məni sana kia? Avənay mbə ghəra sləni madəna madəna naa ntsa tərənəw sana. ⁴⁸ Mba'a pə ghwəmmə ni, zlay ghwəmmə, a ghəci məni sa ci tsəgha pə ghwəmmə na, mbəzli gwanashi dza naa banavə nefer shi. Ma sa ka mbəzliy sləkəmmə dikə dikə ni mbə *Rəm favəy, ta səkə dza ghəshiy dzashiy dzəmbə kwəma va, ka ghəshi dza na mba'a ngəzlamti *ciki Hyala

tsa ghwëmmë, kërëp zamti mbëzli mbë hwëlfë ghwëmmë» kë ghëshi.

⁴⁹ Ma kë ndë mbë shi, Kayifë, kë mëndi slën tsa ci, dikë tsa ka ta Hyala ghëci mbë piya va na: «A navam tay, ka dî ghwëy fë ghën ta kwëma nanzë tepëw. ⁵⁰ Ə təkë ma ghwëy, wëzëba mëtiy ndë kwëtiñ të mbërkë mbëzli gwanashi na, kën na ka mëndi sëəkë zamtî hwëlfë ghwëmmë, pë ghwëy na?» kë ⁵¹ Ma kwëma gëzəkë na va tsëgha nay, lë sënata kwëma ci tarëvë na gëzë nzëw. Sa nzana, dikë tsa ka ta Hyala ghëci mbë piya va, na kanambë Hyala kwëma gëzë na vaa sëvëri, nja kwëma ghyaghya nzë. Va tsëgha gëzë naa dzəkën mëti dza Yesëw ta mëtiy të mbërkë hwëlfë ka Zhëwifë gwanashi. ⁵² Ta mbërəkë hwëlfë ka Zhëwifë lë ndëräzhi Hyala tihëvërivashi gwa'a mëtiy na, ta basëtishi ta nza ghëshiy mbëzli kwëtiñ ni.

⁵³ Ma sa gëzəkë Kayifë tsëgha ki na, dzëghwa mbëzli dikë dikë ni mbë ka Zhëwifë mba'a ghëshi slëkati kwëmaa dza ta pëəsli Yesëw fëcava ki. ⁵⁴ Va tsëgha zhini ma Yesëw ci ghën tsa ci dzar mbë ka Zhëwifë ghwëla. Dza na mba'a dza nzëyëy mbë nahwëti mëlmë ndëkwë vëgha gamba, ghëshi lë mbëzli ta sëdä ci, Efërayim, kë mëndi slën tsa mëlmë va.

⁵⁵ Dzëghwa vici *makwaghwa ka Zhëwifë va ka mëndiy har Pakë, mba'a këtikëvata. Dza mbëzliy sëəkë dzar mbë mëlmëhi ghënghën ghënghën, mba'a ghëshi basëkëvashi dän

dzəmbə məlmə Zherəwzalem, vici tsə va ghwəlaa tsəhə, ta mbə ghəshiy gwamamti vəgha shi njasa ka məndiy məni mbə kwəma jiji shi.

⁵⁶ Dza mbəzli va ka pala Yesəw mbə mbəzli. Ma ghəshi mbə ciki Hyala ki, sa nay ma ghəshi na, dza ghəshi ka dəw kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «njaa na kwəma təkə ghwəmmə tay, ta səkə dza na ta tsə na tanaa, naa kala dzaa səkə?» kə ghəshi.

⁵⁷ Mba'a mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala, ghəshi lə ka Farisahi niy gəzəy kaa mbəzli: «Nza ndə səkə gəzanshi, sa ka na nay Yesəw tə pətsa nza na, ma nza məndi dza kəsəhwə» kə ghəshi niy ni.

12

Marəy ghəshi lə Yesəw (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Tərəmbə vici kwanj ta *makwaghwa Pakə ki. Dza Yesəw mba'a 'wati kwal dzay dzəmbə məlmə Betani, dzəmbə məlmə Lazar tsaa zhinikəmə na va kwa kwəli. ² Mba'a məndi tanati shi zəmə ghəngəhən ghəngəhən ngəci mbəba. Tiba Lazar ghəshi lə nihwəti mbəzli mbə zəmə shi zəmə tanati məndi va kaa Yesəw ki. Ma ghala pətsa va ki na, Martə saa tsəva mbə bafanshi shi zəmə ngəshi.

³ Ma ghəshi mbə zəmə shi va tsəgha na, mba'a Marəy bəvə 'wərdi tə dimə, sa tati məndi tə *Nardə dəwdew, gar paf kwa magwaji ti kən, mba'a dzaa baslanati tə shidshid Yesəw. Ləy

hwəm sa baslamtishi na na, mba'a sadanamti shidshid ci va lə shiti mbə ghən nzə. Dza ciki tsa nza ghəshi va mbə gwanay ki, ka zən war 'wərđi va ja' ja'a.

⁴ Ma kə Zhəwdasə Isəkariyətə, tsahwəti ntsa mbə *mbəzli ta səda Yesəw va, saa dza va ta nga dafa ti na: ⁵ «A is, tawa niy dəlanti ma ghwəmmə 'wərđi naa, pavə gəna ti gar mbəl bələkwə bələkwə mahkan, mba'a ghwəmmə tahanavə kaa ka ndərma nza kia?» kə. ⁶ Kwəma gəzə na va tsəghay, sa nzana, mbə shashanci kwəma kən ka ndərma naw. Sa nzana va, və məndiy fə gənay, nza ghəli sa ci, njasa sənabəy na mbə ghəli nzə nə na. ⁷ Ma kə Yesəw ngəci na: «A ntsa, zlata mali va, ka gəzanta kwəma gha ma. Sləni dza məndiy məni, sa ka məndi laraa dzəghwa kwəli na sa 'wati na va məni, e gəzaŋa. ⁸ Ma na ka ndərma, tifa nza ghwəy li shi gar nganavəshi shiy ghwəy ya hwəmba. Na tsee ghən nee kiy, ka dza ghwəmmə nza ndimndim tikə lə ghwəyəw» kə Yesəw.

⁹ Dza vərəm *ka Zhəwifə tərəŋw, mba'a madiy ta dzaa dzəmbə məlmə Betani sa favə ghəshi: «Mbə məlmə va na Yesəw» kə məndi. Kwataka ta Yesəw gwa'a tsəgha madishi ghəshi dibaw, lə ta dza ghəshiy nay Lazar tsa zhanakati Yesəw va mbə mətī gəzə məndi na diba.

¹⁰ Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala ki, mba'a ghəshi tarəkə paslamti Lazar kwərakwə. ¹¹ Sa nzana, dafj mbəzli mbə ka

---

12:4 12:4 Zhəwdasə: 6:71; 13:2, 27; 18:2   **12:5** 12:5 Ezay 58:7;
Mt 19:21; Zhk 2:15-16   **12:7** 12:7 19:40   **12:8** 12:8 Nəw 15:11
12:9 12:9 11:43-44   **12:11** 12:11 11:45

Zhəwifə zlashi mbə na shi va kwəma, ka dzashi ta nəw Yesəw, mba'a ghəshi banavə nefer shi ngəci tə mbərkə zhəkəmə tsa Lazar va kwa kwəli.

*Njasa ka'wəti məndi Yesəw mbə Zherəwzalem
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)*

¹² Ma way pi tə həzlimə va, sa favə vərəm tsa dən tsa va niy basəy mbə Zherəwzalem ta tsə *makwaghwa Pakə: «Ava Yesəw mbə səkəə dzəmbə Zherəwzalem» kə məndi na, ¹³ 'wakəvə ghəshi tsəgha ka kəsli bali, ta slikwə dividivi slərpə ta dəvə shi, ka dzashi ta ka'wə Yesəw kwa kwal. Dza ghəshi ka ngwəmə lala zlanzlan, a kə ghəshi na: «'Wəsa kaa Hyala! Təfanati miy tsa nzə Hyalaa sləkəpə kaa ntsaa səkəy tsa mbə slən tsa nzə! Təfanati miy tsa nzə Hyala kaa mazə tsa ka *Izərayel tsa!» kə ghəshi.

¹⁴ Dza Yesəw ndəs kəsata kwantəmca, taram dzəməy mə, ka dzaa dzəmbə Zherəwzalem, nja kwəma gəzəkə məndi va mbə Zliya Hyalaa dzəkən, a kə məndi na:

¹⁵ A mbəzli mbə məlmə *Shiyanw, əntaa ghəy hazləni ma!

Ava ghwəy nay mazə tsa ghwəy,
dallə mə zəghwə kwantəmca mbə səkə, kə məndi.

¹⁶ Ghala pətsa məniva shi vay, niy favə kwəma dī ghəshi gəzə mbəzli ta səfa ci diw. Ma ləy hwəm sa dzay Yesəw dzəmbə dikə tsa ci va Hyala mə ghwəmə ki na, mba'a ghəshi zəzəvə. A kə ghəshi na: «Ma shiy niy mənī mbəzli va kaa Yesəwəy, a

mændi niy gəzəkəshi tsəghaa dzəkən mbə Zliya Hyala va sham» kə ghəshi.

¹⁷ Ghala pətsaa har Yesəw va Lazar səəmə kwa kwəli, mba'a zhanakati mbə məti kiy, vərəm dəŋ niy nza na tifa. Mba'a ghəshi niy slanakəshi shiy niy nashi ghəshi kaa nihwəti mbəzli kwərakwə ki. ¹⁸ Va tsəgha basəkəvay ndə ngəri dəŋ tsəgha ta ka'wə Yesəw ki. Sa nzana mba'a ghəshi favə kwəma mađaŋa mađaŋa na məni na. ¹⁹ Ma kə *ka Farisahi kwa jipə shi ki na: «Njaa dza ghwəmməə məni kia? Shi dza ghwəmməə ghakə tifa ghwəla ya jəw nzəw. Ava mbəzli gwanashi mađiy dzashi ta nəw kwəma ci» kə ghəshi.

Nihwəti ka *Gərekə mbə dəw kwəma Yesəw

²⁰ Mbə mbəzliy niy basəkəvashi vaa dzəmbə məlmə Zherəwzalem ta pəra'wə dividivi shi kaa Hyala ge'i lə vici *makwaghwa Pakəy, a nihwəti ka Gərekə niy nza na mbə shi. ²¹ Ghavə ghəshi, ghəshi ka Gərekə va, mba'a ghəshi səkəshiy dzəvəgha Fəlipə, ndə ka Betəsayda tə hidī ka Galile, ma kə ghəshi ngəci na: «A ntsa dikə tsa, a ghəy di kwəmay lə Yesəw» kə ghəshi. ²² Dza Fəlipə mba'a dzaa gəzanci kaa Andəre. Dza ghəshi bakanashi mba'a ghəshi dzaa gəzanci kaa Yesəw: «Ava məndiy dəwŋa» kə ghəshi ki. ²³ Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Nana kiy, a vəghwə tsa va mənuy, ta fəva dikə dzətəe, yən Zəghwə yakə ndə ngəri. ²⁴ Ə gəzanwəy ya, ta na navay,

---

12:17 12:17 11:42-45   **12:19** 12:19 11:48   **12:21** 12:21 1:44;
Lk 19:3; 23:8   **12:23** 12:23 2:4; 12:16   **12:24** 12:24-25 Mt
10:39; 16:24-25; 1Kwər 15:36

tsəgha na, kala bəvə hwəlfə ha kə ndə, mba'a tsanjwambə mbə hidiy, kwətinja ka naa nza, ka mətəhəw. War məndi tsanjwambə na mbə hidi, mba'a pəsəta ka naa gha səghəta dən. ²⁵ Tsəgha na lə ke ngəri kwərakwə. Ntsaa njədi piy tsa ci tikə tə hidiy, ta zay dza piy tsa tsava ndə. Ma ntsaa njədi ma piy tsa ci tikə tə hidi na, ta kwəməvə piy tsaa kədi ma dza na. ²⁶ War mba'a kə ndəə di nza ka ndə ghəradə sləniy, nəw kə ntsa vaa nəwra. Nza ndə ghəra sləni tsee nzəy tə pətsa dzee nza kwərakwə. Ma ntsaa ghəradə sləni kiy, ta falti kwəma ci dza Dirə tərəjw diba» kə Yesəw.

Yesəw gəzəpə kwəma məti dza na ta məti

²⁷ Zhini ma kə Yesəw fa na: «Sanay, a məhərlee səta. Wəzəba njaa məntee bay tay? Wəzəba nə ya kaa Dirə: “A Di, mbəlantəra səvəri mbə ngəra'wə tsa dzee tsa ta sa” pən ta na? Tibaw, war ta sa ngəra'wə tsa dzee tsa ta sa səəkəree. ²⁸ “A Di, fə bamaa dzəti slən tsa gha” nə ya» kə.

Dzəghwa, ma kə gaka məli ndə kaa zləbanci kwəma səəkə mə ghwəmə ki na: «E fati bama ti, ta zhini dzee mətəhə fəə dzəti ka yəwən diba» kə. ²⁹ Ma kə vərəm tsa tə pətsa va gwa'a sa favə na gaka məli va na: «Fam məli van sa gərgərəy na» kə ghəshi. Ma kə nihwəti mbə shi na: «Am, awə, məli *ndə kwal tsa Hyala na sava gəzanci na kwəma» kə ghəshi. ³⁰ Ma kə Yesəw na: «Ma

gaka mēli favə ghwəy vay, ta kwəmee səəkəta naw, əhəŋ, war tə ghwəy na.

³¹ Avana y vəghwə tsa dza Hyalaa basə ngwəvəə dzəkən mbəzli tə hidfi ti ki. War sənzanva dza na ta banti mazə tsa tə hidfi ni tsa. ³² Ghala pətsa dza mēndi vaa kafara vəgha tsəməy, ta harəhwə mbəzli dzee dza gwa'a gwa'aa dzəvəghee» kə Yesəw. ³³ Ma mbə kwəma gəzəkə na va tsəgha na kiy, ciy citəpə na gəla mēti dza na ta mēti.

³⁴ Ma kə vərəm tsa tifa va ngəci na: «Sa ka *Kəristəw Ntsa tivə Hyala səəkəyəy, war tifa dza naa nza tə ghwəmə ta kwa ndimndim, kə kwəma bənivə ghəy mbə zliyah i kwəma ghəy pəhəpəhə na. Zhini ma pə gha ba na: “Ghala pətsa dza mēndiy kafay Zəghwə yakə ndə ngəriy dzəvəgha tsəm” pə gha. A ndə na Zəghwə yakə ndə ngəri tsa va difa kia?» kə ghəshi. ³⁵ Ma kə Yesəw na: «A mbəzli ni, nana diy, ghwəlay na wan pi mbə ghwəy ta vici jəw. Mbatsəm dza ta wan pi tsa va, vantaa kwəsli səəkəə kəələhwəŋwəy. Sa nzanay, ntsaa dza mbə kwəsli na, ka sənay na dzəghwa tə pətsa kədi na səda ciw. ³⁶ Va tsəgha kiy, wəzəba zləbavə ghwəy wan pi tsa va ghala pətsa nza na tsa ghwəlay lə ghwəy di. Ta mbə ghwəy zhəghəŋwəy ka mbəzli mbə wan pi» kə Yesəw.

Ma sa gəzamti Yesəw kwəma va tsəgha na, mba'a dzay kərakə, dzaa mbəy və shi.

Zləbavə kwəma Yesəw mbəzli *ka Zhəwifəw

³⁷ Di ghəshiy banavə nefer shi kaa Yesəw, ya tsəgha nzana, mba'a ghəci məmənəhwə shi dimədimə ni dʒaŋ kwa kwəma shiw. ³⁸ Ma mənti ghəshi tsəghay, ta mbə kwəma niy gəzəkə ndə Hyala *Ezay va mbə zliyaa dzəghwata kwa, a kə niy niy:

A Hyala kwa sləkəpə, wa ntsaa zləba kwəma gəzə ghəy kia?

Kaa wa cinti gha bərçi kəətipə gha li kia Ndə sləkəpə?

kə Ezay niy ni.

³⁹ Zhini ba mba'a Ezay gəzəkə nda sa wana banavə ma ghəshi nefer shi kaa Yesəw, a kəy:

⁴⁰ A Hyala ghwəlfay mətsəhi shi, mba'a dəŋdʒay məhərli shi.

Tawa ghwəlfay na mətsəhi shiy, əntaa ghəshi nay pi.

Tawa dəŋdʒay ma məhərli shiy, vantaa ghəshi sənata kwəma,

«Zhini əntaa ghəshi zhiniy zhəghəvaa səəkə dzəvəghee,

gar mbayee zhiniy mbəlantishi diʒa» kə Hyala, kə Ezay.

⁴¹ Sa wana gəzə Ezay kwəma va tsəghay, sa nzana, mba'a ghəci nay dikə tsa məni Yesəw. Na gəzə na kwəmaa dzəkən tsəgha.

⁴² Ya tsəgha nəzə kiy, dʒaŋ niy nza nihwəti mbə mbəzli dikə dikə ni mbə ka Zhəwifəw, mba'a ghəshi banavə nefer shi kaa Yesəw. Kala dī ci

ghən tsa shi ghəshiy səvəri bazhə bazhə. Sa hazləni ghəshi va *ka Farisahi, vantaa ghəshi bantishi səvəri mbə ciki basəva tsa shi. ⁴³ Sa nzana dība fal tsa falshi ke ngəri ghəshi niy dī kaa fal tsa Hyala.

Kwəma gəzə Yesəw dza naa sla ngwəvəə dzəkən mbəzli

⁴⁴ Dza Yesəw ka gəzə kwəma zlanzlan, a kə na: «Favə tə ghwəy, ya wa ntsaa ndara nəfə tsa ciy, kaa ngəra kwətira ndara na nəfə tsa ciw. Aa banavə nəfə tsa ci kaa ntsaa ghwənikəra kwərakwə. ⁴⁵ Mba'a kə ndə naray, a ntsa va nay ntsaa ghwənikəra kwərakwə fa. ⁴⁶ Yənəy, nja wanj tsaa mbərə kaa mbəzli səəkəree tikə tə hidī. Vantaa ntsaa ndara nəfə tsa ci nzəy mbə kwəsli. ⁴⁷ War mba'a ndə favə kwəma gəzee, dza na kala dī fəti ghəci tiy, yən dza naa bānci fəti na tsee ghənəw. Sa nzanay, səəkəree ta basə ngwəvəə dzəkən mbəzli tə hidī niw, war ta mbəlishi səəkəree. ⁴⁸ Ma ntsaa zhinidfa ghən kala dī zləba kwəmee ghəciy, a ntsaa dzaa basə ngwəvəə dzəkən tība. Kwəma gəzee na dza naa sla ngwəvəə dzəkən ndə fəca dza hidiy kərə. ⁴⁹ Sa nzanay, nahwəti kwəma tarəvee gəzəkə lə bərceə tībaw. War kwəma Dirə tsaa ghwənikəra va na sava. Ghəci ka naa gəzara kwəma, ma kee gəzə ya na kee canshi kaa mbəzli nzə gwa'a. ⁵⁰ Kwəma gəzəwəy na va mənī nzəy, e sənay, kwəmaa dzaa bəŋwəy piy tsaa kədfi ma na. War

kwəma gəzəkəra Dirə dzee gəzə gwa'a tsəgha»
kə Yesəw.

13

Yesəw yabanshi shidshid mbəzli ta səfa ci

¹ Dzəghwa ki, sa tərə hi kwətij ta vici *mak-waghwa Pakə ki na, mba'a Yesəw sənay tsəgha, vəghwə tsa ci na sava səkəy na ta barvay ghəciy zlashi hidfi ni, ta dzay dzəmə ghwəmə dzəvəgha Dəy, kə. War mbə dī mbəzli ci tikə tə hidfi ni ghəci niy nza ki, war tsəgha ghəci mbə dīshi pa' tə kwa kərni vici.

² Ma hetihwer va na, mba'a kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci basəshi ta zəmə shiy, ghalabay *ndə jaka tsa Hyala fanambə kwəma nga dafa ta Yesəw mbə nəfə tsa Zhəwdasə, zəghwə Shimanjw Isəkariyətə na naci ki.

³ Ma na Yesəw na, aa sənay naci, sa nzana, ntsaa səkə vəgha Hyala ghəci, zhini ta zhəghəva ghəci dzaa zhəvəgha dība. Aa sənay a Hyala zlatanavə shiy gwanashi ngəci mbə dəvə ci, kə.

⁴ 'Wakəvə na kaf kafəy sati tə pi zəmə shiy, dza na kwərat səranti tsahwəti kwəbanj kən ghən ci laj bəvə kadibəl, mba'a pəhəti tətī ci. ⁵ Dza na nganə tivə yam kwa tasaw, mba'a ghati yabanshi shidshid mbəzli ta səfa ci li shi. Sadamtishi sadamtishi ghəci kaa shidshid shi va lə kadibəl tsa titi ci va.

⁶ Ma sa tsəhəy na tə Shimanjw Piyer ki, tsa' kə ta yabanci shidshid ci na: «A Ndə sləkəra,

a gha yabəra shidshidee, pə gha na? Əm, tifaaw!» kə Shimanjw. ⁷ Ma kə Yesəw na: «A Piyer, kadiw na gha di. Ma kwəma nata gha na yən məni sənzənvay, ka dza ghaa mbay favə nana diw. Ma kwa kwəma jəwəy, ta favə dza gha» kə Yesəw. ⁸ Ma kə Piyer na: «Am, awə, ya tsəgha nzəy, zləbatee na nee ghaa yabəra shidshid yaw» kə. Ma kə Yesəw na: «Ma ghənzə tsəgha, gha kala zləbati yən yabəra shidshid ghay, ə di ma gha kwəmavə ya nimaba shiy vəya» kə. ⁹ Ma kə Shimanjw Piyer sa gəzəkə Yesəw tsəgha na: «Ma ghənzə tsəghay Ndə sləkəray, ka dza naa nza war shidshidee shi dza ghaa yabəra gwa'a tsəghaw, wəzəba yabəra gha lə dividivishi, lə ghən tseyey gwa'a na» kə. ¹⁰ Ma kə Yesəw na: «Na ntsaa pishivay gwanata vəgha ci dəwdewəy, ka maw məndiy pi ghwəla gwanata vəgha ciw. War pəshanamti ma məndi shidshid ciy, mək na tsəgha. Ghwəyəy, dəwdew nza ghwəy. Nanzə kiy, ghwəy gwananjwəy na dəwdewəw» kə Yesəw. ¹¹ Sa nzana, mba'a sənay lə ntsaa dzaa nga dafa ti tifa mbə shi, va tsəgha gəzə na: «Ghwəy gwananjwəy na dəwdewəw» kə.

¹² Dza Yesəw sa kədiy na lə pi shidshid mbəzli ta səfa ci, mba'a zhanakən kwəbanj tsa ci, das nzəyəy tə pi zəmə shiy. Ma kə kaa ngəshi na: «Favə gəla kwəma məntənjwəy ya na ghwəy na? ¹³ Ghwəy də'wə ghən tsa ghwəy ka naa ni: “A Metər” pə ghwəy, zhini “A Ndə sləkənjəy”

pə ghwəy ni ngəra. Tsəgha ghənzə katanj ɓa, sa nzana, Metər tsa ghwəy yən, zhini Ndə sləkəŋwəy yən ɓa. ¹⁴ Njana nzana, yən Ndə sləkəŋwəy, zhini yən Metər tsa ghwəy, dzəghwa ka yaɓəŋwəy shidshid ghwəyee kiy, tsəgha ka ghwəy məməni kwa jipə ghwəy kwərakwə ki, ka yayabə shidshid ghwəy. ¹⁵ Kwal na sava citəŋwəy ya, ma nza ghwəy mbəə məni tsəgha kaa ghən tsa ghwəy njasa məntəŋwəy ya va kwərakwə. ¹⁶ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ndə ghəra sləni tsaa tanjəti ntsa gheranci na va sləni tifa tə dikəw, ka mbə ntsa ghwəni məndiy tanjəti ntsaa ghwəni tə dikəw, ava tsəgha na. ¹⁷ Sana sənzenvay, a ghwəy sənata kwəma va gwa'a. Mbəzli təfanatishi Hyala miy dza ghwəy nza, ghwəy kə fəti ghən ta məni nzə.

¹⁸ Ya tsəgha nzəy dzəkən ghwəy gwanəŋwəy gəzee kwəma vaw. E sənashi nefer ni təratee va mbəzli. Əy ma diba na, wəzəɓa nza na mba'a kwəmaa gəzəva va mbə zliya dzəghwata kwa na. Saa ni va: “Ntsaa zəmə ghəy dafa li kwa kwakwa tsa kwətij tsa zhiniy məniy ka ndə ghəra tsee” kə, kə məndi. ¹⁹ Ə gəzanwəy ya sənzenvanata ghala vici va ghwəla ta məniva. Sa ka shi va mənishi kiy, ma nza ghwəy mbəə sənay, yən na ntsa nzee ghəci, pə ghwəy. ²⁰ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ma ntsaa zləɓavə ntsa ghwənay yay, yən də'wə ghən tsee na sa zləɓavə

13:15 13:15 1Zhnj 2:6; Flp 2:5; 1Pi 2:21   **13:16** 13:16 15:20; Mt 10:24   **13:17** 13:17 Zhk 1:25   **13:18** 13:18 Cem 41:10; Zhnj 17:12   **13:19** 13:19 8:24; 14:29; 16:4   **13:20** 13:20 Mt 10:40

na va kwərakwə. Ntsaa zləbavəra na, ntsaa ghwənəkəra va na sa zləbavə na kwərakwə fa» kə.

*Yesəw lə Zhəwdasə tsaa dza vaa nga dafa ti
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)*

²¹ Ləy hwəm sa gəzəkə Yesəw kwəma va tsəgha na, mba'a məhərli ci səta. Ga' ghəci ta gəzə kwəma, a kə na: «Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, a tsahwəti ndə mbə ghwəy kwətinjəy, ta nga dafa dza na tə ya, ta kəsəra məndi» kə. ²² Mba'a mbəzli ta səfa ci ghati nighəva kwa jipə shi, ka dəfəw kwa jipə shi nda dzəkən tsama mbə shi gəzə Yesəw kwəma va. ²³ Mbə mbəzli ta səfa ci va kiy, a ntsa dī na niy nza tifa vəgha. ²⁴ Ga' Shimanjw Piyer ta mələ'wə gəzanci kaa ntsa dī Yesəw va lə mətə, a ghəci dəw kwəma va və, nda dzəkən tsama ndə mbə shi gəzə na kwəma va. ²⁵ Dza ntsa va kwərakwə ki, kət kətəghəvay dzəvəgha Yesəw, ka dəw, a kə na: «A Ndə sləkənəy, tsama ndə na savaa?» kə. ²⁶ Ma kə Yesəw na: «Kadiw, avee taa nga pej ta mbəzə er dzəti ta bānci kaa ndəy, ntsa dzee vaa bānciy, ghəci na» kə. 'Wakəvə na, ba'wə ngavə pej ki, dza bəkə mbəzəvə er ti, tsan bānavə kaa Zhəwdasə, zəghwə Shimanjw Isəkariyətə. ²⁷ War sa bəvə Zhəwdasə pej tsa va tsəgha na, gwa'a, mba'a ndə jaka tsa Hyala dzay dzəmbə nəfə tsa ci. Ma kə Yesəw ngəci ki na: «A Zhəwdasə, ca mbata gha tanjan, mənī kwəma tarə gha va mənī nzə!» kə. ²⁸ Dzəghwa hashi, mbəzli nza ghəshi li shi mbə zəmə shiy hashishi,

ntsaa sənay tifa nda tawa gəzanci na kwəma va tsəgha ngəciw. ²⁹ Ma kə zəzə kwəma nihwəti mbəzli mbə shi na: «Nda sa nzana va, Zhəwdasə ntsa fə ghəshi gəna və, na gəzanci Yesəw a ghəci dza ta pa shi di ghəshi ta kwəma *makwaghwa Pakə, aw na, a Zhəwdasə bənsi nihwəti shiy kaa mbəzli ka ndərma bərkee shiki» kə ghəshi. ³⁰ Ma Zhəwdasə naci ki, war sa bəvə na peŋ tsa nganati Yesəw vaa dzəti dəvə ci tsəgha na, nza'jəw del səvəriy. Pi həvir na ghalaba.

Yesəw gəzanshi nahwəti kwəma 'war'war na kaa mbəzli ci ta nəw ghəshi

³¹ Ma sa səvəriy Zhəwdasə ki, ma kə Yesəw kaa niy tərmbə mbəzli tifa ki na: «Nana kiy, a dikə tsa mənəe yən Zəghwə yakə ndə ngəri cikəvəriyay tə ngwəla, mba'a məndi sənay dikə tsa Hyalaa səvəri mbə ya diba. ³² Njana nzana mba'a dikə tsa Hyala citəvay səvəri mbə ya tsəgha kiy, ta citəpə dikə tsee yən Zəghwə nəzə dza Hyalaa dzaa səvəri mbə də'wə ghən tsa nəzə, sənənvanata, ka dzaa nzay nzaw. ³³ A ndərazhi ya, vəghwə jəwə tsətə tərə nəzəy tsa ghwəmmə lə ghwəy. Ma ləy hwəm jəwəy ta palara dza ghwəy. Avee taa zhiniy gəzanwəy kwəma nja kwəmaa niy gəzəhwee va kaa *ka Zhəwifə diba, sa niy nə ya va ngəshi: “Ka dza ghwəy mbay tsəhəŋwəy tə pətsa dzee vaa dzaw” pən.

³⁴ Sana sənənvanay, avee taa gəzanwəy nahwəti kwəma 'war'war na, nza ghwəy mənə: Dim ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy. Njasa diŋwəy ya

vay, tsəgha pə ghwəy di ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy kwərakwə. ³⁵ Mba'a a pə ghwəy di ghən tsa ghwəy tsəghay, ghalaba na ta sənay dza məndi, mbəzli ta sədfe nza ghwəy, kə məndi» kə Yesəw.

Yesəw mbə gəzə vərəslə tsa dza Piyer ta vərəslə

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Dzəghwa Shimanjw Piyer ka dəw kwəma va Yesəw, a kə na: «A Ndə sləkəŋəy, kwəma dza gha ta dzaŋa baya?» kə. Ma kə Yesəw ki na: «Ta dzara dzee, pətsa dzee va ta dzətiy, ka dza gha nəwvəraa dzəti nana diw. War kwa kwəma dzaa nza» kə Yesəw. ³⁷ Ma kə Piyer na: «Wa shiy mənishi nə gha: “Ka dza gha nəwvəra nana diw!” pə gha kia? Gwa'a gwa'a gwəmantəvaree ta ndəghə ya kwəma gar məti ndə mbə na na, war yaŋ, pən taa ni, tə mbərkə kwəma gha» kə. ³⁸ Ma kə Yesəw na: «Zlata nava kwəma di! Kataŋ gwəmantəvaŋa gha sana ta zləba ya məti tə mbərkə kwəmee na? Ə gəzaŋee, ta na navay, tsəgha na, ndatsə ka ngələkə gha way, gha zhənti vərəslə: “Sənay tsava ndə yaw, sənay tsava ndə yaw” pə gha, mahkan sədfe» kə.

14

Yesəw na kwal tsaa dzaa bəghə ndə dzəvəgha Hyala

¹ A kə Yesəw kaa mbəzli ta sədfe ci na: «Ka dza her ghwəy ma, banavəm nefer ghwəy

kaa Hyala, mba'a ghwøy ndara nefer ghwøy difa. ² Ma mē ghwēmē kēghi tsa Dirøy, dān na pi nzøy mēba. Ta dzara dzee dzēmē ta gwēmantəjwøy pi nzøy. Mee kala pi mēba tsəgha nzay, ka dzee gəzanwøy na: “Ta dza dzee ta gwēmantəjwøy pi” pənəw. ³ Ma sa kee dza mba'ee dzēmē gwēmantəjwøy pi gwa'a kiy, ma nzee zhəghəvaa zhəkə ki, ta pəməjwøy dzēmēə dzəti pətsa dzee vaa nza. Ta mbə ghwøy nzøy kwərakwə vəghee tə pətsa nzee. ⁴ A ghwøy sənay kwal tsaa dzaa dzəti pətsa dzee va kwərakwə» kə Yesəw.

⁵ Ma kə Təmasə na: «A Ndə sləkəpə, a sənay ghøy dzəti pətsa dza ghaw na, njaa njaa ka ghøy sənay kwal nə gha shəka?» kə. ⁶ Ma kə Yesəw na: «Yən na kwal tsa katanj tsa, sa dza mbəzliy kwəmavə piy tsaa kədi ma kwa. Tsahwəti ndə tifa dzaa tsəhə vəgha Dirə Hyala mē ghwēmē, kala war dzar kweyew. ⁷ Mba'a pə ghwøy sənara kiy, ta sənay Dirə dza ghwøy dza ghalaba kwərakwə ki. Ya sana sənənvanata tala na, a ghwøy nay, mba'a ghwøy sənay» kə Yesəw.

⁸ Ma kə Fəlipə na: «A Ndə sləkəjəy, citəjəy Didi tsa va, war məkəjəy dza navaa nza tsəgha» kə. ⁹ Ma kə Yesəw ngəci na: «Njaa pə ghaa Fəlipəə? Mbəradzəmmə ghwəmmə lə ghwøy na, kala sənara gha na? A sənay ma gha, ntsaa nara na, aa nay Didi, pə gha shəkəna? Njaa njaa ka gha zhiniy gəzə na: “Citəjəy Didi tsa va” pə

gha diba kia? ¹⁰ Wa ə zləbati ma gha kwəma nza tsa nza na, yən na mbə Dirə, Dirə kwərakwə na, mbə ya ghəci na? Kwəma nja sa kee naa gəzanjwəyəy, vəya də'wə ghən tsee səəkə naw. Ma shi mənəe vay, Dirə mənishi na mbə ya, sa nzana mbə ya ghəci. ¹¹ Zləbatim kwəma gəzanjwəy ya va, sa nə ya va: “Ka ndə kwətinj məninjəy ghəy lə Dirə, mbəya ghəci, dzəghwa mbee kwərakwə” pən. Kala tsəgha na, mba'a ghwəy zləbati tə mbərkə sləni ghəree na tala tala.

¹² Ə gəzanjwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ntsaa ndara nəfə tsa ciy, ta ghəra sləni dza na njasa ghəree na. Zhini tərənjbə na ci va sləni dza naa ghərahwə dzaa nza diba. Sa nzanay, ta dzara dzee dzəvəgha Dirə. ¹³ Ghaləba ki ya niməba shiy dza ghwəy dī dəw lə slən tseyey, ta ndanjwəy shi dzee dza. Ta mbee cinti njasa nza dikə tsa Dirə kaa mbəzli. ¹⁴ War mba'a pə ghwəy dəw shiy vəya mbə slən tseyey, ta məninjwəy shi dzee» kə Yesəw.

Yesəw gəzəpə kwəma *Safə tsa Hyala tsa dza naa ghwəni səəkə kaa mbəzli

¹⁵ Ma kə Yesəw diba na: «War mba'a pə ghwəy dītəra tsərtsəy, ta dī fəti dza ghwəy ta kwəma gəzanjwəy ya. ¹⁶ Ta cə'wə dzee dza va Dirə a ghəci ghwənəkəvənjwəy tsahwəti ndə ta kəətinjwəy, Safə tsa ci dəwdəw tsa. Ma nza

---

14:10 14:10 3:35   **14:11** 14:11 5:18, 36; 10:37-38   **14:13**
 14:13 15:16; 17:1   **14:15** 14:15 14:21, 23; 15:10; 1Zhj 5:3; 2Zhj
 6   **14:16** 14:16 7:39; 14:26; 15:26; 16:7, 13; 20:22; 1Zhj 3:24;
 4:13; SləniKY 1:4; 2:4

ghəci nzəy tifa lə ghwəy ya pa hwəmba. ¹⁷ Safə tsaa cipə na katanj na kwəma. Ma na mbəzli tə hidfi na nashi kiy, ka kwəmavə ghəshi, sa nay ma ghəshi mba'a sa sənay ma ghəshiw. Ghwəy ta na tsa ghwəy ghən kiy, a ghwəy sənay wəzə. Sa nzana ntsa mbə ghwəy ghəci, mbə nzəy ghəci jakəjakə lə ghwəy.

¹⁸ Ya tsəgha nzəy, ka dzee dzaraa zlanjwəy kwətinjwəy nja məzhititiw. Ta zhəghəva dzee zhikəə zhəvəgha ghwəy. ¹⁹ Kwa kwəma jəwəy, ka dza mbəzli tikə tə hidfiy naraw. Ghwəy na na ghwəy kiy, ta nara dza ghwəy dza. Sa nzanay, mbə piy nzee. Dzəghwa mbə piy ghwəy taa nza kwərakwə. ²⁰ Ghala pətsa va sa ka vəghwə tsa va tsəhəyəy, ta sənay dza ghwəy mbə Dirə nzee, mba'a ghwəy mbə ya, zhini yən na mbə ghwəy, pə ghwəy.

²¹ Ma ntsaa fəti ghən ta kwəma gəzəkee, dza na mba'a kəsəvə ka dfi fəti tiy, tsava ndə na saa dīra. Ta dfi ntsaa dīra dza Dirə kwərakwə ki, zhini tsəghee dzaa dfi ba. Ghalaba ki na, ta cinti ghən tsee dzee kaa tsava ndə» kə.

²² Ma kə tsahwəti ntsa har məndiy Zhəwdə, mbərəkəy Zhəwdasə Isəkariyətə na: «A Ndə sləkəpə, njaa njaa dza nava kwəmaa məniva dza ghaa citi ghən tsa gha kaa ngəjəy, ma nihwəti mbəzli tə hidfi na, kala dza ghəshiy mbay nanja nashi kia?» kə. ²³ Ma kə Yesəw na: «Ma ntsaa dīray, a ta kəsəvə kwəma gəzəkee, ka dfi fəti ti. Ta dfi ntsa va dza Dirə. Ghəy lə Dirəy, ta

səəkə dza ghəy və, ta nzəy ghəy lə kar ntsa va gwa'a. ²⁴ Ma na ntsaa dīra may, ka dī fəti na ta kwəma gəzə yaw. Kwəma nja kwəma nzee na mbə gəzə nzə sana favə ghwəyəy, kwəma gəzee də'wə ghən tsee naw, kwəma gəzə Dirə tsaa ghwənīkəra va tikə na sava.

²⁵ Ə gəzanjwəy ya shi va gwanashi, ghala vəghwə tsa nzee ghwəlara mbə ghwəy. ²⁶ Ləy hwəm shi vay, a Dirə dzaa ghwənīkənjwəy Safə tsa ci dəwdew tsa ta kəətiŋwəy. Ma nza ghəci bəniŋwəy kwəma va gwanata, ka zəzənjwəy nahwəti kwəma gəzanjwəy ya gwanata. ²⁷ Avee zlanjwəy mbə zərkə, zərkə tsee na sa ndanjwəy ya va. Njasa ka mbəzli tə hidī vaa bə kaa mbəzli bənjwəy ya tsee zərkəw. Ka dza her ghwəy ma, ka hazləni ghwəy ma. ²⁸ Njasa niy favə ghwəy va yən gəzanjwəy: “Ta madī dzee dzara, nanzə kiy, ta zhini dzee zhəghəvaa zhəkəə dzəvəgha ghwəy” pən niy niy, mba'a pə ghwəy dīra na, ta vəshi dza ghwəy tərənjw, sa dzee ta dzaa dzəvəgha Dirə. Sa nzanay, a Dirə tanjətəra tə dikə. ²⁹ Ə gəzanjwəy ya kwəma va sana ghala nanata di. Ma sa ka na mənta ki na, nza ghwəy mbəə zləbavə kwəma va. ³⁰ Ka zhinee gəzəhwə kwemer lə ghwəy ghwəla dāŋ dānjəw, sa nzanay, mbə səəkə na mazə tsaa sləkə hidī ni. Bərzi vəə dzəkən yaw. ³¹ Ya tsəgha nzə kiy, wəzəba sənay mbəzli tə hidī gwanashi, e dī Dirə tərənjw, mbə mənī shi gəzara na nzee gwa'a, kə ghəshi.

Satim dzamməm tikə!» kə Yesəw.

14:24 14:24 7:16   **14:26** 14:26 14:16   **14:27** 14:27 16:33;
20:19, 21   **14:28** 14:28 8:14   **14:29** 14:29 13:19   **14:30** 14:30
12:31   **14:31** 14:31 15:10; Mt 26:46

15

Yesəw na dəŋw fə tsa katarj tsa

¹ Ma kə Yesəw ɓa na: «Yən na dəŋw fə tsa katarj tsa. Dirə na, ndə za tsaa sləkə vəh fəhi va. ² Ma dəvəə dzaa yati ma ya, mbə dividiviy dzaa hashi tə ya gwa'ay, ta kəslamtishi dza Dirə səkwa tə ya. Ma naa dzaa yati ya dəvə na, ka na dza mba'a gwəmati slahə nava dəvə wəzə ki, nza ghənzə mbəə gwəməvə ya na wəzə na ya, taŋ na kwa taŋa va. ³ Ma ghwəy sana kiy, mbəzli gaga ni, gwəma gwəma ni, nza ghwəy gwanəŋwəy, tə mbərəkə kwəma ɓanavəŋwəy ya na. ⁴ Jakəŋwəyəm wəzə lə ya, njasa nzee va jakəjakə lə ghwəy. A ghwəy sənay kiy, ka mbə dəvə fəə yati ya kwətita, kala ghənzə tə dəŋw tsa pəsəta na va tiw. Ava tsəgha nza ghwəy kwərakwə ki, ka dza ghwəy mbəə mənti shiy dzaa fə shəndəkəə dzəti Hyala, ghwəy kala jakəjakə lə yaw.

⁵ Yənəy, yən na dəŋw fə, ghwəy na, dividivi tə ya. Ma ntsa jakəy lə yay, tsəgha nzee jakəjakə li kwərakwə, ta yati ya dza na ɗaŋ. Kala jakəŋwəy pə ghwəy lə yay, ka dza ghwəy mbay mənti ya namaba kwəməw. ⁶ Ntsaa kama jakəjakə lə yay, ta ndəghamti tsava ndə dza məndiy dza, njasa ka məndi vaa ndəghamti dəvə tə fə, sa ka məndiy slanti, nza ghwəlita. Ma gəla niva shəghwə dəvə fəə nza kiy, nahwəti kwəma shi tifa, kala ɓasəshi ta pəhə ghwə li shiw. ⁷ Mba'a

---

15:1 15:1 'Wəzh 10:1; Cem 80:9-12   **15:2** 15:2 Mt 3:10   **15:3** 15:3 13:10   **15:4** 15:4-5 6:56; 15:7, 10, 16; Rm 11:17-18; 2Kwər 3:5; 4:7; 1Zħj 2:6, 28; 3:6, 24   **15:6** 15:6 Mt 7:19   **15:7** 15:7 15:16

pə ghwəy jakəŋwəy lə ya, mba'a kwəmee nzəyta mbə ghwəy wəzəy, ghalaba na, dəwəm shiy ya nimaba shiy na shi dī ghwəy vəya gwa'a, ta kwəməvəshi dza ghwəy. ⁸ Sa ka ghwəy cikəvəri kwəma wəzə na məni ghwəyəy, ghalaba dza ghwəy nza ka mbəzli ta sədee karkar ni. Mba'a pə ghwəy mənti tsəghay, a mbəzli dzaa nay dikə tsa Dirə kwərakwə ki. ⁹ Ma yənəy, mbə dīŋwəy nzee njasa dīra Dirə va kwərakwə. Garəŋwəyəm tə dī tsa dīŋwəy ya va ya hwəmba. ¹⁰ Mba'a pə ghwəy dī fəti ta kwəma gəzəkəŋwəy ya məni nzəy, a ghwəy garəŋwəy tə dī tsa dīŋwəy ya va ya hwəmba dī naa gəzə. Njasa dee va fəti ta kwəma gəzara Dirə məni nzə, mba'ee garəda tə dī tsa Dirə va ya hwəmba.

¹¹ Ma gəzanwəy ya kwəma va tsəghay, ta mbə vəshee təhayŋwəy nefer ghwəy. Ma nza na ghwəy vəshi kərnīy yəmayvata kwərakwə ki. ¹² Ma nə ya kaa nee kwəma gəzanwəy ya, ta məni ghwəyəy: Dim ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy, njasa dīŋwəy ya va kwərakwə. ¹³ A ghwəy sənay, tsahwəti dī tība ndəə cikəvəri ka tanəti məti zləbati ndə tə mbərəkə madi-gahiyəw. ¹⁴ Ma ghwəy ki, mba'a pə ghwəy məni kwəma njasa gəzəkəŋwəy ya vay, madigahiraa gə ghwəy. ¹⁵ Ka dzee harŋwəy ka ghəradə sləni ghwəlaw. Madigahira dzee harŋwəy. Sa nzanay, ndə ghəra sləni tsa ndə na kar naa sənashi shi ka Ntsaa sləkəə mənīw. Ma ghwəy na na

---

15:8 15:8 14:13; 17:1   **15:9** 15:9 13:1; 5:18   **15:10** 15:10
 14:15   **15:11** 15:11 16:22, 24; 17:13; 1Zhnj 1:4   **15:12** 15:12
 13:34; 1Zhnj 4:11   **15:13** 15:13 10:11

ghwøyøy, cəke' banavəŋwøy ya shi citəra Dirə, va tsəgha harŋwøy ya ka madigahira. ¹⁶ Sanay, ghwøy təravəra naw. Yən na saa təravəŋwøy, ta nza ghwøy ka mbəzlee. A ndaŋwøyee sləni, nza ghwøy dza ta ghəra, nza sləni va mbəə dza kwa kwəma kwa kwəma ka kəəti mbəzli ta kwəməvə piy tsaa kədi ma. Ghalaba ki na, nza Dirə bəŋwøy ya nimaba shi dza ghwøy dəw və mbə slən tsee ki. ¹⁷ A nə ya kaa kwəma gəzaŋwøy ya ta məni ghwøy kiy: 'Dim ghən tsa ghwøy kwa jipə ghwøy, nə ya» kə Yesəw.

Ka di mətse kar Yesəw lə *mbəzli ta səda ci mbəzli tə hidīw

¹⁸ Ma kə Yesəw ba na: «Mba'a pə ghwøy nay kala di mətse ghwøy mbəzli tə hidīy, sənay tə ghwøy nee mətse na sa 'wa ghəshiy di ma, pə ghwøy. ¹⁹ Mba'a pə ghwøy niy nza jakəjakə lə mbəzli tə hidī ni nzay, ta di mətse ghwøy niy dza ghəshi nza, sa ka ghwøy nza ka mbəzli shi. Ma sa nzana ki, mba'ee təravəŋwøy, harkəvəriŋwøy səvəri mbə mbəzli tə hidī, mba'a ghwøy məniŋwøy ka shi ya nana, kala kama ghwøy jakəjakə li shiy, va tsəgha di ma ghəshi mətse ghwøy. ²⁰ Talay, njaa niy nə ya kaa ngəŋwøy shəka? E niy gəzaŋwøy: "Ndə ghəra sləni tsaa taŋəti ntsa ghəranci na va sləni tība tə dikəw" pən basa. War mba'a kə ghəshi niy di fəti ta kwəma gəzanshee nzay, tsəgha dza ghəshiy di fəti ta na ghwøy nza kwərakwə. Njasa niy sara ghəshi va ngəra'wøy, tsəgha dza

---

15:16 15:16 14:13; 15:7; 16:23-24; Mt 18:19; 1Zhj 3:22; 5:14-15; təra: Zhj 6:70; 13:18   **15:17** 15:17 13:34   **15:18** 15:18 7:7
15:20 15:20 13:16

ghøshiy sanwøy kwørakwø ßa. ²¹ Kwøma dza ghøshi vaa mømøni tsøgha na læ ghwøy gwa'a kiy, war tø mbørkee dza naa nza. Sa sønay ma ghøshi ntsaa ghwønükøra. ²² Kalaa niy sækøree nza, kalaa niy gøzanakøshi kwømee nzay, ka nza føti vø shi nzaw. Njana nzana mba'ee gøzanakøshiy, kwal vø shi ta ßanti føti køn ghøn shi mbø kwøma va ghwølaw. ²³ Ya wa ntsaa ði ma møtsø yay, møtsø Dirø na sa ði ma na kwørakwø. ²⁴ Mbala kalaa sækøee mønti sløni dimødimø na mbø shi, sa sækø ma ghøshiy nay tsahwøti ndøø mbata mønti nzay, ka nza føti vø shi ya jøw nzaw. Njana nzana nana ki, mba'ee ghøratl sløni va tsøgha, mba'a ghøshi nata njasa nzana, zhini tapø ghøshi ta ði ma kwøma ghøy læ Dirøy, a føti vø shi. ²⁵ A mønta nava kwøma tsøgha, ta mbø kwømaa niy tsaslitl møndi va mbø zliya kwøma shi pøhøpøhø naa dzøghwata kwa. Ma kø møndi niy niy: “A kwøma møntee tibaw na, gwøravø møndi kala ði ma møtsee, kø” kø møndi niy niy.

²⁶ Ta sækø dza ndø køätinjwøy tsa va, sækø va Didi dzee vølijwøy. Ghøci na Safø tsaa cipø na katanj na kwøma, vøgha Didi sækø na. Sa ka na sækøyøy, ta ndøgha føti dza na tø ya. ²⁷ Ghwøy kwørakwø kiy, ta ndøgha føti dza ghwøy tø ya. Sa nzana, kwasøbee ghwøy niy nza ghala ghava kwømee pa' sønznva.

15:21 15:21 16:3   **15:22** 15:22 9:41   **15:23** 15:23 Lk 10:16;
 Zhj 5:23; 1Zhj 2:23   **15:24** 15:24 5:36   **15:25** 15:25 Cem 69:5;
 35:19   **15:26** 15:26 1:15; 5:36; 14:16; 1Zhj 5:6-9   **15:27** 15:27
 1:14; SløniKY 1:8; 1Zhj 1:2; 4:14

16

¹ A gəzanjwəy ya kwəma va, vantaa təhwəni tsatənjwəy, mba'a ghwəy zlata nəw kwəmee taa nza. ² Ghalabay, ta bantənjwəy dza *ka Zhəwifə səvəri mbə ciki basəva tsa shi. Mbə zəzə kwəma shiy, sləniy gwəraa təbə kwa kwəma Hyalaa mənti ghəy, dza ghəshiy ni, sa ka ghəshi bəkwənjwəy. ³ Va wa dza ghəshiy məni shi va tsəgha kiy, sa nzana, kala sənay Dirə ghəshi, kala sənara ghəshi na. ⁴ Avee gəzamtənjwəy shi va sanata, ma sa ka ghəshi madishi ta məni kwəma tsəgha na va ki na, nza ghwəy zəzəvə: “Wa a Yesəw niy gəzanjəy kwəma shi ni sham” pə ghwəy taa ni» kə Yesəw.

*Sləni dza *Safə tsa Hyala ta ghəra*

«Va wa niy gəzanjwəy mee kwəma va ghala kwatanatay, sa niy nzana ghwəlaree tikə mbə ghwəy di. ⁵ Nana kiy, ta madī dzee dzaraa dzəvəgha ntsaa ghwənikəra. Ndə mbə ghwəy dəw na: “Kwəma dza gha ta dzaa?” kəw. ⁶ War nefer ghwəy shiy slashi va kwəma va, sa gəzəkənjwəyee tsəgha. ⁷ Na katanj naa gəzanjwəy ya, va ghwəyəy, wəzəba dzaree na. Kala dzara pənəy, ka dza ntsaa dza vaa kəətənjwəy səəkəyəw. Mba'a pən dzaray, ta ghwənikənjwəy dzee. ⁸ Ma sa ka na səəkəy kiy, ta cintishi kwəma məni ghəshi jikir na dza na kaa mbəzli tə hidī, mba'a cintishi na tidid na kwəma, zhini mba'a cintishi ngwəvə Hyala. ⁹ A *Safə tsa Hyala dzaa

---

16:2 16:2 9:22   **16:3** 16:3 15:21   **16:4** 16:4 13:19   **16:5**
 16:5 8:14   **16:6** 16:6 16:22   **16:7** 16:7 14:16   **16:8** 16:8
 SləniKY 24:25   **16:9** 16:9 2:23; 5:38; 6:36, 64; 7:5; 10:26; 12:37

cintishi kwəma məni ghəshi jikir na, sa nzana kala ndara nəfə tsa shi ghəshi. ¹⁰ A Safə tsa Hyala dzaa cintishi na tidid na kwəma, sa nzana mba'ee dzaa dzaraa dzəmə ghwəməə dzəvəgha Dirə, kala dza ghwəy nara ghwəla. ¹¹ A dzaa cintishi ngwəvə Hyala, sa nzanay, a Hyala kəsəy mazə tsaa sləkə hidfi ni lə fəti tə ngwəvə nzə.

¹² Daŋ na nihwəti kwemer vəya ta gəzaŋwəyshi nanzə kiy, nana di na ka gəzaŋwəyshi yaw. Ka dza ghwəy mbəə favəshi nana diw. ¹³ Ma dzaa nza ghala pətsa dza Safə tsa Hyala va cipə na katanj na kwəma səəkəyəy, nza bəniŋwəy sənata na katanj na kwəma gwanata. Sa nzanay, kwəma di na njasa təkəti na dza naa səəkə ta gəzəw. Gwanata tsa kwəma favə na dza naa gəzaŋwəy, ka gəzaŋwəy kwəma shiy dzaa səəkə ta məniva kwa kwəma. ¹⁴ Ta ci dikə tsee dza na njasa nzana. Sa nzanay, kwəmee dza naa bəvə ta səəkə ghəciy gəzaŋwəy. ¹⁵ Ya nimaba shiy na shi va Dirə gwa'ay, shi ya na ghəshi. Va tsəgha nə ya kiy, kwəmee na sa dza Safə tsa Hyala vaa bəvə ta səəkə ghəciy gəzaŋwəy, pən» kə Yesəw.

Mbəzli tifəmmə ni

¹⁶ Ma kə Yesəw difa na: «Kwa kwəma jəwəy, ka dza ghwəy naraw. Ma ləy hwəm hi jəw difay ta zhini dza ghwəy nara» kə Yesəw. ¹⁷ Dza nava kwəma mba'a səəti nihwəti mbəzli mbə *mbəzli ta səd'a ci, mba'a ghəshi 'wati d'əd'əw kwəma

kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «Kwəma ka waa na di ntsa na gəzəmmə nə na: “Kwa kwəma jəwəy, ka dza ghwəy naraw. Ma ləy hwəm jəw dibay, ta zhini dza ghwəy nara” a kəa? Zhini ba na: “Sa wanay, sa dzee dzaraa dzəvəgha Dirə” a kə. ¹⁸ Njaa di “Ləy hwəm jəw” tsa vaa gəzəa? Favə gəla kwəma va ghwəmmə, nda njaa di na gəzəw» kə ghəshi.

¹⁹ Mba'a Yesəw sənay mbə di dəw kwəma na ghəshi və, kə. Ma kə kaa ngəshi na: «Kwəma gəzanjwəy ya va nə ya: “Kwa kwəma jəwəy, ka dza ghwəy naraw. Ma ləy hwəm dibay, ta zhini dza ghwəy nara” pən. Va tsəgha dədəw ghwəy, kwa jipə ghwəy na? ²⁰ Ə gəzanjwəy ya, ta na navay, tsəgha na, a ghwəy dzaa nay ma, ghwəy mbə tihwəni, ka ngəlvə. Ma va mbəzli tə hidfi nashi ki na, mbər nava vici dzaa mbəərətə ka vici kwa vəshi. Ma ghwəy na ghwəy ki na, war tifəmmə. Ma taa nza ki na, mbər ka vəshi nzəy tifəm tsa ghwəy va dzaa mbəərəy. ²¹ Nay ghwəy tsəy, mba'a kə vici ya mali lə hwər kətikəvata ndəkwə ndəkwəy, kar imbə 'wəshiy nza tə miy nzəw. War tifəmmə ka naa nza, va zəzə vici ngəra'wə tsaa dza vaa səkəkə dzəkən. Ma sa ka na dza baw, yata kiy, gwa'a nza'jəw dənjwəzl, ka naa zamti ghən ta ngəra'wə tsaa səkəkə va kən, kwataka va vəshi mbə nəfə nzə ta zəghwə yakəghwa na vaa dzəti hidfi. ²² Ava tsəgha nza ghwəy sana sənənva kwərakwə ki, war titifəmmə. Ə na na nzana kiy, ta zhini dzee səkəkə nanjwəy. Ghalabay, ta təhəshi dza nefer ghwəy va vəshi tərənɟw tərənɟw. Ndə tifa

dzaa mbay bəhwə nava vəshi mbə nefer ghwəy ghwəla tepəw.

²³ Sa dza vəghwə tsa gəzanwəyee tsaa mənıy kiy, shi dza ghwəy zhınıy dəw vəya tıba ghwəlaw. Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, war ta bənwəy shi dəw ghwəy dza Dirə dza ya nımafa shiy na ghəshi, dəwshı ma ghwəy lə slən tsee. ²⁴ Pa' sanay, dəwhwə shiy ghwəy lə slən tsee dıw. Dəwshım və, ta ndanwəy shi dza ghwəy vaa dəw və dza na. Nza vəshi ghwəy mbə kərkəta» kə Yesəw.

Mıydala na Yesəw dzəkən shi tə hıdı

²⁵ Ma kə Yesəw dıba na: «Ma kwemer gəzanwəy ya va gwanashiy, war dzar kwa fı kwa fı gəzanwəyshee. Ma ta nza kı, sa dza tsahwəti vəghwə tsa vaa səəkəyəy, ka dzee zhınıy gəzanwəy kwəma dzar kwa fı ghwəla teepəw. Kwəma kən Dirə dzee gəzənwəy səvəri bazhə bazhə. ²⁶ Ghala tsava vəghwə sa ka na səəkəyəy, ghwəy də'wə ghən tsa ghwəy dza naa dəw shi dı ghwəy va Dirə mbə slən tsee. Ka nə ya, e dzaa cə'wənwəy shiy və, pənəw. ²⁷ Sa nzanay, mbə dınwəy na Dirə də'wə ghən tsa ci. Mbə dınwəy na sa nzana mba'a ghwəy dıtəra, ka zləbati səəkə və səəkee, pə ghwəy. ²⁸ Vəgha Dıdı kafee, mba'ee səəkəraa dzəti hıdı. Sənzənva kiy, ta madı dzee tə hıdı, ta dzaraa dzəvəgha Dıdı» kə Yesəw.

²⁹ Ma kə mbəzlı ta səfa ci na: «A Ndə sləkənjəy, nana kiy, kwəmaa na gəzənjəy gha na bazhə bazhə, kala kwəma lə fı mbə. ³⁰ Nana gha

ghøy sənay, nahwəti kwəma tifa kala sənata ghaw, pə ghøy. Ya ə di ndə dəw kwəma va ghay, ka ndə gha madi ta dəw kwəma va na, gha sənanti kwəma di na va dəw. Va tsəgha zləbati ghøy vəgha Hyala səəkə gha katan, pə ghøy» kə ghəshi. ³¹ Ma kə Yesəw na: «Əy zləbati ghwəy nana kiw? ³² Ə gəzanwəyee, a tsahwəti vəghwə dzaa səəkə, ya tsəgha nzəy, a vəghwə tsa va tsəhəy. Ta ndaniwəy dza ghwəy kwətin kwətin gwanawəy ka dzanwəy dzakə ghyeghyer ghwəy, mbərəkə ghwəy zlara kwətira. Nanzəy e sənay kwətira dzee nzaw. Ghøy lə Dirə dza naa nza. ³³ Ma kwəma gəzanwəy ya va gwanatay, ta mbə ghwəy nza lə zərkə mbə nefer ghwəy, sa jakənwəy ghwəy lə ya nə ya. E sənay, ta sa ngəra'wə dza ghwəy va mbəzli tə hidī. Ya tsəgha nzə kiy, dīkəwanwəy tə ghwəy tərənw. Na nee ta na tsee ghən kiy, e təfanakən kaa shi tə hidī gwa'a gwa'a, miydalaa mənəe» kə Yesəw.

17

Njasa cə'wə Yesəw ta mbəzli ta səfa ci

¹ Ma ləy hwəm sa gəzanti Yesəw kwemer va gwa'a gwa'a tsəgha ki na, dza na kaf kafəti kwəma ciy dzəta ghwəmə. A kə na: «A Di, nana kiy, a vəghwə tsee tsəhəy. Citi njasa nza dikə tsa mənəe, yən Zəghwə gha, ta mbee ci tsa gha dikə njasa nzana kwərakwə. ² Gha kiy, a gha

---

16:32 16:32 Zak 13:7; Mt 26:31, 56   **16:33** 16:33 7:7; 14:27; 1Zhnj 5:4   **17:1** 17:1 2:4; 11:4; 12:16, 23, 41; 13:31-32; 14:13; 15:8; 16:14; 17:10, 22, 24   **17:2** 17:2 3:35; 5:24; Mt 28:18

ndara bərciy dzəkən mbəzli tə hidfi gwanashi, ta mbee bənsi piy tsaa kədi ma kaa mbəzli fambəra gha mbə dəvee gwanashi. ³ Ma piy tsaa kədi ma tsa kwəməvə ghəshi vay, sa sənəŋa ghəshi ka Hyala kwətīŋa, katanj, mba'a ghəshi sənay, Yesəw *Kəristəw na ntsa ghwənīkə gha, kə ghəshi. ⁴ Gwa'a cintee dikə tsa gha njasa nza na kaa mbəzli tə hidfi. Dza mba'ee kədfanti ghəra sləni ndara gha ta ghəra nzə tikə gwa'a. ⁵ Nana kiy Diy, zhanavəra dikə tsee va niy nzee mbə kwa kwəma gha, ghala pətsaa niy nza ghwəm ghwəlam lə gha hidfi ghwəla ta 'wa ngava.

⁶ Gwa'a cantəŋee kaa mbəzli tərakəvəri gha va səvəri mbə mbəzli tə hidfi, mba'a gha ndarashi. Mbəzli gha niy nza ghəshi ka shi gha, dza mba'a gha ndarashi mbə dəvee. Mba'a ghəshi diti fəti, ka məni kwəma gha ki. ⁷ Sənzənva kiy, gwa'a sənay ghəshi, ya nimaba shiy na ni ya shi kwəməvee na, va gha səəkə ghəshi, kə ghəshi. ⁸ Sa nzana mba'ee gəzanshi kwəma gəzara gha ngəshi, mba'a ghəshi zləbavə kwərakwə. Mba'a ghəshi sənay katanj, vəgha gha madee ta səəkə tikə, kə ghəshi, mba'a ghəshi zləbati ghwəni tsa ghwənīkəra gha va mbə nefer shi.

⁹ Va tsəgha cə'wəŋee ti shi, a gha kəətishi. Cə'wəŋee ta na mbəzli tə hidfi gwanashiw, war ta ni ndara gha va mbəzli mbə dəvee cə'wəŋee, sa nzana mbəzli gha ka shi gha ghəshi. ¹⁰ Ya wa ni ya shi vəya gwa'ay, shi gha na ghəshi.

Ni gha shiy gwanashi kwørakwø ßa na, shi ya ghøshi. Søvøri mbø kwøma shi sønay møndi dikø tsee. ¹¹ Yøn kiy, ntsa tikø tø hidfi ni nzee ghwølaw, ta dzaraa dzøvøgha gha dzee sana. Ma ghøshi na nashi kiy, tikø na ghøshi lø nzøy tsa shi. A Didi tsa ðewðew tsa, ndøghwøtishi wøzø lø børci mbø sløn tsa gha va ndara gha. A ghøshi mbøø jakøti ghøn tsa shi lø miy tsa shi, ta nza ka mbøzli kwøtiñ ni, njasa nza ghwøm va sønzenva kwørakwø. ¹² Ma yøn mbø nzøy tsa nzøyñøy ghøy li shiy, ndøghwø niy ndøghwøshee lø børci sløn tsa gha va niy ndara gha. E ndøghwøtishi, tsahwøti ndø tifa mbø shi mba'a zay ya kwøtiñøw. War tsaa niy dza vaa zay, ta mbø kwømaa niy tsasliti møndi va mbø Zliya gha mbøradzøø mønata. ¹³ Sana kiy, ta dzara dzee dzøvøgha gha. Ø gøzamtee kwøma va gwa'a ghala yøn tikøra tø hidfi ni. A nefer shi mbøø tihøshi paf lø vøshee. ¹⁴ E gøzanshi kwøma gha. Dzøghwa kiy, kala ði ma møtsø shi mbøzli tø hidfi ni, sa kama ghøshi jakøjakø li shi, njasa nzee va kwørakwø, kala jakøva ma lø mbøzli tø hidfi ni. ¹⁵ Cø'wøñee a gha søøkøø ßantishi tikø tø hidfiw. Ta mbø gha ndøghwøtishi va *ndø jaka tsa shi cø'wøñee. ¹⁶ Njasa nzee va, kala jakøva ma lø mbøzli tikø tø hidfiy, tsøgha ghøshi kwørakwø. ¹⁷ Ø pø gha zhøghøtishi, ka mbøzli gha katanj katanj ni, lø kwøma gha va katanj na. ¹⁸ Ø ghwønashøe dzømbø mbøzli tø hidfi, njasa

---

17:11 17:11-12 6:39; 13:18; nza ka mbøzli kwøtiñ: 10:30; 17:21-23; Gal 3:28 **17:13** 17:13 15:11 **17:14** 17:14 7:7; 8:23 **17:15** 17:15 Mt 6:13; 2Tes 3:3; 1Zhnj 5:18 **17:18** 17:18 20:21

ghwənikəra gha vaa dzəti hidfi kwərakwə. ¹⁹ Lanj bəvee ghən tsee mba'ee ndaŋa ti shi, ta mbə ghəshiy nza ka mbəzli gha katanj ni kwərakwə.

²⁰ Mbə cə'wə cə'wəŋee na dibay Didiy, war ti shi kwətishi gwa'a tsəgha cə'wəŋeyew, lə ta nihwəti mbəzliy dzaa ndara nəfə tsa shi tə mbərkə kwəma dza ghəshiy gəzanshi cə'wəŋee gwa'a. ²¹ A Di, ə cə'wəŋee, məntishi ka mbəzli kwətiŋ. Mba'a ghəshi jakəshi lə ghwəm, njasa nza gha va jakəjakə lə ya, tsəghee lə gha kwərakwə. Kəətitishi a ghəshi jakəti ghən tsa shi, nza mbəzli tə hidfi mbəə sənay, gha ghwənikəra na, kə ghəshi. ²² E banavəshi dikə tsa ndara gha va kwərakwə, a ghəshi mbəə nza ka ndə kwətiŋ, njasa nza ghwəm va lə gha sana ka ndə kwətiŋ. ²³ Yən na, mbə shi, gha na mbə ya, tsəgha. A ghəshi mbəə mənishi ka ndə kwətiŋ tsəgha slar slar. Ma tsəghay, a mbəzli tə hidfi dzaa sənay, gha ghwənikəra na. Ava gha mbə dīshi, njasa dīra gha va, kə ghəshi taa ni.

²⁴ A Didi, mbəzli niy, gha ndarashi na, e dī ghəshiy nza vəghee, tə pətsa dzee ta nza kwərakwə, ta mbə ghəshiy nay dikə tsee. Dikə tsa ndara gha, sa nzana mba'a gha dītəra ghala hidfi ghwəla ta gha ngava. ²⁵ A Didi tsa nəw kwəma lə kwal tsa nzə, gha sənəzvay sənəŋa mbəzli tə hidfiw. Yən na nee kiy, e sənəŋa. Dzəghwa mba'a mbəzlee ni sənay, gha ghwənikəra na, kə ghəshi. ²⁶ E citəŋa kaa ngəshi, ta zhini dzee mətsəhə ciŋa ngəshi dība.

Ta mbə dī tsa dīra gha vaa tahanayshi nefer shi paf kwərakwə. Mbə shee taa nza də'wə ghən tsee ghalaba kwərakwə ki» kə Yesəw.

18

Njasa kəsə məndi Yesəw

¹ Ma sa cə'wəti Yesəw cə'wə va kiy, mba'a ghəshi madishi lə *mbəzli ta səda ci, ka tanə dzəvəri tə həl tsa har məndiy Kedərən. Ma pəriβa tanj həl tsa va na, mba'a tsa pəriβa. Dza kar Yesəw lə mbəzli ta səda ci mba'a ghəshi dzəghwashi kwa tsa va. ² Ma Zhəwdasə, ntsaa ngati dafa va ta kəsə Yesəw kwərakwə na, mba'a sənay pətsa va, sa sənabəshi ghəshi mbə dzəghwa.

³ 'Wakəvə kar Zhəwdasə lə ka sawji mba'a ghəshi madishi lə mbəzliy ndəghwə *ciki Hyala ghwənashi mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, ghəshi lə *ka Farisahi. War pəhəpəhə ghaa nashima lə shi mbəz shi, mba'a gərkəwahi lə shehwer, gi'wə gi'wə ghwə ti shi və shi ta dividivi shi. ⁴ Ma Yesəw naci ki na, mba'a sənata kwəmaa dzaa mənivaa dzəkən ghala kwatanata. War sa tsəhəshi ghəshi kwa tsa va na, dza Yesəw kət kətəghəvay dzəvəgha shi, ka dəw və shi, a kə na: «A ntsa pəla ghwəya?» kə. ⁵ Ma kə ghəshi na: «Yesəw ndə ka Nazaretə» kə ghəshi. Ma kə Yesəw na: «Ane, yən na sava» kə. Tifa Zhəwdasə tsaa ngati dafa va ta kəsə Yesəw kwasəbə shi ki. ⁶ Ma sa gəzəkə Yesəw:

«Ane, yən na sava» kə na, 'wakəvə ghəshi zhəy lə hwəm lə hwəm tsəgha, dididi səyshi, na'i ghəshi shəkatəvashi tə hidfi. ⁷ Zhini Yesəw ka dəw və shi dība: «A mbəzli ni, a ntsa pəla ghwəy, pə ghwəya?» kə. A kə ghəshi na: «Waa Yesəw ndə ka Nazaretə» kə ghəshi. ⁸ Ma kə Yesəw ngəshi bə na: «E gəzanwəy nanzə ghala məcanata, avanaram, yən na sava, pən sa? Ma ghənzə tsəgha, yən kə sa pəla ghwəy katanəy, ə pə ghwəy zlashi nini mbəzli, a ghəshi dzashi» kə. ⁹ Ma sa gəzə na va tsəghay, ta mbə kwəma gəzəkə na va kaa Didiy dzəməyta. Sa niy nə na va: «A Didi, ma mbəzli ndara gha va mbə dəvə yay, zamti ndee mbə shi ya kwətīnəw» kə. ¹⁰ Dzəghwa Shimanjw Piyer kaa kafa'i sa nzana və tə pətsa va bəkwə tədīkəvəri, pətsə kəsləkəghwa sləmə kwa bəzəmə vəgha ghən ndə ghəra sləni kaa dikə tsa ka ta Hyala. Malkwəsə, kə məndi kaa slən tsa ndə ghəra sləni tsa va. ¹¹ Ma kə Yesəw kaa Piyer na: «A Piyer, zhanambə kafa'i tsa gha mbə kwəbək tsa ci tanjan. Ka dzee sa ngəra'wə tsa ndara Dirə ta saw nə gha mbə zəzə kwəma gha shəkəna?» kə.

Yesəw kwa kwəma Anə, dikə tsa *ka ta Hyala

¹² Dza ka sawji tība ghəshi lə ntsaa sləkə shi, mba'a ka ndəghwə *ciki Hyala mbə *ka Zhəwifə, pay ghəshi kəsəti Yesəw, mba'a ghəshi pəhəti.

¹³ Dza ghəshi pəm pəmanaghə kaa Anə, kwa tanja di. Ma Anə tsa vay, shiy Kayifə, dikə tsa ka

ta Hyala tē nava piya na. ¹⁴ Kayifē tsa va na saa niy gəzanshi va kaa mbəzli ka Zhəwifə dikə dikə ni, ma kə na: «Aya, wəzəba mətiy ndə kwətiŋ na tē mbərkə hwəlfə ghwəmmə» kə niy ni.

Kwa taja vəraslə tsa Piyer

¹⁵ Ma ghala pətsa pəmə məndi va Yesəw ta dzakə ghi tsa dikə tsa *ka ta Hyala tsa vay, mba'a Piyer ghəshi lə tsahwəti ntsa ta səfa Yesəw nja ghəci nəwvə. Ma ntsa vay, a dikə tsa ka ta Hyala tsa va niy sənay. Va tsəgha kwəməvə na dzakə ghi tsa va kwasəbə Yesəw. ¹⁶ Mba'a Piyer garəy pərikəy kwa dəgha naci ki. Mba'a ntsa ta səfa Yesəw va, ntsa sənay dikə tsa ka ta Hyala va səvəriy gəzanta kwəma kaa mali kwa ndəghwə dəgha va. Mba'a ntsa va pəməghə Piyer dzakə ghi ki. ¹⁷ Dza maliy ndəghwə dəgha va, tapə ta dəw kwəma va Piyer kəyba ki, a kə na: «A ntsa, tsahwəti ntsa ta səfa ntsa gha tsəy?» kə. Ma kə Piyer na: «Am, əhəŋ, ntsa ta səfa ci nzee neyew» kə.

¹⁸ Ghalaβa ki na, mba'a tasli mənta. Dzəghwa mbəzliy ndəghwə pətsa kəghi lə nihwəti ka sləni kəyba bəkə ghəshi pəhəy ghwə. Ka bəghəzli ghwə va Piyer kwərakwə.

Anə, dikə tsa *ka ta Hyala mbə dəw kwəma va Yesəw

¹⁹ Dza dikə tsa ka ta Hyala va, ka dəw kwəma va Yesəw dzəkən kwəma mbəzli ta səfa ci, lə dzəkən shi bənipə na va. ²⁰ Ma kə Yesəw kaa

zləbanci na: «Yən kiy, mbə gəzə kwəma va niy nzee kaa mbəzli dən, pa'i pa'i tə ngwəla. Ka bananshee kaa mbəzli dzar mbə *ciki basəva tsa ka Zhəwifə, pa' mbə *ciki Hyala, tə pətsa basəva *ka Zhəwifə gwa'a gwa'a. Kwəma tifa mba'ee gəzəhwə tə mbə ya kwətɪŋəw. ²¹ Wa shi zhini ghaa dəw vəya dibaa? Ə pə ghaa dəw va mbəzliy niy gəzanshee va, a ghəshi ciŋa njasa niy favə ghəshi yən gəzanshi. A ghəshi sənata gwa'a gwa'a» kə. ²² Ma sa gəzəkə Yesəw kwəma va tsəgha na, 'wakəvə tsahwəti ndə ndəghwə ciki Hyala tifa pa'wə tsavəgha dəvə vəgha ghən ci. A kə na: «Tsəgha ghaa zhananci kwəma kaa dikə tsa ka ta Hyala nee?» kə. ²³ Ma kə Yesəw na: «Tawa ləkəra gha kia? Kwəma jikir na kə sa gəzəkə vay, ka gəzə gha! Kwəma wəzə na pən gəzəkə kiy, tawa ləkəra gha kia?» kə.

²⁴ Dzəghwa Anə mba'a zhiniy vələghə Yesəw kaa Kayifə dikə tsa ka ta Hyala, war ghwəlay pəhəpəhə tə zə'wə va tsəgha ki.

Kwa bakə vərəslə tsa Piyer

²⁵ Ma ghala pətsa va ki na, war tifa Shimanjw Piyer vəgha mbəzli va mbə bəghəzli ghwə ci va naci ki. Dza tapə məndi madfishi ta dəw kwəma və, a kə məndi na: «A ntsa, tsahwəti ntsa ta səda ntsa gha tsəy?» kə məndi. Ma kə Piyer na: «Ntsa ta səda ci nzeyew» kə, ka vərəslə. ²⁶ Dza ma kə tsahwəti ndə kwətɪŋ mbə ka ghəra sləni dikə tsa *ka ta Hyala va, ngwardidi ghəshi lə ntsa kəslamti Piyer va sləmə ci na: «Niy nanee

kwəsəbə ntsa ghala pətsaa nza ghwəy va kwa tsa tsəy?» kə. ²⁷ Zhini Piyer mba'a vərəsləti vərəslə dība. 'Wakəvə ngələkə ghala pətsa va ki, mba'a way.

Yesəw kwa kwəma Pilatə, ngwəmna tsa ka *Rəm

²⁸ Dza məndi tə həzlimə pəətə mekəshi ki, pəm məndi pəməkə Yesəw kəghi tsa Kayifə, ka dzakə ghi tsa ngwəmna ka Rəm li. Ma *ka Zhəwifə nashi ka ghən tsa shi na, kala dzakə ma ghi tsa ngwəmna ghəshi. Sa naa nza mahalakə dzakə ghi tsa ndə ka Rəm və shi, ndə kə gwəmantəvay ta zəmə shiy mbə *makwaghwa Pakə. ²⁹ Ma sa mbə ma ka Zhəwifə dzakə na, dza ngwəmna Pilatə, mba'a səvəriy kəsashi pərikə kwa dəgha. Dza na ka dəw və shi: «Wa shi mənti ntsa kəsəti ghwəya?» kə. ³⁰ Ma kə ghəshi ngəci na: «War mba'a kə kala ndə lidi kwəma nzay, ka dza ghəy səəkə li ngəŋaw» kə ghəshi. ³¹ Ma kə ngwəmna Pilatə kaa ngəshi na: «Mbalam li, a ghwəy dzaa sla ngwəvəə dzəkən də'wə ghən tsa ghwəy njasa gəzəkə kwəma ghwəy pəhəpəhə na» kə. Ma kə ka Zhəwifə na: «Kwal va ghəy ta sla ngwəvə mətiy dzəkən ndəw» kə ghəshi. ³² Mba'a nava kwəma mənta tsəgha, ta mbə kwəmaa niy gəzəkə Yesəw va, ghala pətsa cipə na kwəma məti dza na ta *məti vəgha tsəm dzəghwata kwa.

³³ Mba'a Pilatə zhay zhakə ghi tsa ci ɓa, da' harvə Yesəw. Ka dəw kwəma ghəci və, a kə na: «Mazə tsa ka Zhəwifə nza gha na ntsa?» kə.

³⁴ Ma kə Yesəw na: «A ngwəmna tsee, kwəma təkəti gha də'wə ghən tsa gha, ta dəw tsətsə na sana shəkənaa, naa kə ndə kaa ngəŋa na?» kə. ³⁵ Ma kə ngwəmna Pilatə na: «Waa yən ɓa, pə gha, ndə kaa Zhəwifə nzee na? Mbəzli ghwəy ka hwəlfə ghwəy, lə *ka ta Hyala ghwəy dikə dikə ni kəsəkəŋa na ngəra. Va tsəgha dəwee, wa shi mənti gha kəsəŋa məndia? pən» kə. ³⁶ Ma kə Yesəw ki na: «Mazə tseyey, sa tikə tə hidfi ni naw. Mba'a kə niy nzaa sa tikə tə hidfi niy nzay, ci gwəla ta sədəe ndəghwətəra, va nəghətəa ka Zhəwifə kwəfaghati dəvə shi tə ya nza. Ma ki na, məniy naa mazə tsa tə hidfi ni kiw» kə Yesəw. ³⁷ Ma kə Pilatə ki na: «Mazə nza gha, ghənzə tsəgha ɓay?» kə. Ma kə Yesəw na: «Njasa gəzə gha va na, mazə nzee. Ya tsa yakəram lə səkəkə tsa səkəkəree tikə tə hidfiy, ta canshi kwəma katanj na kaa mbəzli na. Ya wa ntsaa dzaa di fa na katanj na kwəma kiy, ta fa nee va kwəma dzee gəzə dza na» kə Yesəw. ³⁸ Ma kə Pilatə na: «A shiy na kwəma katanj naa?» kə.

Ka Zhəwifəə dəw pəəsli Yesəw va Pilatə

Ma ləy hwəm shi va na mba'a zhəkəvəriy dzəghwa kwəma ka Zhəwifə. A kə ngəshi na: «A mbəzli ni, na neyey, kəsata kwəma jikir nee va ntsa gar ɓanci fəti məndiw. ³⁹ Nanzə kiy, a ghwəy sənay, njasa sənabəŋwəy ghwəy mbə məni mbə makwaghwa Pakə. Mbə pəlayŋwəy ndə kee nza kwətŋ kwa fərshina, ge'i lə vici va. Ka di ghwəy ki, yən pəlayŋwəy mazə *ka

Zhəwifə na?» kə. ⁴⁰ Ma kə ghəshi zlanzlan na: «Awə! Zləbati ghəyəw. Barabasə na sa dī ghəy ghaa pəlaynəy!» kə ghəshi.

Ma Barabasə tsa vay ndə rəda tsa dikə tsa niy nza na.

19

¹ «Əŋkwa» kə ngwəmma Pilatə ki, dza na mba'a gəzanshi kaa ka sawji, a ghəshi pəmə Yesəw ta dzaa də'wəti lə kwərpə. ² Dza ka sawji va pəmə ghəshi pəməvə Yesəw ki, mba'a ghəshi mbərəti tekesli nja məgapa pəərə ghən mazə sərəmbə mbə ghən ci. Mba'a ghəshi sərənəkən kwəbaŋ ghəməy nja sa mazə. ³ Ka ghəshiy dza na ka kətivaa dzəvəgha ta sawa ci, ma kə ghəshiy ni na: «A mazə *ka Zhəwifə, ava ghəy səkwətəŋa» kə ghəshiy ni. Ka ləkə dəvəə dzəvəgha ghən ci.

⁴ Dzəghwa Pilatə mba'a zhəkəvəriy. A kə kaa ka Zhəwifə va na: «Favəm, na neyey, avee dzaa pəməkəvəriŋwəy Yesəw dzəti ngwəla sənzənva, ti ghwəy sənay, kəsata kwəma jikir nee və gar bəsə ngwəvəə dzəkənəw, pə ghwəy» kə. ⁵ Dzəghwa pəm məndi pəməkəvəri Yesəw tə ngwəla ki, lə daghwəba tsa tsatim tə tekesli mbə ghən tsa ci, mba'a kwəbaŋ ghəməy kən ghən ci. Ma kə ngwəmma Pilatə ngəshi na: «Avanayəm ntsa va ki» kə. ⁶ Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, ghəshi lə dəwgerhi shi, mba'a ghəshi nay Yesəw. Ma sa nay ghəshi, a kə ghəshi zlanzlan na: «Danjwə pə gha danjavəgha vəgha

tsəm. Danwə pə gha danwavəgha vəgha tsəm» kə ghəshi. Ma kə Pilatə kaa ngəshi na: «Bəm a ghwəy danwə sa ghwəy də'wə ghən tsa ghwəy. Na neyey, kəsata kwəma jikir nee və gar pəesliw» kə. ⁷ A kə ghəshi kaa ngwəmna na: «A kwəma pəhəti ghəy tifa, mba'a gəzəkə, war ka pəesliti kə, sa gəzəkə na “Zəghwə Hyala nzee” kə» kə ghəshi.

⁸ Sa favə Pilatə kwəma gəzəkə mbəzli va va tsəgha na, mba'a hazləniy tərəŋw. ⁹ Zhini na mba'a pəməvə Yesəw zhakə ghi difa. Dza na ka dəw kwəma və, a kə na: «Kwəma tsahwə ghaa?» kə. Dighevə Yesəw nzəyəy, kala zləbanci kwəma. ¹⁰ Ma kə Pilatə ngəci na: «Wa ə zləbara ma gha kwəma kia? Ə sənay ma gha, a kwal vəya ta pəlaŋa, zhini lə kwal vəya ta gəzanshi kaa mbəzli ta danwavəghaŋa vəgha tsəm, pə gha na?» kə. ¹¹ Ma kə Yesəw ngəci na: «Kwal va gha ya jəw ta məntəra shiy gha, kala ndaŋa kwal Hyala səəkə mə ghwəməw. Va tsəgha nzana ki, ma ntsaa bəvəra vaa fambəra mbə dəvə ghay, tərəŋwba na ci *kwəma jikir na na kən na gha» kə. ¹² Ma sa favə Pilatə kwəma va tsəgha na, dza na ka pəla kwal tsa pəlay Yesəw. Dza ka Zhəwifə gwanashi ka 'wanə zlanzlan, a kə ghəshi na: «War mba'a pə gha pəlay ntsay, ka zhini ghaa nzaa madiga lə mazə tsaa sləkə hidī ka *Rəm gwanashi ghwəlaw. A gha sənay, ya wa ntsaa mənti ghən tsa ci nja mazəy, ndə gabə tsa mazə tsa va na» kə ghəshi.

19:7 19:7 SləniTaH 24:16; Mt 26:63-65; Zhj 1:34; 5:18 **19:9**
19:9 Mt 26:62-63; 27:12, 14 **19:11** 19:11 10:18 **19:12** 19:12
18:37; Lk 23:2; SləniKY 17:7

¹³ Ma sa favə Pilatə kwəma va tsəgha na, mba'a gəzanshi kaa ka sawji a ghəshi pəmə Yesəw səvəriy dzəti ngwəla difa. Dza na das nzəyəy kwa gəzli ka naa nzəy ta sla ngwəvə kwa. Pətsa nzəyəy na va tiy, «Gabata» kə məndi kwa kwəma ka *Ebərə. A dī na gəzəy «pətsa ndəbətīm lə hərəzli» ta bəsə ngwəvə ti. ¹⁴ Fəca məniva shi va vay, gar vici kwa ghən niy nza na, məndi taa səvəri ta gha *makwaghwa Pakə. Ma kə Pilatə kaa ka Zhəwifə na: «Avam mazə tsa ghwəy» kə. ¹⁵ Ma kə ghəshi zlanjlanj na: «Ayaw, pəəsli pə gha paslamti. Danjwəvəgha vəgha tsəm, a ghəci məti» kə ghəshi. Ma kə ngwəmna Pilatə ngəshi na: «Ə dī ghwəy, yən danjwəvəgha mazə tsa ghwəy vəgha tsəm na?» kə. Ma kə mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala na: «Tsahwəti mazə tība va ghəy na ghəy, kala war mazə tsa sləkə hidī ka Rəm gwanashiw» kə ghəshi. ¹⁶ Dzəghwa ngwəmna Pilatə ki mba'a pəlanavəshi Yesəw ta dza ta danjwə dzəvəgha tsəm.

Yesəw vəgha tsəm

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Dzəghwa ka sawji va ki, pəm ghəshi pəməti Yesəw, ka səvəri mbə məlməə dzəti ngwəla. ¹⁷ Dza məndi mba'a məndi banakən tsəm tsa dza məndi va ta danjwə dzəvəgha, a ghəci bə də'wə ghən tsa ci. Mba'a ghəshi dzashi liy dzəti pətsa nə məndi «Gwalgwata» kə məndi kwa kwəma ka *Ebərə. A dī Gwalgwata tsa vaa gəzəy, pi nja ghən ndə ngəri.

¹⁸ Ma sa tsəhəshi ghəshi na, dza ka sawji va mba'a ghəshi danjwəvəgha Yesəw vəgha tsəm tə

pøtsa va ki. Mba'a ghøshi danjwavøgha nihwøti mbøzli bakø vøgha tsemer, ya wa ndø na tø tsa ci tsøm. Tsahwøti na, tø kwa bøzømø Yesøw, tsahwøti na tø kwa zlebi ci, mba'a Yesøw kwa jipø shi ki.

¹⁹ Dza Pilatø mba'a gøzanshi kaa mbøzli a møndi tsasliti kwømaa dzøti shiy, mba'am nahati tø tsøm tsa danjwø møndi vaa dzøti, a kø kwøma va na: «Yesøw ndø ka Nazaretø, mazø tsa *ka Zhøwifø» kø. ²⁰ Kwøma tsasliti møndi vay, ka Zhøwifø danj jangøhwø na, sa nzana ndøkwø ndøkwø pøtsa danjwavøgha møndi va Yesøw vøgha tsøm lø mølmø Zherøwzalem. Lø kwøma ka Ebøre, mba'a sa ka *Røm, mba'a sa ka *Gørekø niy tsasliti møndi kwøma va. ²¹ Dza mbøzli dikø dikø ni mbø *ka ta Hyala mbø ka Zhøwifø mba'a ghøshi dzaa køsay Pilatø. Ma kø ghøshi kaa ngøci na: «Ma kwøma vay, ø pø gha zhøghanti, ka nø gha “Mazø tsa ka Zhøwifø” pø gha ma. Ma ka gha tsaslitiy: “Yøn na mazø tsa ka Zhøwifø” kø ntsa pø gha» kø ghøshi. ²² Ma kø Pilatø ngøshi na: «Na tsaslitee va kwøma na neyey, tsøgha dza naa nza» kø.

²³ Ma sa danjwamti ka sawji Yesøw dzøvøgha tsøm na, mba'a ghøshi basøva kwøbenjer ci, mba'a ghøshi tihøhwøshi kwa jipø shi fadanashi, ya wa ndø mbø shi na lø ni ci. Kwataka gee køn ghøn ci saa niy tøre. Gee vay, gøvbaw niy nza na kala cisli ti, ka søkø mø ghøn pa' kwakø mbø hidi. ²⁴ Dza ghøshi sløka ghøshi sløkati kwa jipø shi, ma kø ghøshi na: «Ka sløkwø gee na ghwømmø ma, ø pø ghwømmø ti dandørdø, ta

nighø ntsaa dzaa bə mbə ghwəmmə» kə ghəshi. Kwəma mənti ghəshi va tsəghay, kwəmaa niy tsaslita va mbə Zliya Hyalaa faghwa ghəshi kwa. Ma kə niy niy: «A ghəshi tihəhwə kwəbenjer kən ghən tsee kwa jipə shi. Mba'a ghəshi slati dandərdə ta sənay ntsaa dzaa bə gee ya» kə niy ni. Ava ghənzə na kwəma mənti ka sawji va ki.

²⁵ Tiba niy nza kar mbəghəy Yesəw garə vəgha tsəm tsa danwəvəgha məndi va, ghəshi lə zhambəghəta, mba'a Marəy, mali Kəleyəwpasə, mba'a Marəy ka Magədala. ²⁶ Mba'a Yesəw nata mbəghəy tiba vəgha, mba'a ntsa ta səda ci va di na tərənəw kwərakwə ba. Dza ma kə kaa mbəghəy na: «A mə, avanay ntsaa zəghwə gha» kə. ²⁷ Zhini ma kə kaa ntsa ta səda ci va ba na: «Avanta mənə» kə. Dzəghwa ntsa va pəm pəməhwə Marəy ghala fəcavataa dzakə ghi tsa ci ki.

Njasa məti Yesəw

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Ləy hwəm shi va kiy, a Yesəw sənay gwa'a gwa'a kədita kwəma njasa di Hyala nana, kə. Ma kə na: «A ndir ghərada» kə. Sa gəzə na va kwəma va tsəghay, ta mbə kwəmaa tsaslita va mbə Zliya Hyalaa dzəkən dzəghwata kwəla' kwa. ²⁹ Ma tə pətsa va na, mba'a ghwəlpə tiba paf shi sa tati məndi tə shi ndalakwə ni kwa. Dza ka sawji va tsən ghəshi bəvə səwsə tiba, mba'a ghəshi parati tə gəta. Dza ghəshi yəkwə ghəshi yəkwəmbə mbə shi sa va, ka fanciy dzəghwa

miy tsa Yesəw. ³⁰ Ma sa nə Yesəw, bəsə kə bəsəwə shi ndalakwə ni va lə miy tsa ci ki, ma kə na: «Nana kiy, gwa'a mənishi shiy njasa dī Hyala» kə. Dzəghwa kwəshəjw ghən tsa ci mənīy, mba'a mətīy.

Gwapa mbə slərpə Yesəw

³¹ Mənīva shi vay, fəca ləwma Bərha. Səvəri way pi na, *vici dəkəva ka Zhəwifə. Kala dī *ka Zhəwifə mbəzli danwəvəgha məndi va vəgha shəghwə nza war ghwəlashi danwə danwə fəca vici dəkəva. Sa nzana, nava vici dəkəva na, vici tərəjw na ghənzə niy nza və shi. Va tsəgha ki na, mba'a ghəshi dzaa kəsay ngwəmna Pilatə ta dəw, a ghəci gəzanshi kaa mbəzli, a məndi balamti shidshid tə mbəzli danwəy məndi va vəgha shəghwə, nza ghəshi mbəə bəkəwəshi tanjan. Nza məndi mbəə pələkəghwa mbəreketi shi tə shəghwə. ³² Dzəghwa Pilatə ki mba'a gəzanshi kaa ka sawji. Sa madī ghəshi ki na, mba'a ghəshi balamti shidshid pərba tə tsahwəti mbə mbəzli danwəvəgha məndi va vəgha tsəm vəgha Yesəw, zhini bəli tə kwa baka tsa va fa. ³³ Ma madī ghəshi ta tsəhə vəgha Yesəw naci, njə'wə kə ghəshi na, ghəci mətīy. Va tsəgha bəlamti ma ghəshi səfa Yesəw. ³⁴ Dzəghwa tsahwəti ndə mbə shi kwətīj, mba'a 'yamti Yesəw mbə slərpə ci lə gwapa. Ka səəmə miymiy lə yam kwa pətsa va tibata.

³⁵ Ntsaa gəzə kwəma tsaa dzəkən shiniy, lə mətə sə ci nashi na shi va, kwəma gəzə na va na,

sa katanj na ghənzə. Aa sənata də'wə ghən tsa ci, kwəma katanj na sa gəzee na, kə. Ta mbə ghwəy banavə nəfə tsa ghwəy kaa Yesəw gəzə na kwəma va. ³⁶ Ma mənishi shi va tsəghay, ta mbə kwəmaa niy tsasliti məndi va mbə Zliya Hyalaa dzəghwata kwa. Ma kə niy niy: «Ka dza məndiy bəlamti isl tsa ci ya kwətiŋəw» kə. ³⁷ Zhini ma kə ge'i kwa nahwəti kwəshala ba na: «Ta zhini dza ghəshi nay ntsa 'yamti ghəshi va lə gwapa» kə.

Məni kwəma kən mbəri tsa Yesəw
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Ma ləy hwəm sa mətiy Yesəw ki na, mba'a *Zhezhefə ndə ka Arimate mađiy, ka dza ta dəw kwal ta bə mbəri tsa Yesəw va ngwəmna Pilatə. Mba'a Pilatə banavə kwal ta bə ghəci. Dza Zhezhefə mba'a səəkə pələkəghwa mbəri tsa Yesəw vəgha tsəm ki, ta dza ta la. Zhezhefə tsa va kiy, tsahwəti ntsa ta səda Yesəw niy nza na. Kwa mbəmbə ghəci niy nəw Yesəw va hazləni va mbəzli *ka Zhəwifə dikə dikə ni. ³⁹ Dza Nikwədəm, tsahwəti ntsaa niy səəkəy vaa dzəvəgha Yesəw həvir, ndəs səəkəy kwərakwə, mba'a bəkə in ta la Yesəw. In tsa wəzə tsa, sa kabəti məndi lə *mirə mba'a *Aləye, ka zən nja 'wərdi. In tsa vay, gar kiləw mahkan mətsəkə na shəndəkə tsa ci. ⁴⁰ Dzəghwa ghəshi bakanashi ki, tsan ghəshi bəvə mbəri tsa Yesəw, ka harə lə məgapa, ka shikə in tsa wəzə tsa va ghəshi mbə harə, njasa sənabəshi ka Zhəwifə mbə harə

19:36 19:36 Cem 34:20-21; Səvəri 12:46   **19:37** 19:37 Zak 12:10; ShiZhnj 1:7   **19:38** 19:38 9:22   **19:39** 19:39 3:1-2   **19:40** 19:40 12:7

mbəri. ⁴¹ Ma tifa vəgha pətsa danwawəgha məndi va Yesəw vəgha tsəm na, mba'a tsa tifa. Dzəghwa mba'a məndi lati kwəli kwa tsa va 'war'war, kala səəkə məndiy laghwa mbəri kwa. ⁴² Dzəghwa mba'a ghəshi laghwa Yesəw kwa kwəli va, sa nzana ndəkwə ghənzə tifa ki. Ma sa lamti ghəshi va ndəkwə tsəghay, sa nza vici ndəkwə ta pəkw, sa nzana tə way pi həzlimə na, *vici dəkəva ka Zhəwifə ghənzə.

20

Zhakati tsa Yesəw mbə məti
(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Ma pəətə fəca dəmasə, pi ghwəlaa wali ki na, mba'a Marəy ka Magədala kafəta, ka dzaa dzəti kwəli Yesəw. Tsəhə na, sa nə na njə'wə kə na, kwəli va bənjwəta, tsarakə hakwə tsa niy nza va miyfa dzar kwa nahwəti bəla. ² 'Wakəvə na bəvbəpə madita lə bali. Mba'a dzaa kəsashi kar Shimanjw Piyer ghəshi lə tsahwəti ntsa ta səfa Yesəw va dī na. Ma kə na: «A kar Piyer, ava məndi bəhwə Ntsaa sləkəmmə kwa kwəli, sənay ghəy kwa pətsa dzashi məndi liw» kə. ³ Ma sa favə kar Piyer lə tsahwəti ntsa ta səfa Yesəw va kwəma va tsəgha na, mba'a ghəshi madishi ka dzaa dzəti kwəli va ki. ⁴ Kə ghəshi ka kəsli bali bakanashi, mba'a tsahwəti ntsa ta səfa Yesəw va tanjəti Piyer tə bali. Dza na ndəs tsəhəy pərba ghəci tə kwəli va. ⁵ Tsəhə tsa tsəhə na na, ka kəfanjə pətsaa dzəmbə kwəli va, kala dzəmbə ma, njə'wə njə'wə kə na, nashi shiy na kwabaw war məgapaa niy harə məndi va Yesəw

li sa kwaβa tē hidī. ⁶ Dza Piyer kwērakwē ndōs tsēhōy ki, sēakē lētē dzōmbōy mbē kwēli va. Sa nō na nj'wē kē na, war mēgapa harē mēndi va li sa mbēβa tē hidī. ⁷ Ma mēgapa pēērē mēndi miy tsa Yesōw li ki na, tsarakē kwētita pēērē pēērē vēgha nahwētī bēla kwēli. ⁸ Dza tsahwētī ntsaa gha vaa tsēhē, lētē dzōmbōy mbē kwēli va kwērakwē, mba'a nashi shi va war tsēgha lē mētōsē ci, mba'a zlōbavē kwēma va ki. ⁹ Kwēmaa niy nō Zliya Hyala va: «Ta zhakatīy dza Yesōw mbē mētī» kēy, pa' ghala pōtsa va na, niy favē ghēn tsa kwēma va mbōzli ta sōfa ciw. ¹⁰ Dza *mbōzli ta sōfa Yesōw va bakē ni, mba'a ghēshi zhēghētōvashiy jigghi ki.

Yesōw ghēshi lē Marōy ka Magēdala
(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Ma sa zhēghēkōvata Marōy ka Magēdala ki na, mba'a dzaa garōta miy kwēli va, ka wahē. Ma ghēnzō mbē wahē va na, dza na ka kōdānē pōtsaa dzōghwa kwēli va. ¹² Nighē na na, ka kwal Hyala bakē lē kwēbēnēr tezlezl tezlezl ni kēn shi, mēnzōy tē pōtsaa niy nza Yesōw va mēhōni. Mba'a tsahwētī lati ghēn, mba'a tsahwētī lōy mētōsēni. ¹³ Ma sa nata mbōzli va ghēnzō nighēshi tsēgha, a kē ghēshi ngōta na: «A mali na, a shiy mōnishi wahē gha shōka?» kē ghēshi. Ma kē Marōy na: «Wa ē bōhwē mēndi Ntsaa slākōra kwa kwēli tikē, kala sōnayēē tē pōtsa fōy mēndi» kē. ¹⁴ War sa zlōbakē na

---

20:6 20:6-7 11:44   **20:9** 20:9 Cem 16:10-11; Lk 24:26-27;
SlēniKY 2:25-31; 1Kwēr 15:4   **20:13** 20:13 20:2   **20:14** 20:14
21:4; Lk 24:16

kwøma va na, tərəḏ zhəghətəvata, nighə na na Yesəw tifa məgarə, sənay na Yesəw na sava, kəw. ¹⁵ Dza Yesəw ka ḏəw və, a kə na: «A mali, a shi wahə gha ti shəka? A ntsa pala ghaa?» kə. Ndəba ndə ghəra sləni kwa tsa va na, kə ghən tsa nzə. Va tsəgha, ma kə ngəci na: «A Ndə sləkəra, gha kə bəhwəy, gəzara tə pətsa fəy gha, e dza ta bə» kə. ¹⁶ Dzəghwa Yesəw ka har lə slən tsa nzə ki, a kə na: «A Marəy» kə. Dza Marəy nza'jəw tərəḏ zhəghəghə kwøma nzə dzar kwa. Ma kə lə kwøma ka *Ebərə na: «Rabəni» kə. Rabəni tsa vay: «Ndə bəni shiy kaa mbəzli» ḏi na gəzə. ¹⁷ Ma kə Yesəw ngəta na: «Kadiw, ka dapəra gha di ma, sa nzanay ghwəla nzee ta dzəməə dzəvəgha Dirə. Mbala a gha dzaa gəzanshi kaa ngwarməhira, “Avee dzəməə dzəvəgha Dirə, Dəjwəy ghəci kwərakwə, dzəməə dzəvəgha Hyala, Hyala ghwəy kwərakwə ba” kə, pə gha ngəshi» kə Yesəw. ¹⁸ Sa gəzəkə na tsəgha na, dza Marəy ka Magədala mba'a madita ka dza ta gəzanshi kaa *mbəzli ta səḏa Yesəw, a kə na: «Ndatsəy e nay Ntsaa sləkəmmə, ka gəzəhwə kwøma ghəy li» kə. Dza na mba'a slanəkəshi kwøma gəzanakə Yesəw va kaa ngəshi.

Yesəw ghəshi lə *mbəzli ta səḏa ci
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Ma fəca dəmasə va vata hetihwer na, dza mbəzli ta səḏa Yesəw mba'a ghəshi basambəvashi mbə ciki. Bəsl ghəshi kalakən gəzli kən ghən shi ka jihəti sa hazləni ghəshi va mbəzli *ka Zhəwifə dikə dikə ni. Dzəghwa

---

20:17 20:17 ngwarməhira: Rm 8:29; Ebr 2:11-12   **20:19** 20:19
9:22; 14:27; 20:1

Yesəw wəf tsahwəy, mba'a garəy kwa jipə shi. A kə ngəshi na: «Nzəyəy zərkə lə ghwəy» kə. ²⁰ Ma sa gəzanakəshi na tsəgha na, dza na mba'a canatishi veviyerhi mbə hwər dividivi ci, lə ni mbə slərpə ci ngəshi. Sa nay mbəzli ta səfa ci Ndə sləkəshi ki na, dza ghəshi ka vəshi tərəŋw tsəgha ki. ²¹ Zhini ma kə Yesəw ngəshi ɸa na: «Nzəyəy zərkə lə ghwəy. Nanay ta ghwəniŋwəy dzee, njasa niy ghwənara Dirə va kwərakwə» kə. ²² War sa gəzəkə na tsəgha na, mba'a viyanakəshi *Safə tsa Hyala. A kə na: «Bəm Safə tsa dəwdew tsa. ²³ Ma mbəzli pəlata ghwəy kwəma shi jikir na kwa hwər tsa ghwəyəy, a Hyala dzaa pəlata kwəma shi jikir na kwərakwə. Ma ni pəlatanashi ma ghwəy kwəma shi jikir nay, ka dza Hyala pəla kwərakwəw» kə.

Kwəma kar Təmasə lə Yesəw

²⁴ Ghala pətsaa səəkə Yesəw vaa dzəvəgha *mbəzli ta səfa ciy, niy nza tsahwəti ntsa nza slən tsa ci vaa Təmasə, zhini ihwəli, kə məndi tifa kwasəbə nihwəti mbəzli ta səfa ciw. ²⁵ Dzəghwa ma kə niy nza va tifa *mbəzli ta səfa Yesəw ngəci sa səəkəy na na: «Təmasə, a ghəy nay Ntsaa sləkəmmə ndatsə» kə ghəshi. Ma kə Təmasə na: «Kala nashi vaviyer danwə məndi va pən mbə dəvə ci, mba'ee dapashi lə dəvee, mba'ee dapəti ni mbə slərpə ci va lə dəvə yay, ka zləɸa yaw» kə.

20:20 20:20 19:34; 20:25, 27   **20:21** 20:21 17:18   **20:22** 20:22 14:16   **20:23** 20:23 Mt 18:18   **20:24** 20:24 Təmasə: 11:16; 14:5; 20:27; 21:2

²⁶ Ma løy hwəm ləwma kwətiŋ ki na, mba'a mbəzli ta səfa Yesəw zhiniy ɓasəshi mbə ciki difa. Fəca va ki na, mba'a Təmasə tifa. Dza bəsl ghəshi kalakən gəzli kən ghən shi ka jihəti. Mba'a Yesəw səəkəy garəy kwa jipə shi. Ma kə ngəshi na: «Nzəyəy zərkə lə ghwəy» kə. ²⁷ Ma kə kaa Təmasə na: «A Təmasə, nighəvə dividi-vee ni, ndaka dəvə gha va, a gha tībəti vaviyer mbə dividivee ni, dapəti ni vəgha slərpee ni, ka mənti ghən tsa gha gha bakə bakə ma, ndara nəfə tsa gha» kə. ²⁸ Ma kə Təmasə na: «A Ntsaa sləkəra, a Hyalee» kə. ²⁹ Ma kə Yesəw ngəci na: «Sa nara gha nana ndara gha nəfə tsa gha ki na? Vəshi na va mbəzliy ndara nefer shi ya kala nara ghəshi» kə Yesəw.

Ntsaa tsasliti zliya nay, tawa tsasli naa?

³⁰ A Yesəw məmənhəwə nihwəti shi dimədime ni dafŋ ghəngħən kwa kwəma mbəzli ta səfa ci. Kala tsaslambəshi məndi mbə zliya na gwanashi. ³¹ Ma shi tsasliti məndi ni mbə zliya nay, nza ghwəy mbəə sənay katanŋ katanŋ, Yesəw na *Kəristəw Ntsa tivə Hyala, pə ghwəy, va tsəgha tsaslitishi məndi. Ghəci kiy Zəghwə Hyala na. Nza ghwəy mbəə ɓanavə nefer ghwəy kaa Yesəw tsa va, ma ghalaba ki na, nza ghwəy kwəməvə piy tsaa kəfi ma mbə slən tsa ci, va tsəgha tsasliti məndi shi ni difa.

21

Yesəw ghəshi lə nihwəti mbəzli ta səfa ci mbərfəŋ

¹ Ma ləy hwəm ki na, mba'a Yesəw cinti ghən tsa ci kaa nihwəti mbəzli ta səfa ci miy kwəfa *Tiberiyadə. Avanay njasa canatishi na ghən tsa ci. ² Kar Shimanjw Piyer, ghəshi lə Təmasə ntsa har məndiy ihwəli, mba'a Natanayel, ndə ka Kana tə hidī ka Galile, mba'a ndərazhi Zhebede, mba'a nihwəti *mbəzli ta səfa Yesəw bakə difa, tsəgha niy basəshi ghəshi. ³ Ma kə Shimanjw Piyer ngəshi na: «A mbəzli ni, e dzara ta kəəsə kərpi nee» kə. Ma kə nihwəti mbəzli va na: «Tsəgha na, ta nəwŋa dza ghəy kwərakwə» kə ghəshi. Mba'a ghəshi madishi, ka dzashi, mba'a ghəshi dzashiy dzəghwa kwambəwal. Hi ghəshi virvir mbə ka kərpi, shaŋ ghəshi ta kəsəvə kəlipə ya kwətŋ.

⁴ Ma mekəshi sa kədiy pi ki na, mba'a Yesəw təzliy tifa tə həlbə tsa miy kwəfa va. Sənay mbəzli ta səfa ci na, ghəci na sava, kə ghəshiw. ⁵ Ma kə kaa ngəshi na: «Kəsəvə kərpi va ghwəy tsəna ndərazhee ni?» kə. Ma kə ghəshi ngəci na: «Əhəŋ, kəsəvəshi ghəyəw» kə ghəshi. ⁶ Ma kə ngəshi na: «A pə ghwəy məntiy, bəm zləkwə tsa ghwəy va, a ghwəy kashi li tar bəla kwa bəzəmə kwambəwal va, a ghwəy nayma ghwəy kəsəvə kərpi» kə. «Əŋkwa» kə ghəshi, dza ghəshi ka ka kərpi dzar kwa bəla va ki. Mba'a ghəshi kəsəvə kərpi dfaŋ tərəŋw. Paf zləkwə tsa shi təhəy kala mbə ghəshiy mbahə səvəri mbə yam va ghwəla.

⁷ Ma kə tsahwəti ntsa ta səfa Yesəw va dī na kaa Shimanjw Piyer na: «Ndə sləkəpə na sasa» kə. War sa favə Shimanjw Piyer: «Ndə sləkəpə na sava» kə məndi na, həj bəvə kwəbaŋ tsa ci, sa niy sərəmti na kən ghən ci, pa' pakən, zhidə zliy dzəti yam ta dzar dzəvəgha Yesəw.

⁸ Ma nihwəti mbəzli ta səfa ci va na, ka mbahə zləkwə tsaa təhəy va paf tsa va kərpi, ka səkəkə dzəvəgha həlbə. Niy nza ghəshi kərakə lə həlbə tərəŋwəw, war gar bələkə səfa bələkəwə gwa'a tsəgha. ⁹ Ma sa tsəhəshi ghəshi na, mba'a ghəshi səkwashiy dzəti həlbə. Mba'a ghəshi nata ladī ghwə tifa, mba'a kəlipə ti, mba'a peŋ tə pətsa va. ¹⁰ Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «Taram kərpi, mbə ni kəsəvə ghwəy va sənzənva» kə. ¹¹ Dza Shimanjw Piyer mba'a dzəghway kwa kwambəwal, mba'a mbahəkəmə zləkwə tsa va mbə yam dzəti həlbə, paf kərpi dikə dikə ni kwa, bələkəwə mba'a cifə mətəkə mahkan ti. Ya tsəgha na kərpi va daf tərəŋw ki na, sləkwəy zləkwə tsa va, və shiw. ¹² Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «Səkəkəm zəməm shi zəmə ki» kə. Ghalaba ki na, ndə tifa mbə mbəzli ta səfa Yesəw maw dəw: «Wa ndə nza ghaa?» kəw. Sa nzana mba'a ghəshi sənay, Ndə Sləkəpə na sava, kə ghəshi. ¹³ Dzəghwa Yesəw kət kətəghəvay dzəvəgha shi, kə həj bəvə peŋ tsa va, mba'a fanavəshi, zhini mba'a fanavəshi kərpi fa.

¹⁴ Ghala zhakatiy Yesəw mbə mətiy, ghənzə na kwa mahkana səfa ci mbə ci ghən tsa ci kaa mbəzli ta səfa ci.

Gəzə kwəma Yesəw kaa Shimaŋw Piyer

¹⁵ Ləy hwəm sa zəhwə ghəshi shi zəmə ki na, dza Yesəw ka dəw kwəma va Shimaŋw Piyer, a kə na: «Shimaŋw Piyer, zəghwə Zhaŋ, ka dīra gha lə nəfə kwətiŋ ka taŋəti nihwəti mbəzli ni na?» kə. Ma kə Piyer ngəci na: «Yə Ndə sləkəpə, a gha sənay, e dīŋa» kə. Ma kə Yesəw ngəci na: «Ndəghwə mbəzlee ni mənishi nja ndərazhi teŋkesli» kə. ¹⁶ Zhini kwa baka səfa diba tapə ta gəzanci: «A Shimaŋw, zəghwə Zhaŋ, ka dīra gha lə nəfə kwətiŋ na?» kə. Ma kə na: «Yə Ndə sləkəpə, a gha sənay e dīŋa» kə. Ma kə Yesəw na: «Ndəghwə mbəzlee ni mənishi nja teŋkesli» kə. ¹⁷ Dzəghwa tapə Yesəw ta zhiniy dəw və kwa mahkana səfa diba: «A Shimaŋw, zəghwə Zhaŋ, ka dīra gha na?» kə. Dzəghwa kwəshay Piyer mənuy, sa zhini Yesəw vaa dəw və: «Ka dīra gha na?» kə kwa mahkana səfa. A kə Piyer na: «A Ndə sləkəpə, gwa'a sənashi gha shiy. A gha sənay, e dīŋa» kə. A kə Yesəw ngəci ki na: «Ndəghwə mbəzlee ni mənishi nja teŋkesli. ¹⁸ Ə gəzaŋee, ta na navay, tsəgha na, ghala pətsaa nza ghaa məgəlay, gha də'wə ghən tsa gha niy va naa pəhə kanda gha, ka dzaŋa kwa pətsa dī gha. Sa ka gha halinay, ta kafə dividivi gha dza gha, nza tsahwəti ndə pəhəŋa kanda gha, ka na dza na mba'a pəməghəŋaa dzəti pətsa dī ma gha» kə. ¹⁹ Ma kwəma gəzəkə Yesəw va tsəgha nay, a cipə na njasa dza Shimaŋw Piyer ta məti, mba'a dzaa fanati bama kaa Hyala lə məti ci va. Ma kə

21:15 21:15-17mbəzliy mənishi nja teŋkesli: 10:14-16; SləniKY 20:28; 1Pi 5:2   **21:18** 21:18 2Pi 1:14   **21:19** 21:19 13:36

Yesəw ngəci ləy hwəm kwəma va ki na: «Nəwra ki» kə.

Yesəw ghəshi lə ntsa ta səda ci di na tərəjw

²⁰ Ma sa kəramti Yesəw gəzə kwəma va tsəgha, sa nə Piyer nighə kə ləy hwəm ci na, mba'a nay ntsa ta səda Yesəw va di na mbə səəkə tə səəbə shi. Ntsa va na saa niy kətəghəvay vaa dzəvəgha Yesəw ghala pətsaa niy zəmə ghəshi va shi zəmə mbə Pakə. Ghəci na saa niy ni va kaa Yesəw: «A Ndə sləkəpə, tsama ndə dza naa nga dafa tə ghaa?» kə. ²¹ Ma sa nay Piyer ntsa va, ma kə kaa Yesəw na: «A Ntsaa sləkəra, a kwəmaa dzaa kəsay ntsa naci kia?» kə. ²² Ma kə Yesəw ngəci na: «Ya ə nə ya war tifa kə tə ghwəməy pa' fəca dzee zhikə pənəy, wa kwəma gha mbəa? Na na ghay, ə pə ghaa nəwra na gha» kə. ²³ Dza kwəma gəzəkə Yesəw va, mba'a pəlivərivata dzar mbə mbəzliy nəw Yesəw, a kə ghəshi na: «Ma tsava ntsa ta səda Yesəw naci kiy, ka dza naa mətiv» kə ghəshi. Niy gəzanci Yesəw kaa Piyer na: «Ka dza tsava ntsa ta sədee mətiv» kəw. Ma kə niy niy: «Ya ə nə ya war tifa kə tə ghwəməy pa' fəca dzee zhikə, pənəy, wa kwəma gha mbəa?» kə niy ni.

²⁴ Ava ghəci ghəci ntsa ta səda Yesəw va ndəgha na fətiy dzəkən shi va. Ghəci tsasliti shi ni difa, a ghəy sənay, kwəma tsasliti na vay, kwəma katanj na na.

²⁵ A Yesəw zhiniy məmənəhwə nihwəti shiy dāj tə hidi. Mba'a kə məndi niy tsasli-tishi gwanashi kwətij kwətij nzay, dājshi dza

zliyahiy nza nza. Ma bərkee na, daw dza pətsa
tə hidi niy nza ta fə zliyahhi nza.

Ava tsəgha na Yəwən kwəma wəzə naa
dzəkən Yesəw *Kəristəw njasa tsasliti Zhaŋ ki.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw**

**Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament**

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3